

30X-2
2600

ПРОЛЕТАРЫ! ВСІХ КРАІН, ЗЛУЧАЙТЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК

БЕЛАРУСІ

№ 8

№ 8

18500
18500

Выдавецтва ЦК КП(б)Б „ЗВЯЗДА“
1937

М Е Н С К

[Faint, illegible handwriting]

25 00

ПРОЛЕТАРЫ І УСІХ КРАЇН, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАРТЫЙНЫ
ШТОМЕСЯЧНІК
ОРГАН ЦК КП(б)Б

ГОД ВYДАННЯ X

№ 8

Жнівонь 1937-г.

З М Е С Т

Стар.

ПЕРАДАВЫ—Па-большэвіцку арганізаваць партыйную пра- паганду	3
М. І. КАЛІНІН—Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет Саюза ССР і задачы Советаў	7
ГОРБАХ—Рашуча ліквідаваць вынікі шкодніцтва на ідэалі- фічным участку	16
ГРОЗНЕР—Шкодніцкая дзейнасць ворагаў народу ў сістэме Белдзяржторфа	23
С. Г.—Злачынная бяздзейнасць палітаддзела і партарганізацый воднага транспарту	27
Б. ЗЕЛЬЦЭР—Небольшэвіцкія адносіны да прыёму ў партыю	31

У дапамогу прапагандысту

ПРАГРАМА ПА ГІСТОРЫІ ВКП(б) для партыйных гурткоў	35
Спіс літаратуры па гісторыі ВКП(б)	38

Адрас рэдакцыі:
Менск, Чырвонаармейская вул.,
ЦК КП(б)Б, пакой 8.
Тэлефон рэдакцыі па камутатару
20000, каб. 50.

905 005-
18500

30K-2
2600
(5.11.37)

LIBRARY

OF THE

CONGRESS

OF THE UNITED STATES

OF AMERICA

WASHINGTON

1850

1851

1852

1853

1854

1855

1856

1857

1858

1859

1860

1861

1862

1863

1864

1865

1866

1867

1868

1869

Па-большэвіцку арганізаваць партыйную прапаганду

За апошнія гады партыя пад непасрэдным кіраўніцтвам таварыша Сталіна прарабіла велізарную работу ў галіне ідэйна-палітычнага і тэарэтычнага ўзбраення партыйных мас. Мільёны членаў і кандыдатаў партыі, комсамольцаў і спачуваючых ахоплены сістэмай партыйных школ і гурткоў, дзе яны вывучаюць гісторыю большэвізма, авалодваюць ленінска-сталінскім вучэннем. Перадавыя арганізацыі нашай партыі—Маскоўская і Ленінградская—паказваюць узоры пастаноўкі прапагандысцкай работы.

Менская партыйная арганізацыя, як сталічная, здавалася-б таксама павінна была служыць прыкладам для ўсіх астатніх арганізацый КП(б)Б у справе партыйнай прапаганды. Нажаль, у рэчаіснасці гэтага няма.

Даволі сказаць, што ва ўсёй Менскай партарганізацыі, якая налічвае каля 7.000 комуністаў, працуе толькі 12 гурткоў па ленінізму, толькі 7 гурткоў па вывучэнню паасобных прац Маркса. Уся сетка партасветы складаецца з 443 гурткоў, з якіх 323 вывучаюць гісторыю партыі па падручніку і 63 па першакрыніцах.

Яшчэ горш справа са зместам партвучобы, з якасцю прапаганды, з наведваннем школ, з дысцыплінай.

Большасць гурткоў, не гледзячы на доўгі час існавання, яшчэ толькі падыходзіць да вывучэння курса гісторыі партыі. Так, у Сталінскім раёне 12 гурткоў за цэлы год вывучылі толькі першую тэму па гісторыі партыі, а 20 дайшлі да трэцяй тэмы. У Кагановіцкім раёне 8 гурткоў закончылі толькі першую тэму, а каля 17 гурткоў яшчэ вывучаюць другую і трэцюю тэмы. Рад гурткоў, працуючы па 2—3 гады, яшчэ не закончыў праграмы. За ўвесь мінулы навучальны год 57 з 82-х гурткоў Сталінскага раёна, 35 з 92-х Кагановіцкага і амаль 70% гурткоў Варашылаўскага раёна вывучаюць яшчэ дакастрычніцкі перыяд.

Адсюль відаць, што вывучэнне гісторыі нашай партыі ў Менскай партарганізацыі было шкодніцкі правалена. Партыйныя школы і гурткі па вывучэнню гісторыі партыі былі ператвораны ў самыя звычайныя гурткі бягучай палітыкі. У дадатак працавалі яны не рэгулярна.

У такім самым становішчы вывучэнне гісторыі партыі знаходзіцца і ў іншых арганізацыях КП(б)Б.

Узяць, к прыкладу, горад Мазыр. У гэтым акруговым цэнтры партшколай кіраваў інструктар райкома тав. Трэйстэр. Пачынаючы

з 1926-27 года, слухачы праходзяць праграму кандыдацкай школы, нібы ўсё яшчэ не падрыхтаваліся да вывучэння гісторыі партыі. У Азяранскай партшколе Тураўскага раёна за апошнія два гады пройдзены толькі дзве тэмы. У Петрыкаўскім раёне ні адзін гурток не пачынаў вывучаць гісторыю партыі. Партыйныя школы ў Нараўлянскім, Талачынскім і іншых раёнах у апошнія месяцы зусім перасталі працаваць. У Слуцкім, Бабруйскім, Аршанскім, Нараўлянскім, Талачынскім раёнах не праводзяцца семінары для прапагандыстаў, не працуюць семінары раённага партактыва. У раёнах Менска ўжо два месяцы арганізуюць семінары, складаюць спісы, але работы не відаць.

Зараз выясняецца, што партвучоба і асабліва вывучэнне гісторыі партыі свядома зрываўліся ворагамі народу, якія пралезлі ў кіраўніцтва партпрапаганды. Засеўшы ў Інстытуце гісторыі партыі, у Менскім гаркоме і паасобных райкомах, ворагі рабілі ўсё, што толькі маглі, каб разваліць партыйную прапаганду. Яны добра разумелі, што чым ніжэй будзе ідэйна-палітычны ўзровень камуністаў, тым пэвальней будзе біцца пульс партыйнага жыцця, тым слабей стане пільнасць партарганізацыі і кожнага-яе члена.

Нажаль, нельга сказаць, што райкомы партыі і пярвічныя партарганізацыі ўжо як след узяліся за ўпарадкаванне партыйнай прапаганды. Рады прапагандыстаў усё яшчэ засмечаны трацкісцкімі, правымі элементамі і іншымі ворагамі. Толькі за апошні час у Сталінскім раёне выкрыта 6, у Кагановіцкім 8 ворагаў народу, якія зацясаліся ў рады прапагандыстаў. На заводзе «Большэвік» доўгі час рэкламавалі Шэйн, як лепшую прапагандыстку, а зараз яна выключана з партыі за сувязь з ворагамі. У Менскім гаркоме доўгі час лічыўся лепшым кансультантам па гісторыі партыі і «кіраваў» семінарамі прапагандыстаў дэзерцір з Чырвонай Арміі, бундавец Немец. Гаркомаўскі актыў кансультантаў і лектараў у значнай сваёй частцы складаўся з выкрытых зараз ворагаў народу. Такія плады прынесла злачынная бесклапотнасць аддзела партпрапаганды ЦК КП(б)Б, Менскага гаркома і райкомаў партыі.

Бюро ЦК КП(б)Б, разгледзеўшы 27 жніўня пытанне аб становішчы партпрапаганды і заслухаўшы справаздачы кіраўнікоў Менскай гарадской і Мазырскай акруговай партарганізацый, зусім правільна зняло з работы загадчыка аддзела агітацыі і прапаганды ЦК КП(б)Б Готфрыда за яўны правал справы прапаганды.

Пленум Менскага гаркома партыі, які адбыўся 11 верасня, за грубае ігнараванне ўказанняў ЦК ВКП(б) і за правал арганізацыі справы прапаганды марксізма-ленінізма ў сталіцы БССР зняў з работы другога сакратара гаркома Літвіна і вывеў яго са складу членаў бюро і пленума гаркома.

На пленуме з усёй рэзкасцю выявілася, што як гарком КП(б)Б, так і горрайкомы пагарджалі пытаннямі партпрапаганды. У дні партыйнай вучобы праводзіліся розныя пасяджэнні і нарады, якія адрывалі кіруючы партыйны актыў ад наведвання заняткаў і кіраўніцтва партвучобай на прадпрыемствах. Раённыя партыйныя работнікі рэдка наведвалі заняткі школ і гурткоў. Райкомы партыі ні разу не заслухалі справаздачы прапагандыстаў, не цікавіліся іх работай, не дапамагалі ў пастаноўцы прапаганды.

Пленум Менскага гаркома партыі вынес палітычна рэзкую ацэнку становішча прапаганды ў сталіцы БССР і вызначыў рад канкрэтных

мер для рэалізацыі ўказанняў ЦК ВКП(б) і рашэнняў бюро ЦК КП(б)Б аб партпрапагандзе.

Выяўленыя ў пастаноўцы партыйнай прапаганды факты шкоднаўства павінны паслужыць перасцярогай і ўрокам для ўсіх партарганізацый КП(б)Б. Сакратары гаркомаў, райкомаў і першых партарганізацый абавязаны моцна ўзяцца за арганізацыю і кіраўніцтва партпрапагандай, уважліва падбіраць і кантраляваць кадры прапагандыстаў, усямерна дапамагаючы ім у рабоце.

Ленін і Сталін заўсёды вучылі нас умению знаходзіць асноўнае звязно ў ланцугу нашай работы, ухажваючы за якое, можна было-б выцягнуць увесь ланцуг і ісці наперад. Такім асноўным, галоўным звязном у сучасных умовах з'яўляецца аўладанне большэвізмам, палітычная асвета і большэвіцкая загартоўка нашых кадраў.

Авалодваць большэвізмам—значыць, перш за ўсё, клапаціва павышаць ідэйна-тэарэтычны ўзровень нашых кадраў, вывучаць рэвалюцыйную тэорыю Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна, якая асвятляе шлях нашай практыцы, дае правільную рэвалюцыйную перспектыву, дапамагае распазнаваць і выкрываць ворагаў партыі і народу.

Нашы партыйныя кадры павінны асабістым прыкладам паказваць, як трэба змагацца за аўладанне большэвізмам.

Таварыш Сталін гаварыў:

«Я думаю, што калі-б мы змаглі, калі-б мы здолелі нашы партыйныя кадры знізу даверху падрыхтаваць ідэалагічна і загартваць палітычна такім чынам, каб яны маглі свабодна арыентавацца ва ўнутранай і міжнароднай абстаноўцы, калі-б мы маглі зрабіць іх зусім даспелымі ленінцамі, марксістамі, здольнымі вырашаць без сур'ёзных памылак пытанні кіраўніцтва краінай, то мы вырашылі-б гэтым дзевяць дзесятых усіх нашых задач».

Такое значэнне адводзіць таварыш Сталін, уся наша партыя пытаннем пастаноўкі прапаганды марксізма-ленінізма.

Каб добра паставіць справу прапаганды марксізма-ленінізма, неабходна неадкладна заняцца падборам і падрыхтоўкай прапагандысцкіх кадраў.

У настанове ЦК ВКП(б) «Аб становішчы заняткаў у гуртках па гісторыі партыі завода імя Петроўскага (Днепрапетроўск)» прама ўказана, што для павышэння ведаў прапагандыстаў неабходна арганізаваць у семінарах лекцыі па гісторыі партыі, па ўсеагульнай гісторыі і гісторыі СССР. Гэта ўказанне ў нас усё яшчэ не выконваецца, што прыводзіць да зрыву заняткаў і развалу семінараў. Гаркомы і райкомы КП(б)Б павінны неадкладна арганізаваць сур'ёзную работу з прапагандыстамі, сканцэнтрававшы ўсю гэтую работу пры гаркомах і райкомах. Значнае месца неабходна адвесці лекцыям па гісторыі партыі, па ленінізму, па гісторыі СССР, па ўсеагульнай гісторыі, па пытаннях міжнароднай і ўнутранай палітыкі.

З пагардлівымі, небольшэвіцкімі адносінамі да партыйнай прапаганды неабходна рашуча пакончыць. Пытаннем прапаганды большэвізма абавязан займацца асабіста кожны партыйны кіраўнік.

Вучоба комуністаў, іх большэвіцкая загартоўка і ідэйна-палітычны рост—вось што павінна быць асновай работы ўсіх партыйных арганізацый. Для вывучэння гісторыі нашай большэвіцкай партыі, яе барацьбы з ворагамі комунізма, яе арганізуючай ролі ў вызваленні народаў нашай краіны ад капіталістычнага рабства трэба вылучаць

лепшых прапагандыстаў, да канца, правяранных, беззаветна адданных справе камунізма, умеючых глыбока і ўдумчыва несці ў масы большэвіцкае слова.

Работа партыі ў новых умовах, ва ўмовах павароту ў палітычным жыцці краіны ў сувязі з увядзеннем новай Сталінскай Канстытуцыі, патрабуе карэннага пералому і ў справе пастаноўкі прапаганды вучэння Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна. Задача большэвіцкай прапаганды і агітацыі—выхаваць у партыйных і непартыйных большэвікоў марксісцка-ленінскі светапогляд, узброіць іх глыбокім веданнем гістарычнага мінулага нашай слаўнай ленінска-сталінскай партыі, яе выпрабаваных метадаў барацьбы з усякімі ворагамі, завастрыць большэвіцкую пільнасць.

Акругкомы, гаркомы, райкомы партыі, а таксама кіраўнікі пярвічных партарганізацый абавязаны неадкладна прыняць канкрэтныя меры па паляпшэнню партыйнай прапаганды, памятаючы, што яна з'яўляецца магутным сродкам павышэння рэвалюцыйнай пільнасці камуністаў.

М. І. Калінін

Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет Саюза ССР і задачы Советаў

Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР, прынятае IV сесіяй Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта СССР, ёсць закон, які вызначае парадак і форму выбараў выбаршчыкамі сваіх дэпутатаў у Вярхоўны Совет СССР. Гэты закон пабудаван цалкам і поўнасцю на аснове Сталінскай Канстытуцыі Савецкага Саюза.

Якімі-ж асаблівасцямі характарызуецца наша выбарчая сістэма? Выбары з'яўляюцца ўсеагульнымі, г. зн. грамадзяне Саюза, якім да дня выбараў споўнілася 18 год, маюць права выбіраць і быць выбранымі ў Вярхоўны Совет СССР. Гэта значыць, што ўся наша савецкая моладзь, пачынаючы з 18-гадовага ўзросту, разам з усімі грамадзянамі краіны прыме актыўны ўдзел у выбарах. Такі шырокі ахват выбарчымі правамі насельніцтва ёсць толькі ў Савецкім Саюзе. Наўрад ці якая-небудзь з самых дэмакратычных краін капіталістычнага свету можа дазволіць сабе такую раскошу, бо даць сапраўднае, не фармальнае выбарчае права ўсяму народу—значыць мець народны ўрад, урад, асноўнай мэтай якога, безумоўна, будзе барацьба з капіталізмам.

У буржуазных краінах капіталістычная кліка ўсё больш і больш разбурае так званую буржуазную дэмакратыю, імкнучыся да непрыкрытага, голага гвалту над народнымі масамі.

У зусім іншым, якраз процілеглым, становішчы знаходзіцца СССР. У нас рабочы клас і калгаснае сялянства стаяць ва ўладзе. Авангард працоўных—комуністычная партыя—мае сваёй мэтай пабудову комуністычнага грамадства, што з'яўляецца і мэтай рабочага класа і яго сатаварыша па барацьбе—калгаснага сялянства. І чым шырэй, паўней і глыбей будуць удзельнічаць працоўныя масы ў палітычным жыцці краіны, тым больш забяспечваецца і ўмацоўваецца савецкі лад.

Вось чаму наша ўсеагульнасць выбараў нічога не мае агульнага з так званымі «ўсеагульнымі» выбарамі ў капіталістычных краінах. У нас яна выцякае з глыбокіх інтарэсаў рабочых і сялян, якія стаяць ва ўладзе. У капіталістычнай дзяржаве ўсеагульнасць выбараў разлічана на ашуканства, на лоўлю прастакоў з асяроддзя працоўных. Рэкламуючы ўсеагульнасць выбараў, урады капіталістычных краін у сваіх законах аб выбарах пад тым ці іншым выглядам (аседласць, узрост, маемаснае становішча і т. д.) уключаюць столькі абмежаванняў, што ад усеагульнасці выбарчага права нічога і не застаецца.

У нашым законе аб выбарах ёсць толькі два абмежаванні: гэта—пазбаўленне выбарчых правоў страціўшых розум і асоб, асуджаных

судом. Прычым для асоб асуджаных суд спецыяльна агаварвае пазбаўленне выбарчых правоў на пэўны тэрмін. Але і ў гэтым выпадку рашэнне пытання аб пазбаўленні выбарчых правоў фактычна перадаана народу, бо народны суд у Савецкім Саюзе выбіраецца грамадзянамі раёна на аснове ўсеагульнага, прамога і роўнага выбарчага права пры тайным галасаванні. З гэтага відаць, як вяліка давер'е законадаўца да народных мас. Ды інакш і быць не можа, бо савецкая ўлада—ўлада народу і сваёй апорай мае рабочы клас і калгаснае сялянства ўсіх нацыянальнасцей СССР.

Артыкул другі Палажэння аб выбарах гаворыць: «Усе грамадзяне СССР, дасягнуўшыя 18 год, незалежна ад расавай і нацыянальнай прыналежнасці, веравызнання, адукацыйнага цэнза, аседласці, соцыяльнага паходжання, маемаснага становішча і мінулай дзейнасці, маюць права ўдзельнічаць у выбарах дэпутатаў і быць выбранымі ў Вярхоўны Совет СССР».

Выбары дэпутатаў з'яўляюцца роўнымі: кожны грамадзянін мае адзін голас; усе грамадзяне прымаюць удзел у выбарах на роўных асновах. Для многіх грамадзян гэты артыкул служыць як-бы датаю гісторыі. Моладзь, вырасшая ў савецкіх умовах, інакш і не мысліць, яна не разумее галасавання не ў роўных умовах.

Іншы малюнак у краінах буржуазнай дэмакратыі, дзе юрыдычная роўнасць служыць прыкрыццём фактычнай няроўнасці ў жыцці і ў прыватнасці няроўнасці ў галасаванні.

Я не буду гаварыць аб юрыдычнай «роўнасці», якая выцякае з буржуазных законаў. Якая можа быць роўнасць паміж фабрыкантам і рабочым, паміж памешчыкам і селянінам? Але і гэта юрыдычнае права на роўнасць зуродалана рознастайнымі абмежаваннямі, і, як правіла, усе абмежаванні накіраваны супроць незаможных класаў. Возьмем, к прыкладу, цэнз аседласці, калі права выбіраць прадастаўлена асобам, пражыўшым не менш поўгода ці не менш 2 год у данай мясцовасці (абшчыне). Зразумела, бядняк ці беспрацоўны вымушан часцей мяняць кватэру, чым уласнік дома. Фабрыканты, банкіры ў іншых краінах маюць два, тры галасы—па месце знаходжання фабрыкі і па месце свайго жыхарства. Паміма таго, яны яшчэ могуць рабіць націск на служачых сваіх прадпрыемстваў. Можна напісаць цэлыя томы з гісторыі буржуазных парламенцкіх выбараў аб тысячах хітрых махінацый, якія накіраваны на тое, каб адштурхнуць народныя масы ад удзелу ў выбарах.

Артыкул 4 Палажэння, грунтуючыся на 137 арт. Канстытуцыі СССР, гаворыць аб поўнай роўнасці жанчын з мужчынамі, яны карыстаюцца правам выбіраць і быць выбранымі нароўні з мужчынамі. Для лепшага разумення гэтага артыкула добра прачытаць твор Бебеля—«Жанчына і соцыялізм». Тады будзе ясна, неабходнасць гэтага артыкула не толькі ў Канстытуцыі СССР, але і ў 1-м раздзеле «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР».

Артыкул пяты вяспраізвадзіць арт. 138 Канстытуцыі СССР. Грамадзяне, якія знаходзяцца ў радах Чырвонай Арміі, карыстаюцца правам выбіраць і быць выбранымі нароўні з усімі грамадзянамі. Падобнага артыкула вы не сустрэнеце ні ў буржуазных канстытуцыях, ні ў буржуазных выбарчых законах.

Капіталісты імкнуцца ахаваць сваю армію ад палітычнага ўздзеяння пролетарскіх і радыкальна-дробнабуржуазных партый. Іх двудушнае талкаванне, што армія стаіць па-за партыямі, што яе задача—ахоўваць граніцы дзяржавы, абвяргаецца поўнасцю сучасным палітычным

становішчам. Мы ведаем, што ў радзе краін, як напрыклад, у Японіі, вярхушка арміі робіць палітыку, дыктуюе свае ўмовы ўраду. Вядома, клікай ваенных генералаў кіруюць таксама капіталістычныя групы, але гэта даказвае, што ваенная вярхушка капіталістычных краін цесна звязана з капіталістычнай вярхушкай.

У нас армія—народная, яна жыве тымі-ж мыслямі, ідэямі і імкненнямі, як і ўвесь савецкі народ. Наша армія не толькі ахоўвае радзіму, яна прымае ўдзел у будаўніцтве сацыялізма, яна цесна звязана з усім савецкім народам, горача любіма ім.

Удзел Чырвонай Арміі ў выбарах у Совет працоўных яшчэ больш павялічвае сувязь арміі з народам. Гэтай сувязі, як чорт ладану баяцца дапусціць у сябе капіталісты. Але гэту сувязь асабліва выіс савецкая ўлада, за гэту сувязь змагаецца камуністычная партыя, бо гэта сувязь служыць справе абароны краіны.

Артыкул шосты Палажэння на падставе 141 артыкула Канстытуцыі вызначае, што кандыдаты пры выбарах выстаўляюцца па выбарчых акругах. Выстаўленне кандыдатаў па выбарчых акругах мае вялікае значэнне. Такая сістэма выбараў дае гарантыю, што ў Вярхоўны Совет будуць выбраны людзі, персанальна вядомыя сваёй палітычнай, грамадскай і вытворчай работай выбаршчыкам акругі, дзе яны будуць выстаўлены.

Аб спісах выбаршчыкаў

Складанне спісаў выбаршчыкаў ускладаецца ў гарадах на гарадскія саветы, у гарадах з раённым падзелам—на раённыя саветы, у сёлах—на сельскія саветы.

Гэта -вельмі важная і адказная работа. Кланатлівыя саветы ўжо зараз вядуць работу па складанню спісаў.

Складанне спісаў -праца тэхнічная, але можна з упэўненасцю сказаць, што якасць гэтых спісаў будзе характарызаваць становішча, працэздольнасць і культурнасць савецкага апарата, савецкіх кадраў. У спісы выбаршчыкаў уключаюцца ўсе грамадзяне, якія маюць выбарчае права і пражываюць (настаўніцкі ці часова) к моманту складання спісаў на тэрыторыі данага савета, якім да дня выбараў споўнілася 18 год (арт. 8).

У пераважнай большасці на тэрыторыі кожнага сельскага савета будзе па некалькі выбарчых участкаў, а ў вялікіх гарадах іх будзе да сотні; значыць, перш чым прыступіць да складання спісаў выбаршчыкаў, прыдзецца спачатку намясціць і тэрыторыю, хоць-бы прыблізна, выбарчых участкаў.

Мясцовыя саветы ўжо зараз, не трацячы часу, павінны вырашальна для сябе, якім шляхам яны азнаёмяць насельніцтва са спісам выбаршчыкаў і як будзе забяспечана магчымасць праверкі з боку выбаршчыкаў правільнасці ўнясення іх у спісы.

Артыкул 15 Палажэння дае права выбаршчыкам пры перамяшчэнні месца свайго пражывання з дня аглашэння спісаў да дня выбараў галасаваць па месцу новага свайго пражывання. Але ў гэтым выпадку яны павінны заявіць Совету аб сваім ад'ездзе, каб іх маглі адзначыць у спісе выбаршчыкаў, як выбывшых, затым яны павінны ўзяць з сабой ад савета, дзе яны раней жылі, пасведчанні на права галасавання ў новым месцы. Гэта пасведчанне дае выбаршчыку права ўключэння яго ў выбарчы спіс па новаму месцу жыхарства (пражывання), дзе будзе галасаваць нароўні з усімі грамадзянамі. Прымаючы на ўвагу

рухомасць нашага насельніцтва, саветам, у асаблівасці гарадскім, трэба быць гатовымі да задавальнення гэтых патрабаванняў выбаршчыкаў. А ў такіх цэнтрах, як Масква, Ленінград, Кіеў і т. д., выдаць, прыдзецца расным саветам стварыць асобныя апараты па выкананню гэтых работ.

Заява аб няправільнасці ў спісе выбаршчыкаў падаецца ў Савет дэпутатаў працоўных, які апублікаваў спісы (арт. 16). Пры нягодзе з рашэннем савета заявіцель можа падаць скаргу ў народны суд, рашэнне якога канчатковае.

Аб выбарчых акругах на выбарах у Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей

Выбарчая акруга на выбарах у Совет Саюза складаецца па прынцыпу: 300.000 насельніцтва на акругу (арт. 21). Кожная выбарчая акруга пасылае аднаго дэпутата. Зараз разгарнулася работа на месцах і ў цэнтры па арганізацыі выбарчых акруг. Выбарчыя акругі на выбарах у Совет Саюза намечаюцца ў межах тэрытарыяльных граніц краёў, саюзных, аўтаномных рэспублік і абласцей, прычым, як правіла, адміністрацыйныя раёны будуць уваходзіць у акругу цэлымі. Практыка паказала, што не ва ўсіх акругах будзе дакладна па 300 000 насельніцтва, але гэтыя адхіленні ад нормы пры першай наметцы аказаліся незначнымі, яны, як правіла, не выходзяць з межаў 3—5 процантаў. Матэматычную дакладнасць пры гэтым размеркаванні насельніцтва па акругах, зразумела, правесці і немагчыма: кожны-ж дзень адбываецца прырост і змяншэнне насельніцтва, якія могуць быць удакладнены толькі наступным учотам.

Цэнтр выбарчай акругі павінен быць звязан шляхамі зносінаў з участкамі, якія ўваходзяць у гэту акругу, каб выбаршчыкі і члены участковай выбарчай камісіі маглі параўнаўча легка дабрацца ў акруговую выбарчую камісію. Затым патрэбна, калі не тэлефонная, то ва ўсякім выпадку тэлеграфная сувязь выбарчых участкаў з акруговай выбарчай камісіяй. Пажадана, каб акруговы цэнтр меў салідную культурную базу і друкарню, якая-б магла абслужыць выбары ў акрузе. Наогул выбар акруговага цэнтра і прыпіска да яго тых ці іншых раёнаў патрабуюць вялікай удумлівасці і ведання не толькі геаграфіі, але і сродкаў сувязі, шляхоў зносінаў і інш.

Некалькі інакш будуць арганізаваны акругі на выбарах у Совет Нацыянальнасцей. Выбарчая акруга на выбарах у Совет Нацыянальнасцей складаецца па прынцыпу: 25 акруг па кожнай саюзнай рэспубліцы, 11 акруг па кожнай аўтаномнай рэспубліцы, 5 акруг па кожнай аўтаномнай вобласці і адна выбарчая акруга ў кожнай нацыянальнай акрузе. Кожная акруга на выбарах у Совет Нацыянальнасцей выбірае аднаго дэпутата. Пры стварэнні акруг на выбарах у Совет Нацыянальнасцей мы будзем мець вялікую розніцу па колькасці насельніцтва ў гэтых акругах. Гэта таму, што насельніцтва кожнай саюзнай рэспублікі з усімі уваходзячымі ў яе аўтаномнымі рэспублікамі і абласцямі дзеліцца на 25 акруг. Колькасць жа насельніцтва ў саюзных рэспубліках неаднолькавая, таму і лік насельніцтва ў акругах на выбарах у Совет Нацыянальнасцей неаднолькавы. Тое-ж самае атрымліваецца і пры падзеле кожнай аўтаномнай рэспублікі на 11 акруг, кожнай аўтаномнай вобласці на 5 акруг. На падставе арт. 35 Канстытуцыі СССР, кожная з аўтаномных рэспублік будзе мець па адзінаццаць акруг на выбарах у Совет Нацыянальнасцей. Значыць, выбар-

шчыкі гэтых рэспублік пры галасаванні будуць мець тры выбарчыя бюлетэні, тры спісы кандыдатаў у Вярхоўны Совет. Адзін у Совет Саюза ад 300 000 насельніцтва, адзін у Совет Нацыянальнасцей (ад РСФСР) і адзін у Совет Нацыянальнасцей ад сваёй аўтаномнай рэспублікі. Выбаршчыкі, якія пражываюць у краях і абласцях (з выключэннем аўтаномных рэспублік, нацыянальных абласцей і акруг) РСФСР, напрыклад, у Маскоўскай, Варонежскай абласцях, у г. Ленінградзе, Маскве, Рэспубліцы Дэлі і т. д., будуць мець два выбарчыя бюлетэні. Выбаршчыкі Украіны галасуюць будуць мець два бюлетэні, а выбаршчыкі Маскоўскай АССР будуць мець тры выбарчыя бюлетэні. Такім чынам, паводле арт. 23 Палажэння аб выбарах усе, нават самыя малыя, вёскі і калёскі, іроцы СССР будуць мець свых прадстаўнікоў у Вярхоўны Совет СССР.

Гэта і ёсць ажыццяўленне на практыцы нацыянальнай палітыкі Леніна—Сталіна.

Стварэнне выбарчых акруг па выбарах у Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей праводзіцца прэздыумаў Вярхоўнага Совета СССР (арт. 23), і спс акруг агульнакласавы і а часова з устанавленнем дня выбараў (арт. 24).

Аб выбарчых участках

Для прыёму і падліку галасоў выбарчыя акругі дзеляцца на выбарчыя ўчасткі, якія з'яўляюцца агульнымі для выбараў у Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей.

Стварэнне іх у гарадах праводзіцца гарадскімі саветамі, а ў гарадах з раённым падзелам—раённымі саветамі і ў сельскіх мясцовасцях—раённымі саветамі (арт. арт. 25 і 26).

Часта задаюць пытанне: якім чынам адзін выбарчы ўчастак у дзень выбараў можа абслужыць, напрыклад, у Дагестанскай аўтаномнай рэспубліцы, тры выбарчыя акругі у Совет Саюза, у Совет Нацыянальнасцей і на РСФСР і на Дагестанскай аўтаномнай рэспубліцы? Я навінен да гэтага дадаць, што ў невялікім па колькасці насельніцтва участку, мабыць, будзе адна выбарчая скрынка.

Выбарчы ўчастак з'яўляецца адным пунктам для прыёму бюлетэняў, а падлік галасоў па ўсіх бюлетэнях і перадача вынікаў галасавання аднаведным акруговым выбарчым камісіяй і справа ўчастковай выбарчай камісіі.

Тэрыторыя сельсавета з лікам жыхароў да 2 тысяч чалавек, як правіла, складае адзін выбарчы ўчастак. У станицях, вёсках, сёлах з насельніцтвам ад 500 да 2 тысяч арганізуецца асобны ўчастак. А ў поўночных і усходніх раёнах, дзе пераважаюць дробныя паселішчы, дапускаецца арганізацыя участкаў з колькасцю не менш ста жыхароў.

Гарады і сельскія паселішчы, якія маюць звыш двух тысяч насельніцтва, дзеляцца на выбарчыя ўчасткі з разліку адзін выбарчы ўчастак на 1.500—2.500 чалавек насельніцтва. Судны з колькасцю не менш 50 выбаршчыкаў, якія знаходзяцца ў плаванні, могуць скласці асобны выбарчы ўчастак.

Пры больніцах, радзільных дамах, дамах інвалідаў, санаторыях з колькасцю выбаршчыкаў не менш 50 ствараюцца асобныя выбарчыя ўчасткі.

Выбарчыя ўчасткі арганізуюцца не пазней чым за 45 дзён да выбараў.

Работа па арганізацыі выбарчых акруг зараз ідзе па усяму Саюзу, можна сказаць, праведзена ўжо даволі вялікая папярэдняя да гэтага падрыхтоўка, але арганізацыя выбарчых участкаў яшчэ нідзе не пачата. Неабходна да гэтага прыступіць, і прыступіць як мага хутчэй. Палажэнне аб выбарах дае ясныя ўказанні, як гэта трэба рабіць. Трэба сцягнуць яшчэ і таму, што спісы выбаршчыкаў складаюцца па выбарчых участках. Без папярэдняй наметкі выбарчага участка нельга прыступіць да складання спісу выбаршчыкаў. Пры гэтым мясцовыя саветы будуць мець справу не толькі з тэрыторыяй участкаў: ім трэба падумаць і аб памяшканні, якое можна будзе скарыстаць у час выбараў. Адным словам, практычнай работы будзе многа, і дзе яе раней пачнуць, там, бяспрэчна, будуць лепш падрыхтаваны да выбараў.

Аб выбарчых камісіях

Цэнтральная выбарчая камісія па выбарах у Вярхоўны Совет СССР складаецца з прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных і зацвярджаецца прэзідымам Вярхоўнага Совета СССР адначасова з апублікаваннем дня выбараў (арт. 34).

Па таму-ж прынцыпу ствараюцца выбарчыя камісіі па выбарах у Совет Нацыянальнасцей у кожнай саюзнай і аўтаномнай рэспубліцы, аўтаномнай вобласці і нацыянальнай акрузе. Зацвярджаюцца яны прэзідымамі вярхоўных саветаў рэспублік і саветаў дэпутатаў працоўных аўтаномных абласцей і нацыянальных акруг. Яны наглядаюць за няўхільным выкананнем у ходзе выбараў «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР», разглядаюць скары на няправільныя дзеянні выбарчых камісій і выносяць па іх канчатковыя рашэнні.

Акруговыя выбарчыя камісіі па выбарах у Совет Саюза і па выбарах у Совет Нацыянальнасцей складаюцца з прадстаўнікоў грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных у складзе старшыні, намесніка старшыні, сакратара і васьмі членаў. Прычым акруговая выбарчая камісія па выбарах у Совет Саюза зацвярджаецца краявымі і абласнымі саветаў дэпутатаў працоўных у рэспубліках, дзе ёсць краявы ці абласны падзел, і вярхоўнымі саветаў, дзе такога падзелу няма. Выбарчыя акруговыя камісіі па выбарах у Совет Нацыянальнасцей зацвярджаюцца Вярхоўнымі саветаў рэспублік і саветаў дэпутатаў працоўных аўтаномных абласцей.

Акруговыя выбарчыя камісіі рэгіструюць выставленых кандыдатаў у Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей, забяспечваюць участковыя камісіі выбарчымі бюлетэнямі, робяць падлік галасоў і выдаюць выбранаму дэпутату пасведчанне аб абранні.

Акруговыя па выбарах у Совет Саюза выбарчыя камісіі, апрач гэтага, наглядаюць за своєчасовай арганізацыяй выбарчых участкаў саветаў і выкананнямі і своєчасовым складаннем і даклад сінём да ўсесаюзнага ведама спісу выбаршчыкаў, рассылаюць па участках выбарчыя канверты.

Участковыя выбарчыя камісіі арганізуюцца па прынцыпу вышэйшых выбарчых камісій і зацвярджаюцца ў гарадах гарадскімі саветаў, у гарадах з расным падзелам — раснымі саветаў, у сельскіх мясцовасцях — раснымі саветаў — не пазней чым за 40 дзён да выбараў. Участковая камісія праводзіць па выбарчаму участку прым выбарчых бюлетэняў, падлік галасоў па кожнаму кандыдату ў дэпутаты Совета Саюза і Совета Нацыянальнасцей. Па скапчэнні галасавання і падліку справаводства па выбарах перадае ў акруговую па выбарах

у Совет Саюза і ў акруговую па выбарах у Совет Пацыянальнасцей выбарчыя камісіі.

На участковую выбарчую камісію ускладзена правядзенне галасавання выбаршчыкаў. Яна, так сказаць, твар да твару стыкаецца непасрэдна з масамі выбаршчыкаў, і таму на яе арганізацыю і асаблівы падбор грамадскіх арганізацыяў і таварыстваў працоўных павінна быць звернута асаблівая ўвага. Ва ўсякім выпадку ў гэтай камісіі павінны быць людзі аўтарытэтныя для выбаршчыкаў. Такое галасаванне адбываецца ўпершыню, і трэба яго правесці максімальна арганізавана, што ў вельмі вялікай ступені будзе залежаць ад умелага кіраўніцтва ўчастковай камісіі, ад дакладнага выканання закона аб выбарах.

Аб парадку выстаўлення кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Совета СССР

Права выстаўлення кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Совета СССР вельмі шырокае: яго ажыццяўляюць як цэнтральныя органы грамадскіх арганізацыяў і таварыстваў працоўных, так і іх рэспубліканскія, краявыя, абласныя і раённыя органы, роўна як агульныя сходы рабочых і служачых па прадпрыемствах, чырвонаармейцаў па вайсковых часцях, а таксама агульныя сходы сялян па калгасах, рабочых і служачых саўгасаў—па саўгасах (арт. 57).

Гэта значыць, што рабочыя, калгаснікі, служачыя маюць поўную магчымасць вылучыць са свайго асяроддзя кандыдатуру у Вярхоўны Совет СССР. Гэта прадвызначае персанальнае абмеркаванне кандыдатур на масавых сходах як у горадзе, так і ў вёсцы. Гэта гаворыць аб тым, што закон імкнецца звязаць цеснымі ўзамі вярхоўны орган СССР з шырокімі масамі народу.

Усе грамадскія арганізацыі і таварыствы працоўных, якія вылучаюць кандыдата ў дэпутаты Вярхоўнага Совета, абавязаны за трыццаць дзён да выбараў зарэгістраваць яго ў адпаведнай акруговай выбарчай камісіі і павінны прадставіць пратакол сходу за подпісамі членаў прэзідыума сходу, з указаннем іх ўзросту, месца жыхарства, найменавання арганізацыі, указання аб месцы, часе і колькасці ўдзельнікаў сходу; у пратаколе павінны быць указаны прозвішча, імя, імя па бацьку кандыдата, яго ўзрост, месца жыхарства, партыйнасць, заняткі. Апрача гэтага, павінна быць прыкладзена заява кандыдата аб яго згодзе балаціравацца па данай выбарчай акрузе.

Кожнай арганізацыі і таварыству працоўных, выставіўшым кандыдата, зарэгістраванага ў акруговай выбарчай камісіі, роўна як кожнаму грамадзяніну СССР, забяспечваецца права бесперашкоднай агітацыі за гэтага кандыдата на сходах, у друку і іншымі спосабамі (арт. 61, 65, 70). Адсюль відаць, наколькі невялікі фармальнасці па выстаўленню кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага Совета і наколькі вялікі клопаты па забеспячэнню правоў грамадскіх арганізацыяў і таварыстваў працоўных.

Аб парадку галасавання

Выбары будуць праводзіцца у нерабочы дзень, з 6 гадзін раніцы да 12 гадзін ночы.

Дзень выбараў самы адказны. Ён падвядзе вынікі нашай агітацыйнай і арганізацыйнай падрыхтоўкі да выбараў. У асаблівасці вяліка адказнасць, ускладаемая на ўчастковыя выбарчыя камісіі, на іх членаў і старшын. Парадак галасавання дасканала выказан у «Пала-

жэнні аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР». Важна, каб, выконваючы гэты парадак, не зрабіць яго ў вачах выбаршчыкаў сцясальным, лішнім. Бо ўвесь устаноўлены парадак дзбіваецца адзінай мэтай: абародзіць выбаршчыкаў ад лішніх сцясненняў, забяспечыць тайну яго галасавання, даць магчымасць ўсёй масе выбаршчыкаў выразіць сваю волю галасаваннем.

Кожны выбаршчык можа галасаваць толькі асабіста, р'юляючыся ў памяшканне для галасавання і апускаючы выбарчыя бюлетэны ў азначаным канверце ў выбарчую скрынку. Выбарчыя бюлетэны і канверты выбаршчык атрымлівае пры працягненні ім сакратару ўдзельнага выбарчага камісіі свайго пасведчання асобы і пасля правяркі сакратаром, што даны грамадзянін ўнесены ў выбарчы спіс на гэтым выбарчым участку.

Затым ён ідзе ў ізаляваны ад іншых асоб пакой ці кабінку, спецыяльна прыстасаваную для запаўнення выбарчых бюлетэняў, дзе выкрэслівае няўгодных яму кандыдатаў, пакідае ў кожным бюлетэні прозвішча таго кандыдата, за якога хоча галасаваць, укладвае бюлетэні ў канверт і, заклеіўшы, апускае яго ў выбарчую скрынку. Відзета ізаляваных пакояў ці кабін у выбарчым участку прыдзецца мець дзве-тры, каб не зацягваць чаргу галасуючых.

Такі ўвогуле працэс галасавання. Запросаў па гэтым поведзе вельмі многа, але мне здаецца, што раздзел VII «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» дае поўны адказ на ўзнікаючыя пытанні аб парадку галасавання, трэба толькі ўважліва прачытаць гэты раздзел.

Аб вызначэнні рэзультатаў выбараў

«Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» у цэлым адрасавана на шырокія масы працоўных, яно накіравана на тое, каб як мага лепш забяспечыць выбарчыя права грамадзян Савецкага Саюза. Арт. 85 гаворыць, што пры ўскрыцці выбарчых скрынак і падліку галасоў маюць права прысутнічаць спецыяльна на гэта ўпаўнаважаныя прадстаўнікі грамадскіх арганізацый і таварыстваў працоўных, а таксама прадстаўнікі друку.

Прызнаюцца несапраўднымі бюлетэні неўстаноўленага ўзору і колеру; паданыя без канверта ці ў канверце неўстаноўленага ўзору; з колькасцю кандыдатаў, якая перавышае лік выбіраемых дэпутатаў (арт. 90).

На падставе пратаколаў, паступіўшых ад участковых выбарчых камісій, акруговыя камісіі па выбарах падлічваюць рэзультаты галасавання.

Кандыдаты у дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР атрымліваюць абсалютную большасць галасоў, г. зн. больш паловы ўсіх галасоў, падлічаных па акрузе і прызнаных сапраўднымі, лічацца выбранымі (арт. 104).

Пасля падпісання пратакола старшыні акруговых па выбарах у Совет Саюза і Совет Нацыянальнасцей выбарчых камісій атрымліваюць рэзультаты выбараў і выдаюць выбраным кандыдатам у дэпутаты пасведчанні аб іх абранні.

Гэтым заканчваецца ўвесь цыкл выбараў у Вярхоўны Совет СССР, калі ж заканчваецца грамадска-налітычная частка выбараў, бо работа цэнтральнай, рэспубліканскіх і акруговых выбарчых камісій яшчэ не спыняецца. Акруговыя камісіі па выбарах у Совет Нацыянальнасцей, а таксама ў Совет Саюза, свае пратаколы пасылаюць

у камісіі па выбарах у Совет Нацыянальнасцей саюзных і аўтаномных рэспублік і ў Цэнтральную выбарчую камісію. Цэнтральная выбарчая камісія рэгіструе выбраных дэпутатаў у Вярхоўны Совет і ўсё справаводства па выбарах здае мандатным камісіям Совета Саюза і Совета Нацыянальнасцей. Па прадстаўленню мандатнай камісіі палаты вырашаюць або прызнаць поўнамоцтвы, або скасаваць выбары асобных дэпутатаў.

Выбары ў Вярхоўны Совет Саюза па новаму выбарчаму закону на аснове Сталінскай Канстытуцыі ёсць новая веха ў гістарычным развіцці народаў СССР і ў гісторыі савецкага дзяржаўнага будаўніцтва. Дэмакратызацыя выбарчай сістэмы па прынцыпу ўсеагульнага, роўнага і прамога выбарчага права пры тайным галасаванні прывядзе ў рэзультат яе ажыццяўлення да далейшага ўзмацнення палітычнай актыўнасці мас, уцягнення новых слаёў працоўных у кіраванне дзяржавай. Дыктатура пролетарыята будзе больш гібкай, а стала быць, больш магутнай сістэмай дзяржаўнага кіраўніцтва рабочага класа грамадствам.

Новы выбарчы закон увасабляе ў сабе паслядоўны і да канца вытрыманы савецкі сацыялістычны дэмакратызм, ён сведчыць аб несакрушальнай сіле савецкай дзяржавы і савецкага народу, бязмежна адданасці справе партыі Леніна—Сталіна, справе барацьбы за камунізм.

Рашуча ліквідаваць вынікі шкодніцтва на ідэалагічным участку

Трыумф сталінскіх пяцігодак, вялікая хартыя праў працоўнага народу, гераічныя ўчынкi сыноу сацыялістычнай радзімы, небывалы рост палітычнай актыўнасці і энтузіязму будаўнікоў сацыялізма, велізарны ўздым матар'яльна-бытавога абслугоўвання працоўных сацыялістычнага грамадства—усе гэта прыводзіць у шаленства фашысцкіх іракабесаў.

У імкненні падарваць магутнасць Савецкага Саюза яднаюцца рэакцыйныя элементы ўсіх капіталістычных краін. Уцягнуць народы ў братазбойную бойню і распаліць новую сусветную вайну—вось над чым працуюць фашысты усяго свету.

Следам за Абісініяй аб'ектам фашысцкай агрэсіі стала Іспанія. Фашысцкая Італія і Германія ўжо другі год зніштажаюць мірныя гарады Іспаніі, разараюць і забіваюць гераічны іспанскі народ. Карыстаючыся напружанай абстаноўкай ў Еўропе, японская ваеншчына, цынічна справакаваўшы інцыдэнт, уварвалася ў Кітай і, следам за Манчжуріяй, хоча прыбраць яго к рукам.

З выключнай дакладнасцю пацвердзілася ўказанне таварыша Сталіна на тое, што існуюць два ачагі вайны: на ўсходзе—Японія, на захадзе—Германія і Італія, што фашызм і імперыялістычныя клікі рыхтуюць плацдарм для нападу на краіну Саветаў.

Важнейшым сродкам падрыхтоўкі вайны ў руках фашызма з'яўляецца шпіянаж, дыверсія і забойства. З гэтай мэтай замежныя разведкі засылаюць у СССР сваіх агентаў, вярбуюць унутры краіны дыверсантаў і шкоднікаў.

«Ці не ясна,—гаворыць таварыш Сталін, што пакуль існуе капіталістычнае акружэнне, будуць існаваць у нас шкоднікі, шпіяны, дыверсанта і забойцы, засылаемыя ў нашы тылы агентамі замежных дзяржаў».

Трацкісты, зіноўеўцы і бухарынцы з'явіліся знаходкай для замежных разведак і ў першую чаргу для фашысцкай гестапо, польскай дэфензвы і японскага імперыялізму. Зверская нянавісць да працоўнага народу і грандыёзных перамог сацыялізма, подласць, здрада і двуруніцтва—вось якасці, уласцівыя гэтым агідным адкідам чалавецтва, подлым наймітам фашызма. Прыкрываючыся партыйным білетам, трацкісты, бухарынцы і нацдэмы, як ланцужныя псы японска-германска-польскай разведкі, пры палітычнай слепаце і бескаштоўнасці многіх камуністаў тварылі гнусную справу шпіянажу і дыверсіі. Патрабавалася гістарычнае выступленне таварыша Сталіна,

рашэнні лютаўскага і ліпенскага пленумаў ЦК ВКП(б), каб узяць у многіх камуністаў пачуццё палітычнай адказнасці і большэвіцкай пільнасці, навучыць распазнаваць ворага, якой-бы лічынай ён ні прыкрываўся, і бязлітасна выкарчоўваць яго рэшткі.

Органы НКУС у апошні час выкрылі падлых шпіёнаў польскай дэфензівы ва многіх наркаматах і іншых установах нашай рэспублікі. Бенек, Дзякаў і іншыя ворагі народу не мала нашкодзілі соцыялістычнай гаспадарцы. Нашы гаспадарнікі і партыйныя работнікі не здолелі своєчасова выкрыць ворагаў і часта садзейнічалі ім сваёй палітычнай слепатой і бяспечнасцю. Асабліва гэта адносіцца да работнікаў ідэалагічнага фронту. Страта рэвалюцыйнай пільнасці, дзяляцтва, забыццё капіталістычнага акружэння і палітычнай адказнасці прывялі да таго, што своєчасова не была выкрыта шкодніцкая работа ворагаў у вышэйшых навучальных установах, навукова-даследчых інстытутах і Акадэміі Навук.

Рашэнні партыі і ўрада аб вышэйшай школе з'явіліся магутным рычагом уздыму вышэйшай адукацыі у адпаведнасці з патрабаваннямі соцыялістычнага грамадства. Нашы вышэйшыя навучальныя ўстановы акрэплі, палепшылі сваю матэрыяльную базу, павысілі якасць падрыхтоўкі спецыялістаў.

Вораг добра разумеў, што нармальная работа вышэйшых навучальных устаноў залежыць галоўным чынам ад забяспечанасці іх высокакваліфікаванымі, вытрыманымі ў марксісцка-ленінскім духу кадрамі. таму і накіраваў сюды сваю шкодніцкую дзейнасць.

Перш за ўсё ворагі народу, прабраўшыся на адказныя пасты ў савецкіх і радзе партыйных арганізацый, пастараліся паставіць сваіх людзей на чале інстытутаў. Так, Менскі пед'інстытут узначальваў трацкіст Мельцэр, потым Грыневіч; БДУ шпіёны Дзякаў, потым Квзінскі; Гомельскі лесатэхнічны інстытут — нацдэм Карг; Менскі палітэхнічны інстытут — трацкіст Дружылоўскі, а за ім Мазелеў; Віцебскі вэтэраінстытут — шкоднік Баздырэў і т. д.

Гэтыя «кіраўнікі» разгарнулі шкодніцкую работу непасрэдна ў інстытутах. Выконваючы заданні Дзякава і іншых шпіёнаў, яны сцягвалі ў інстытуты сваіх людзей. Так, Сташэўскі сцягнуў у Гомельскі пед'інстытут Ефільса, Беляева, Масойлава, Успенскага, Каляду і іншых мацёрых ворагаў народу. Нацдэм Карг у Гомельскім лесатэхнічным інстытуце сабраў да 30 былых афіцэраў царскай і белай арміі. Навадворац у Менскі інстытут нацменшасцен прыцягнуў ворагаў народу Пізанічнага, Рымашэўскага, Олешкевіча, Лоіку, Жарскага і інш., беражліва ахоўваючы іх ад грамадскай крытыкі. У гэтым інстытуце значная частка выкладчыкаў — выхадцы з буржуазных партый.

Пры блізарукасці і папушчэнстве партыйных арганізацый гэтыя мацерыя ворагі адкрыта прапагандавалі у сваіх лекцыях контррэвалюцыйныя тэорыі. Так, у Гомельскім лесатэхнічным інстытуце контррэвалюцыянер Паўлючэнка прыпадносіў студэнтам кансервацыйны німецкі мэблі, якая вырабляецца ў Германіі пастя прыходу Гітлера да ўлады і мае яўна выражаную фашысцкую свастыку. Гэтую мэблю ён характарызаваў як «выгодную, прыгожую і моцную», хоць ён ні ў якім разе не ўласціва ні адна з гэтых якасцяў. Разам з тым Паўлючэнка ўтойваў ад студэнтаў практыку мэблявай вытворчасці ў СССР, Амерыцы і Францыі, дзе ёсць узоры мэблі выключна высокай канструкцый і мастацкага афармлення.

У Горацкім сельскагаспадарчым інстытуце прафесар Найдзенаў прапагандваў шкодніцкую тэорыю аб тым, што чым прадукцыйней

жывёла, тым больш яна схільна да захворвання туберкулезам. Прафесар Улан выступіў з антымарксісцкім тэзісам аб нязменнасці генаў. Гэтыя контррэволюцыйныя выступленні не атрымалі рашучага адпору.

У Гомельскім педагагічным інстытуце ворагі зусім распаясаліся, насычаючы лекцыі розным контррэволюцыйным хламам. Выкладаючы літаратуру, вораг народу Ефімаў прапаведваў, што народ, як актыўна творчая сіла ў мастацтве, не адыгрывае ніякай ролі, што мастацтва ствараецца «асвечанымі», пануючымі класамі, што мастацка-літаратурная творчасць не звязана з палітычнай барацьбой класаў, яна апалітычна. Побач з гэтым адкравеннем мацёры вораг Ефімаў выкладаў студэнтам і пошласць, заяўляючы, што «вялікі палец рукі—давіць, сціскае; указальны—указвае; сярэні—шануе, ласкае; безыменны—скрабе і ашчупвае». Затаіўшы пагардлівыя адносіны да мас студэнтаў, як да «неацёсаных мужыкоў», якім толькі «на прызьбе сядзець», ён адначасова вербываў сабе людзей для контррэволюцыйнай работы. Свае катры Ефімаў апрацоўваў рознымі метадамі. На шкодніцку праводзіў залікі. Намечаным студэнтам ставіў заведама павышаныя адзнакі, рабіў іх «выдатнікамі» вучобы, ільсціў іх здольнасцям і ведам, з выглядам гуманіста прафесара-філантропа раздаваў грашовыя падачкі абавязкова з антысавецкай заўвагай, арганізоўваў паднясенне букетаў студэнтамі самому сябе і дырэктару, каб стварыць аўтарытэт і замесці сляды шкодніцкай работы. Пропаведзь антысавецкіх ідэй у гісторыі і тэорыі літаратуры на грунце дзівоснага спляцення меншавіцтвучага ідэалізма, контррэволюцыйнага трацкізма, расізма і агіднай пошласці,—вось дзейнасць гэтага ворага народу.

Прафесар Мажалеўскага пед'інстытута Тэпін на шкодніцку будаваў свой курс лекцый рускай літаратуры. Перш за ўсё ён выкінуў з праграмы, як непатрэбныя, раздзелы «Дэмакратычная літаратура 60—70 гг.», «Паэзія дзекабрыстаў і паэты пушкінскай плеяды». Тэпін выбіраў для сваіх лекцый «нейтральныя тэмы». Аб рэволюцыйных пісьменніках—Радзішчэве, Рылееве, Добралюбаве—толькі наспех паведамляў паасобныя факты. Гаворачы аб роданачальніку соцыялістычнай літаратуры Горкім, спыніўся толькі на яго біяграфіі, зтое даў разгорнуты агляд літаратурнай дзейнасці Екацерыны II-й.

Каб перанакладчы падрыхтоўцы высокакваліфікаваных сродкаў спецыялістаў, ворагі ад вучоных прыбігаюць да розных метадаў. Штучна ствараюць разрыў паміж тэорыяй і практыкай, для вытворчай практыкі выбіраюць заведама нягодныя аб'екты, уносяць блытаніну ў назковыя планы і профілі факультэтаў, парушаюць пастытоўнасць ў праходжанні дысцыпліны, зніжаюць тэарэтычны ўзровень выкладання, імкнучыся ператварыць пед'інстытуты ў навучальныя ўстановы ніжэйшага тыпу, а універсітэты давесці да ўзроўню сярэдняй школы.

Стыпендыяльны фонд у варожых руках ператварыўся ў сродак, з дапамогай якога выклікалася азлабленне студэнцтва. Стыпендыі размяркоўваліся няправільна. Павышаныя стыпендыі выдаваліся адстаючым студэнтам, а выдатнікі вучобы пакідаліся без стыпендыі.

Шпіён Дзякаў, прабраўшыся ў Наркомасветы, зацягваў прызначэнне выпускнікоў на работу. Каб выклікаць незадаволенасць студэнтаў-выпускнікоў, мужа і жонку пасылаў у розныя раёны, выдатнікаў вучобы прызначаў настаўнікамі, а слаба паспяваюшых дырэктарамі

і загадчыкамі школ. Такая практыка працягваецца і пры новым кіраўніцтве Наркомасветы. А гэта гаворыць аб тым, што з Наркомасветы і яго сістэмы яшчэ не выгнаны прытаіўшыся ворагі народу.

З мэтай аслаблення студэнцтва і зрыву падрыхтоўкі кадраў ворагі знарок ствараюць дрэнныя бытавыя ўмовы, нацкоўваюць студэнтаў адзін на аднаго, развальваюць палітыка-выхаваўчую работу, распаўсюджваюць контррэвалюцыйныя анекдоты, культывуюць упадніцкія настроі і т. д.

Ствараючы выключную напружанасць з размяшчэннем студэнцтва ў інтэрнатах, шкоднікі з Наркомасветы, Дзяржплана і Соўнаркома зрабілі ўсе, каб закансерваваць намечаныя да будаўніцтва аб'екты. З года ў год пераносіцца будаўніцтва навучальных корпусоў і інтэрнатаў для педагагічных вышэйшых навучальных устаноў. Гомельскі пед'інстытут ужо 3 гады закладнае фундамент навучальнага корпуса на 1000 чалавек, Менскі пед'інстытут некалькі год блытае з выбарам пляцоўкі пад інтэрнат. Універсітэт засяляе пабочнымі жыхарамі і новага навучальнага года не меў магчымасці прыступіць да нармальнай работы. У такім становішчы знаходзяцца амаль усе вышэйшыя навучальныя установы.

* *

Шкодніцкая работа ворагаў народу ў галіне кадраў дала сябе найбольш адчуць. Шляхам разбазарвання, выжывання добрых, кваліфікаваных работнікаў і наваднення інстытутаў класава-варожымі элементамі ім удалося стварыць напружанае становішча з кадрамі. Не гледзячы на тое, што за гады рэвалюцыі выраслі буйныя навуковыя работнікі, выскліліся таленты з нізю беларускага народу, усе ўзрастаючыя патрабаванні сацыялістычнай па зместу і нацыянальнай па форме культуры БССР з года ў год не задавальняліся існай сістэмай падрыхтоўкі кадраў для кадраў. Разумеючы выключнае значэнне гэтага ўчастка, шкоднікі працягнулі сюды свае падпольныя ланы.

Ворагі народу, прабраўшыся ў кіраўніцтва Акадэміі Навук, дабіліся закрыцця аспірантуры пры Акадэміі. Падрыхтоўку аспірантаў распылілі па інстытутах, не забяспечаных высокакваліфікаванымі выкладчыкамі. Зніжаў аспіранцкі мінімум да ўзроўню ВНУ. Чэсным, вытрыманым, адданым сацыялізму кадрам ствараліся рознастайныя перашкоды ў абароне дысертацый і афармлення ў кандыдацкай ступені. Гэта ступень незаслужана прысвойвалася ворагам, чужакам, бяздарным падхалімам.

Наркомасветы і прэзідыум Акадэміі Навук да гэтага часу не працягваюць неабходнага раічвання і актыўнасці па ліквідацыі вынікаў шкодніцтва ў галіне аспірантуры. Яны абмежаваліся тым, што апублікаваннем аб'явы аб прыёме. Захоўваючы шкодніцкія традыцыі ворагаў, Наркомасветы ігноравалі таксама і пытанне падрыхтоўкі выкладчыкаў для настаўніцкіх інстытутаў праз кароткатэрміновую аспірантуру.

Ад лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) прайшоў не малы час, аднак пакуль што не відаць, каб прэзідыум Акадэміі Навук і Наркомасветы сур'ёзна ўзяліся за ліквідацыю вынікаў шкодніцтва, якое прыводзіцца даўгія гады.

Трацкісты—агенты японска-германа-польскага фашызма—імкнуліся

затрымаць развіццё савецкай навукі, адарваць яе ад практыкі сацыялістычнага будаўніцтва, падарваць яе аугарытэт у вачах рабочых і калгаснікаў. Яны імкнуліся прапагандаваць праз навукова-даследчыя ўстановы контррэвалюцыйныя тэорыі для падрыву нашай сацыялістычнай гаспадаркі. Яны імкнуліся, нарэшце, угрэбіць вялікія сродкі, якія шчодро адпускаліся савецкім урадам на навуковую работу. Для гэтага мэты выдумляліся тэмы з разлікам найбольшай затраты сродкаў і атрымання найменшага эфекту. Нібыта з рэвалюцыйным намерам, планы складаліся зварок праз меру шматтэмнымі. Ворагі добра ведалі аб іх зрыве, бо тэматыка не адпавядала наяўнасці навуковых работнікаў і іх кваліфікацыі па многіх навукова-даследчых інстытутах.

Навуковыя сілы і вялікія сродкі распыляліся на малазначныя тэмы, як, напрыклад, «Кармленне вутак варанай і сырой бульбай», «Метызацыя гусей», «Вывучэнне малочнасці авечак», «Вывучэнне трымання кролікаў у рознастайных умовах» і т. п.

Улюбёным метадам ворагаў ад навукі з'яўлялася канцэнтрацыя ўвагі і сродкаў на тэмах канстатуючага характару, метаэгоднасць якіх даўно даказана. Так, па плане Навукова-даследчай станцыі жывелагадоўлі над тэмай «Метызацыя мясцовай буйнай рагатай жывёлы» працавалі 3 навуковыя работнікі. На тэму затрачана звыш 27 тысяч рублёў і даказана даўно вядомая ісціна, што метызацыя—справа добрая і што яна дае дадатныя вынікі. Так здарылася і з іншымі работамі.

Адначасова ворагі робяць усё магчымае, каб праваліць карысныя, актуальныя тэмы. На гэтай-жа станцыі тэма «Барацьба з ялавасцю кароў, свінаматак і барацьба з адыходам парасят» праведзена з затратай звыш 10 тысяч рублёў. Тэмы «Арганізацыя мерапрыемстваў па павышэнню выжары і захаванню конскага пагалоўя», «Спасaby пашырэння захворвання свіней круглімі чарвямі» і т. п. сістэматычна правальваюцца пасля таго, як на распрацоўку іх затрачваюцца вялікія сродкі. Калі шкоднікам не ўдаецца сарваць актуальную тэму, то яны гатовы выканаць яе, але з такім разлікам, каб яе нельга было скарыстаць практычна, ці каб яна дала адмоўны вынік. Так праводзілася тэма «Уплыў ацэдафілінавага малака на развіццё парасят». Ацэдафілінавае малако давалі парасятам з першых дзён нараджэння. У выніку такой «навуковай работы» пала 60 проц. падвойных парасят. Гэта самая станцыя выкінула 70 тысяч рублёў на шкодніцкую работу аб кані. Хлебнікаў, якому тэма была даручана, каб заблытаць і сарваць племянную справу, прапанаваў у раёнах пераважнага распаўсюджвання коней цяжкіх парод пакрываць конематак рысістымі вытворнікамі.

Гэтым далёка не вычэрпваюцца метады шкодніцтва ў навукова-даследчай рабоце. Яны вельмі рознастайны. Залічча партыйных і непартыйных большэвікоў, якія працуюць на навуковым фронце, выкрываць розныя спосабы і метады шкодніцкай работы шпіёнаў замежных разведак і здраднікаў сацыялістычнай радзімы і арганізаваць рашучую, бязлітасную выкарчоўку іх з нашых савецкіх навуковых устаноў.

Пара ўжо падвесці вынікі барацьбы па ліквідацыі шкодніцтва на ідэалагічным фронце і прыглядзецца да кіраўнікоў навуковых і навучальных устаноў іменна пад гэтым кутом погляду. Чым тлумачыцца злаячынная маруднасць у выкананні гэтай першаступеннай важнасці работы? Калі кіраўнікі не бачаць шкодніцтва, не аргані-

зуюць рашучай барацьбы па ліквідацыі яго вынікаў, не працуюць над вырашчваннем і вылучэннем маладых, адданных справе Леніна—Сталіна большэвіцкіх кадраў, якіх не павінны быць кіраўнікамі, як пасобнікі шкодніцкай работы. Выкрыцце ворагаў, ліквідацыя вынікаў шкодніцтва і вылучэнне маладых, здольных, палітычна вытрыманных кадраў, павінна быць у аснове работы партыйных арганізацый, кіраўніцтва навучальных і навуковых устаноў, Акадэміі Навук і Наркомасветы.

Хіба выпадкова, што Наркомасветы і яго кіраўнікі яшчэ не праявілі ні аднаго колькі-небудзь грунтоўнага мерапрыемства для ліквідацыі вынікаў шкодніцтва. Набор у педагагічныя ВНУ гэтага года ваецца. Набор у аспірантуру таксама сарваны. У аспірантуру паступілі па 40 месца паданы 2 заявы. Аб арганізацыі кароткай імяючай аспірантуры, аб чым ёсць адпаведнае рашэнне, Наркомасветы не думае, тым часам як падбор аспірантаў у гэтым годзе павінен быць рашаючым для нармальнай работы ВНУ ў наступныя гады. Планами праграмамі на многіх дысцыплінах да гэтага часу не зацверджаны яшчэ ні ВНУ, ні рабфакі. Выданне падручнікаў, размеркаванне выкладчыкаў застаецца невырашаным для Наркомасветы праблемай. Усе гэта не трысцэжыць кіраўніцтва Наркомасветы, яго пасунаецца і няздольнасць больш чым падазроны.

Цяжка прыдумаць найбольш безадказнае кіраўніцтва ВНУ і навукова-даследчымі інстытутамі, як гэта мае месца ў Наркомасветы. Адзін кадраў узначальваецца гэтым неадпавядаючым свайму прызначэнню Клячкіным. Наркомасветом не ведае і ведаць не хоча, што робіцца ў падведначасных яму інстытутах. Хутка ўжо два гады, як інстытуты прамысловасці і харчовай прамысловасці без дырэктароў. А ў палітэхнічным інстытуце сядзіць чалавек, само прабыванне якога на гэтай пасадзе ёсць шкодніцтва, бо ён аслабляе студэнцкія масы.

Як-жа ў святле ўсіх гэтых спраў выглядае аддзел школ і навукі ЦК КП(б)Б? Трэба прама сказаць, што ён не на вышыні свайго становішча. Праўда, у выкрыцці ворагаў і шкодніцтва ў інстытутах і школах ён можа падвесці які-такі баланс. Аднак у арганізацыі барацьбы па ліквідацыі вынікаў шкодніцтва і вылучэнню маладых, растурых, палітычна вытрыманных кадраў работнікі аддзела аказаліся проста бездапаможнымі. Аддзел школ і навукі ЦК КП(б)Б пакуль яшчэ не ўзначальваў палітычную барацьбу на ідэалагічным фронце, не прыняў рашучых мер для мабілізацыі партыйных арганізацый на ўздым палітычнай работы ў ВНУ і навукова-даследчых установах.

Разгортванне большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі, ускрывае дапушчаных у навуковых працах нашых людзей памылак нярэнная умова развіцця сапраўднай навукі, магутны рычаг прагрэсу ў навуковай творчасці. Перад большэвікамі навуковага фронту СССР, партыйнымі і непартыйнымі, стаіць задача выключнай важнасці. Ёй трэба выкрыць да канца усю контррэвалюцыйную работу ворагаў народу, крытычна перагледзець усю выпущаную за мінулыя гады навуковую прадукцыю, выкінуць контррэвалюцыйны фальсывы хлам, падняць якасць нашай навуковай прадукцыі як у тэарэтычным, так і прыкладна-практычным сэнсе.

Партыя і ўрад, якія не шкадуюць сродкаў на арганізацыю навуковай работы, якія з выключнай увагай адносяцца да падрыхтоўкі

кадраў, управе патрабаваць ад навуковых работнікаў сапраўднай барацьбы за ліквідацыю вынікаў шкодніцтва, сапраўднай перабудовы работы, максімальнай мабілізацыі сіл на стварэнне эфектыўнай навуковай прадукцыі ў дапамогу соцыялістычнаму будаўніцтву.

Ачысціць свае рады ад шпіёнаў, дыверсантаў, ад агентаў японска-германа-польскага фашызма—гэтых варвараў і бандытаў з вялікай дарогі—святшчэнны доўг партыйных і непартыйных большэвікоў навуковага фронту, навучальных устаноў і Наркомасветы.

Неабходна працаваць так, як гэтаму вучыць нас вялікая партыя большэвікоў, найвялікшы геній чалавецтва—Іосіф Вісарыянавіч Сталін.

то
то
зд
на
ім
ва
то
н
ту
да
ма
бр

бь
эл
вл
то
аг
ка
л
ра

на
на
на
32
а п
Ад
ув
вед
Бел
зак
сяч
бо
най

Ням

Шкодніцкая дзейнасць ворагаў народу ў сістэме Белдзяржторфа

Праверкай устаноўлена, што на працягу апошніх год Белдзяржторф сістэматычна не выконвае сваю праграму. Кіраўнікі Белдзяржторфа тлумачаць гэта нерэальнасцю дэведзенага дзяржаўнага плана здабычы торфу. Такая апартуністычная тэорыя не магла не адазвацца на практычнай дзейнасці Белдзяржторфа. У 1936 годзе на заводзе імя Гея была ўстаноўлена норма ў 44 тысячы штук машынафармовачнага торфу на змену, а ў 1937 годзе запланавана 39,5 тысяч штук торфу. Рэзкае зніжэнне норм выпрацоўкі пры вялікім леташнім вопыце перавыканання норм на самым заводзе імя Гея выцякае з апартуністычнай лініі Белдзяржторфа. Устаноўлена, што Белдзяржторф даводзіў да торфзаводаў шкодніцкія, зніжаныя планы. Пры падтрыманні ворагаў народу з Дзяржплана і СНК БССР ворагам, якія прабраліся ў кіраўніцтва Белдзяржторфа, гэта ўдавалася.

Возьмем прыклады: Завод «Чырвоны сцяг» атрымаў заданне здабыць 40.000 тон машынафармовачным спосабам і 20.000 тон гідраэлеватарным, а ўсяго 69.400 тон на 12 агрэгатаў. Фактычна завод выканаў план здабычы 67.800 тон паветрана-сухога торфу, працуючы толькі на 8 агрэгатах. Наумыснае зніжэнне каэфіцыента скарыстання агрэгатаў, арыентацыя на двухзменную работу, што выклікае рост капіталакладанняў, павелічэнне колькасці лакамабіляў і гарнтур да іх з востра дэфіцытнага метала—гэтыя тэндэнцыі наглядаюцца на радзе торфзаводаў.

Кіраўнікі Белторфа сабатавалі ўказанні партыі аб неабходнасці механізацыі найбольш працаёмкіх работ па здабычы торфу. Найбольш эканомны гідраэлеватарны спосаб здабычы з года ў год ідзе на зніжэнне. Для машынафармовачнага спосабу здабычы патрабуетца 32 чал. на змену, а для гідраэлеватарнага—толькі 5 тарфянікаў на адну машыну. Вытворчасць прадукцыі пры гэтым аднолькавая. Аднак развіццё гідраэлеватарнага спосабу здабычы торфу ў БССР увесь час тармазілася. Заводу «Чырвоны сцяг» у 1935 годзе дэведзен быў план у 28.000 тон, у 1936 г.—18.000, у 1937 г.—15.600. Белдзяржторф меркаваў рэканструяваць завод «Чырвоны сцяг» і заказаў Ленпраектторгу праектныя работы, якія абыйшліся ў 250 тысяч рублёў. Аднак праект ляжыць замарожаным да апошняга часу. Бо аказалася, што для рэканструкцыі гэтага завода няма энергетычнай базы.

Тэхнічнае снабжэнне не забяспечвае нармальнай работы заводаў. Няма запасных частак. Дрэнная якасць рамонту выклікае частыя

просто і аварыі машын, зніжаецца каэфіцыент скарыстання аграгатаў. На Асінторфе рабочыяносяць на сабе за 6—7 кілометраў цяжкія дэталі да аварыйнай машыны, на што траціцца шмат карыснага часу.

Лакамабілі няправільна размяркоўваюцца па заводах. Найбольш магутныя машыны пасылаюцца на заводы, дзе патрэбна мазая магутнасць. Так, торфзавод «Свабода», якому патрэбна была маласільная машына, атрымаў лакамабіль вялікай магутнасці, завод «Чырвоны сцяг» для гідраэлеватарнага спосабу здабычы атрымаў лакамабіль толькі ў 47 конскіх сіл. У выніку машына на заводзе «Чырвоны сцяг» працуе з перагрузкай на 20—25 %, што выводзіць яе дачасна са строю і зніжае вытворчасць аграгатаў, а на заводзе «Свабода» лакамабіль працуе з недагрузкай.

Шкодніцкае планаванне прынята да таго, што торфзавод імя Гея атрымаў мотавозы без рэек. Рэекі атрымалі іншыя заводы, якія не маюць мотавозаў. У выніку мотавоз «Комсомолец» прастаяў 9 месяцаў, а 3 мотавозы коштам у 12.000 руб. кожны стаяць з красавіка 1937 г. Многія прадпрыемствы к пачатку сезона ахвілься без рамной ланцугаў, тросаў, сілвапропраткі і іншага тэхнічнага абсталявання. Жылыя для рабочых за апошнія гады амаль не пашырыліся. Ніхто фактычна не цікавіцца бытавымі умовамі рабочых, не клапаціўся аб жывым чалавеку.

Каб скрыць сваю злачынную дзейнасць шкоднікі заняліся ацэўцацтвам. Справаздачныя весткі, якія Белдзяржторф прадстаўляў у дзяржаўныя і партыйныя арганізацыі за апошнія чатыры гады, з'яўляюцца прамым абманам партыі і ўрада. У 1936 годзе, напрыклад, кіраўнікі Белдзяржторфа рапартавалі аб 100% выкананні плана здабычы торфу, а фактычна выканалі план на 80%. Такіх выпадкаў антыдзяржаўнай практыкі і простага абману можна прывесці вельмі многа.

Многія заводы пакідаюць здабыты торф на полі, дзе ён гніе. Адзін толькі Асінторф не ўбраў звыш 50 тысяч тон торфу, які фактычна прапаў. На заводзе імя Гея нехапае 11.000 тон торфу на суму 95 тысяч рублёў. Гэтыя злачынствы праходзяць беспыкарана. Шухману—галоўнаму інжынеру завода імя Гея—пасля выяўлення ўсіх гэтых шкодніцкіх спраў выдаюць прэмію. Усяго шкоднікі атрымалі прэміі на 6.400 рублёў. Страты торфу на ўсіх заводах дасягаюць соцень тысяч рублёў, але нікога ў Белдзяржторфе яны не хвалявалі і з года ў год спісваліся.

Шкодніцкае планаванне здабычы торфу ў БССР прынята да таго, што энергогігант БССР Белдрэс вымушан завозіць торф з Украіны, тым часам як Беларусь лічыцца тарфяным Донбасам. У 1936—1937 гг. Асінторф не разважаўся ў ашавеннасці з ростам магутнасці электракамінага. У гэтым годзе Асінторф выконвае праграму здабычы ў аб'ёме 300 тысяч тон, тады як Белдрэсу патрэбна 400 тысяч тон, а ў далейшым патрэба ўзрастае да 800 тысяч тон. Негледзячы на гэта, Белдзяржторф ніякіх ралучных мер па асваенню новых участкаў не прымае. Ужо зараз ёсць пагроза, што Белдрэс застанеца на галодным паліўным пайку. Асінторф мае ўсе магчымасці, пры ўмове неадкладнай належнай падрыхтоўкі балота, асвоіць у наступным годзе праграму здабычы 500 тысяч тон торфу. Але нават і гэта праграма можа задаволіць Белдрэс толькі на 1938 год. У наступныя гады, пры пуску трэцяй чаргі, Белдрэсу патрэбна будзе 800 тысяч

тон торфу. Паўстае пытанне аб неабходнасці рэканструкцыі торф-завода, каб ён мог поўнасю забяспечыць Белдрэс неабходным палівам.

У сучасны момант шкодніцтва на Асінторфе выражаецца ў тым, што балота на участку разліву гідраторфмасы загады не асушана. Разлітыя 10 тысяч тон торфу не соліцца і няздаецца зрабіць абыйдзецца без вялікіх страт. Кіравнікі завода самі прызналі, што страты дойдзюць да 10%. З-за вялікай вільготнасці торфяная маса на непадрыхтаваных палях ўсасваецца ў глебу. У дадатак да гэтага водаадводныя каналы не ачышчаюцца. Вада ў іх стаіць на ўзроўні балота, і расццелены на палях торф гніе. Кіравнікі Белдзяржторфа абядаюць аб гэтым, але ніякіх мер не прымаюць.

Аварыі і прастоі механізмаў на некаторых заводах (імя Пей, Асінторф і інш.) даходзяць да 20 і больш процантаў, але рэгіструюцца як звычайныя выпадкі.

Уся дзейнасць Белдзяржторфа з'яўляецца шкодніцкай практыкай, накіраванай на зрыў работы прамысловасці. Тут ворагі народу культывавалі сямейнасць, падхалімства, заціск крытыкі і самакрытыкі.

* * *

Антыдзяржаўная, шкодніцкая дзейнасць у сістэме Белдзяржторфа не выпадкова. Яна з'яўляецца вынікам зазначанасці апарата класава-варожымі элементамі, якія займаюць кіруючыя пасты.

Прывязем няпоўны пералік «кадраў», якім кіравніцтва Белдзяржторфа даверыла адказныя ўчасткі як у самым апарце, так і на торфзаводах.

Загадчыкам вытворча-тэхнічнага аддзела трэста працуе былы афіцэр Мемавідаў, які праваліў работу на Асінторфе. Механік трэста Сінейка, дырэктар торфзавода «Дукора» Дворкін выключаны з партыі, як падхалімы з цёмным мінулым. Дырэктар торфзавода «Чырвоны сцяг» зараз выкрыт як вораг народу. Галоўны механік завода «Чырвоны сцяг» аказаўся самазванцам, ярым ворагам народу і зараз асуджаны за падрыўную контррэвалюцыйную работу.

На Асінторфе начальнікам змены працуе нейкі Васілеўскі, выключаны з партыі як трацкіст. Начальнікам пажарнага сектара з'яўляецца выключаны з партыі трацкіст Вінер, тэхнікам-бутаўніком—трацкіст Герайсмес. Начальнікам электрацэха «працаваў» былы буйны кулак Рыбакоў, які «кіраваў» работай так, каб былі людскія ахвяры. Часта забойства трох рабочых ні завода кіравніцтва, ні партарганізацыя не толькі не сарвалі маску з гэтага ворага, а перавялі яго на месца экспедытара.

На тым-жа Асінторфе загадчыкам цэнтральнага склада працуе сын кулака Ганіцкі; галоўным бухгалтарам 3 участка—нейкі Намешчанка, раней асуджаны на 10 год; начальнікам пагрузкі—трацкіст Беразоўскі; адказным выканаўцаю па кадрах—нейкі Новікаў, які за контррэвалюцыйную работу быў прысуджаны да расстрэлу, але атрымаў замену—10 год зняволення. Акрамя пералічаных, на Асінторфе працуюць каля 69 чалавек, якія ў свой час за контррэвалюцыйную работу былі асуджаны савецкім судом на тэрмін ад 3 да 10 год зняволення.

Былы дырэктар Белдзяржторфа шчыра абараняў класава-варожыя

элементы, падхалімаў, шкоднікаў, якімі акружыў сябе. Каб пакінуць у сваёй сістэме жонку расстрэлянага белагвардзейца Камлюк, якой не выдалі у Менску пашпарт, дырэктар накіраваў яе на торфзавод імя Гея. Таксама дапамог ён і былому кулаку Хлестунову, які збег з Украіны ў БССР. Хлестуноў быў прызначан на торфзавод імя Гея галоўным механікам. Карыстаючыся палітычнай слепатой партыйнай арганізацыі і заводакіраўніцтва Хлестуноў веў шкодніцкую работу на развалу працоўнай дысцыпліны, арганізоўваў п'янкі і т. п. Калі далейшае прабыванне гэтага кулака на заводзе імя Гея стала немагчымым, Белдзяржторф перакінуў яго на другі торфзавод.

Замест барацьбы з ворагамі народу і ачысткі трэста і торфзаводаў ад класава-варожых элементаў кіраўніцтва Белдзяржторфа насаджала на адказныя пасты трацкістаў, кулакоў і розных прахадзімцаў, якія тварылі сваю контррэвалюцыйную шкодніцкую работу, зрываючы планы здабычы торфу.

Паступалі шматлікія сігналы аб шкодніцкай контррэвалюцыйнай дзейнасці значнай часткі вышэйадзначаных асоб, аднак кіраўнікі Белдзяржторфа не лічыліся з думкаю партыйных арганізацый і бралі яўных ворагаў народу пад сваю апеку. Карыстаючыся гэтым, ворагі беспакarana вялі падрыўную работу.

Вышэйпрыведзеныя факты гавораць аб тым, што партыйная арганізацыя Белдзяржторфа, яе былы парторг Жук і цяперашні Сауковіч, бяздзейнічаюць у справе выкрыцця і выкарчоўкі ворагаў народу, якія засталіся ў Белдзяржторфе і яго сістэме. Як відаць, партарганізацыі трэста Белдзяржторфа, Асінторфа і іншых торфзаводаў не зрабілі для сябе неабходных палітычных вывадаў з рашэнняў лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і указанняў таварыша Сталіна і на-ранейшаму праяўляюць бесклапотнасць, дапускаюць злачынную палітычную слепату.

Промаддзел ЦК КП(б)Б, Варашымаўскі Горрайком і адпаведныя сельскія райкомы партыі павінны неадкладна заняцца сур'ёзнай праверкай работы Белдзяржторфа і яго сістэмы, каб ачысціць іх ад класавых ворагаў і шкодніцкіх элементаў.

Злачынная бяздзейнасць палітаддзела і партарганізацый воднага транспарту

Партыйныя арганізацыі і палітаддзел воднага транспарту абавязаны былі зрабіць сур'езныя палітычныя вывады з фактаў шкодніцтва, якое праводзілася выкрытымі ворагамі народу. Яны павінны былі неакладна маапізаваць усіх камуністаў і беспартыйныя масы на хутчэйшую ліквідацыю вынікаў шкодніцтва і павышэнне рэволюцыйнай пільнасці, каб выкарыстаць усіх паследышаў Галаванава і іншых прытаішыхся класава-варожых і шкодніцкіх элементаў. Не славеснай балбатнёй і рэзалюцыямі, а практычнымі канкрэтнымі мерамі вывесці водны транспарт на перадавыя пазіцыі народнай гаспадаркі, забяспечыць план груза-пасажырскіх перавозак, налішыць водныя шляхі рэспублікі.

Партыйныя арганізацыі і палітаддзел воднага транспарту, відаць, не ўяснілі сабе рашэнняў лютускага Пленума ЦК ВКП(б) і указанняў таварыша Сталіна. Яны вынеслі рад пастановаў і рэзалюцый і палічылі, што справа ліквідацыі вынікаў шкодніцтва пойдзе самацёкам. Аб гэтым гаворыць уся практыка іх работы. Так зразумеў свае задачы і новы кіраўнік воднага транспарту БССР Обухаў.

Пасля выкрыцця шкодніцкай работы ворагаў народу Галаванава, Яркіна і інш. ні новае кіраўніцтва, ні палітаддзел і партыйныя арганізацыі не правярылі складзеныя шкоднікамі планы і не перабудавалі іх у адпаведнасці з задачай, ускладзенымі на водны транспарт рэспублікі. Калі-б яны пацкаваліся гэтай справай, то адразу ўбачылі-б, што план на 1937 год складзены на шкодніцку, з заняжанымі тэхнічна эканамічнымі паказчыкамі. Так, пры росце магутнасці рачнога флота рэспублікі супроць 1936 г. на 23 проц. па пасажырскіх і на 50,8 проц. па буксірных перавозках рост грузаперавозак заплававаны толькі на 6 проц. Гэтыя лічбы гавораць аб яўным шкодніцтве, накіраваным на невыкарыстанне тэхнічнай магутнасці, на дэфіцытнасць работы воднага транспарту. Адначасова ў план уключана натрабаванне на дзяржаўную латацыю ў 10.311 тыс. рублёў. Новае кіраўніцтва не толькі не прыняла ніякіх мер для выпраўлення шкодніцкі складзенага плана, а працягвае па гэтаму плану працаваць і кіраваць работай воднага транспарту. Мала таго, нават гэты заняжаны план перавозак не выконваецца. Так, у самы выгадны перыяд поўнаводдзя рэк красавік-май—план быў выкананы толькі на 80,2 проц.

Частыя аварыі, прастоі, якія па паравому флоту дасягаюць больш 60 проц., нядобраякасны рамонт суднаў, што выклікае неабходнасць паўторнага рамонту, адсутнасць неабходных запасных частак, што прыводзіць да прастою рамонтных заводаў усе гэта кіраўніцтва, палітаддзел і партыйныя арганізацыі лічаць нармальнаю з'явай

і працягваюць шкодніцкія традыцыі, замест барацьбы за хутчэйшую ліквідацыю вынікаў шкодніцтва.

На Гомельскім суднарамонтным заводзе выключна дрэнна пастаўлена партыйна-масавая і палітвыхаваўчая работа, што прывяло да падзення працоўнай дысцыпліны, праяў рвацтва і т. п. Дрэнная арганізацыя рабочага месца і іншыя непаладкі адбіраюць у рабочых шмат часу на пошукі неабходных дэталей, інструментаў. Завод не выконвае ў вызначаны тэрмін свайго плана, дае рамонт нізкай якасці, а ўрэшце кацеры і іншыя судны прастойваюць доўгі час на паўторным рамонце. Так кацер «Азёрны» на паўторным рамонце прастаяў 49 дзён.

Партарганізацыя завода налічвае 23 чалавекі, з якіх 18 працуюць непасрэдна на вытворчасці. На заводзе 71 стаханавец і 69 ударнікаў. Партыйная арганізацыя, апрабуючыся на гэтых актывістаў і энтузіястаў вытворчасці, мела поўную магчымасць мабілізаваць увесь рабочы калектыў на барацьбу за хутчэйшую ліквідацыю шкодніцтва, на павышэнне працоўнай дысцыпліны. Аднак яна не заняла кіруючую ролю ў арганізацыі мас, яна не зносла нават добра арганізаваць вывучэнне рашэнняў лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б), прамовы і заключнага слова таварыша Сталіна. На заводзе ёсць 7 спачувальных, але і з імі партарганізацыя не працуе і нават не наладзіла палітвучобы.

Палітаддзел Днепра-Дзвінскага басейна, замест таго каб дапамагчы партыйнай арганізацыі завода наладзіць партыйна-масавую работу, забраў сакратара комсамольскай арганізацыі завода тав. Колчына да сябе ў якасці інструктара. Тав. Колчын больш двух месяцаў раз'язджае па камандзіроўках палітаддзела і на завод не заглядае, што прывяло да заняпаду комсамольскай работы.

У дрэннай рабоце партарганізацыі суднарамонтнага завода вінават і Гомельскі райком партыі. Ведаючы аб усіх непаладках і недахопах у партыйна-палітычнай рабоце на заводзе, райком не аказаў партарганізацыі неабходнай дапамогі.

*

Партарганізацыя Гомельскага рачнога порта таксама не перабудавала сваю работу ў адпаведнасці з рашэннямі лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) і ўказаннямі таварыша Сталіна. Яна не заагаворыла свайго увагі на разгортванні большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі, вывучэнні і вылучэнні новых кадраў, ліквідацыі вынікаў шкодніцтва, павышэнні рэвалюцыйнай пільнасці.

Адсутнасць разгорнутай крытыкі і самакрытыкі ў самой партарганізацыі сказваецца і на рабоце усяго калектыва рабочых і служачых порта. У выступленнях членаў партыі і іншых работнікаў адчуваецца абязьня крытыкаваць недахопы ў рабоце начальніка порта Нехлюдава. Партыйная арганізацыя не ўзначаліла актывнасць рабочых і служачых, не мабілізавала іх на барацьбу з абуральнымі фактамі шкодніцкага дзеяння прытанення ворагаў паролу. Ні партыйная арганізацыя, ні кіравніцтва портам не прынялі неабходных мер, каб выявіць і прыцягнуць да адказнасці вышэйшых патаплення 12 мяшкоў цукру, круны, цэменту і іншых кантоўных грузаў.

Да апошняга часу існуе ўраўняўка ў сістэме аплаты працы грузчыкаў. Выпрацоўка брыгады дзельца пораўну паміж усімі рабочымі, незалежна ад колькасці і якасці работы кожнага. Такая сістэма не

стымулюе разгортванне стаханавскага руху, а стварае абязлічку, развівае лютынітва, падрывае працоўную дысцыпліну. У парту налічваецца больш 200 грузчыкаў. Аднак ніхто не клапаціцца аб палепшанні іх добрабыту, аб харчаванні. Партарганізацыя амаль ніякай палітмасаван работы сярод іх не праводзіць. У выніку цякуцца сярод грузчыкаў даходзіць у сярэднім да 20 чалавек у дзень, што зрывае работу порта, выклікае прастой параходаў.

Выключна дрэнна пастаўлена і ўнутрыпартыйная работа. Партыйныя сходы праводзяцца без сур'ёзнай падрыхтоўкі. Парторг, як правіла, не прыцягвае да гэтай работы камуністаў і прыводзіць яе адзін, адарвана ад партыйных мас. На партсходах парторг не робіць справаздачы аб выкананні рашэнняў напярэдніх сходаў, што прыводзіць да безадказнасці за гэту справу.

Усе адзначаныя абуральныя факты застаюцца незаўважанымі гаркомам партыі, амаль пад бокам якога знаходзіцца Гомельскі рачны порт.

* * *

У выключна дрэннай рабоце воднага транспарту БССР вінаваты і палітадзел і яго кіраўнікі. Яны рэдка гасці на сходах рабочых, у партарганізацыі і кіравніцтве Гомельскага рачнога порта, хоць да яго—рукой патаць. Не дзіўна, што яны не ведаюць сапраўднага становішча параходства і займаюцца кіравніцтвам наогул, адарвана ад канкрэтных задач рачнога транспарту.

Гомельскі рачны порт—адзін з важнейшых аб'ектаў воднага транспарту нашай рэспублікі—быў арэнай шкодніцкай дзейнасці Галаванава і іншых ворагаў народу, якія імкнуліся сарваць будаўніцтва порта. Порт усё яшчэ не прыстасаван да пагрузачна-разгрузачных работ. Калі з чыгункі прыбываюць вагоны для пагрузкі, то спыняецца пагрузка параходаў, бо немагчыма аначасова грузіць вагоны і параходы на адным і тым-жа непрыстасаваным участку. Тормаз гэты можна было б легка ліквідаваць, затраціўшы нязначныя сродкі. Але кіраўнік воднага транспарту і параходства Обухаў не звяртае ніякай увагі на тое, што зрываецца план пагрузкі параходаў і вагонаў, зрываецца і план работы порта ў цэлым.

Ні кіравніцтва параходствам, ні кіравніцтва портам, ні кіравніцтва водным транспартам рэспублікі да гэтага часу не распрацавалі канкрэтных мер для ліквідацыі вынікаў шкодніцтва. Палітадзел не мабілізуе партыйныя арганізацыі і калектыв работнікаў воднага транспарту на павышэнне рэвалюцыйнай шчыльнасці, на хутчэйшую ліквідацыю вынікаў шкодніцтва, на паспяховае выкананне ўскладзеных на водны транспарт рэспублікі задач.

Начальнік Гомельскага порта Нехлюдаў, змест таго каб чула прыслухаўца і рэагаваць на сігналы мас, праяўляе бюракратызм, задаскае крытыку не сахопаў сваёй работы, замазвае абуральныя факты злачынства. Такія адносіны Нехлюдава да даручанай яму работы выклікаюць сумненне ў яго партыйнасці. Партарганізацыя порта і Гомельскі гарком партыі павінны сур'ёзна правесці палітычны твар Нехлюдава. Неабходна выкарчаваць усіх прытапушыхся ворагаў народу, якія зрываюць нармальную работу воднага транспарту, рашуча ачысціць яго ад паследышаў шкодніка Галаванава і іншых фашыска-шкодніцкіх элементаў і мабілізаваць усіх воднікаў

на барацьбу за ператварэнне воднага транспарту ў адну з перадавых галін народнай гаспадаркі рэспублікі.

Промаддзел ЦК КП(б)Б, гаркомы і райкомы партыі павінны аказаць сур'ёзную дапамогу воднаму транспарту рэспублікі ў перабудове і арганізацыі ўнутрыпартыйнай і палітмасавай работы і сур'ёзна праверыць людзей, якім даверана кіраваць гэтым адказным участкам народнай гаспадаркі, і ў першую чаргу—палітаддзел. Выяўленыя правэркай факты патурання ворагам народу з боку работнікаў і кіраўнікоў палітаддзела, аб чым пісалася ў газеце «Рабочий» ад 2 жніўня г.г., гавораць аб тым, што партыйнасць некаторых кіраўнікоў палітаддзела выклікае сумненне. Той факт, што начальнік палітаддзела Сурагін узяў пад сваю абарону ярых ворагаў народу—трацкістаў, Огурока, Яркіна і іншых, сведчыць аб жаданні дэмабілізаваць сваімі дзеяннямі партыйныя масы і работнікаў воднага транспарту рэспублікі.

Работай палітаддзела, партыйных арганізацый і цалкам воднага транспарту абавязаны неадкладна заняцца Промаддзел ЦК КП(б)Б, адпаведныя гаркомы і райкомы партыі, каб у найкарацейшы тэрмін ліквідаваць рынкі шкодніцтва, перабудоваць партыйна-палітычную работу палітаддзела і партыйных арганізацый, бо ў далейшым нецярпіма тое становішча, у якім знаходзіцца зараз водны транспарт нашай рэспублікі.

Б. Зельцэр

Небольшэвіцкія адносіны да прыёму ў партыю

Прыём у партыю новых членаў—адна з адказнейшых задач, адно з асноўных пытанняў жыцця і работы партыі.

Пасля Пастановы ЦК ВКП(б) (1936 г.) аб аднаўленні прыёму новых членаў партыі прайшло ўжо больш 10 месяцаў. Аднак партарганізацыі Сталінскага раёна г.р. Менска прыёмам у партыю не займаюцца. Райком не зрабіў неабходных вывадаў з дырэктывы партыі аб аднаўленні прыёму. За гэты час па расену прынята ў кандыдаты ўсяго 2 чалавекі, пераведзена з кандыдаату ў члены партыі 10 чалавек і не прынята ў партыю ні аднаго комсамольца. Пярвічныя партарганізацыі раёна з паданых 33 заяў аб прыёме ў кандыдаты партыі разглядзелі толькі 2, а з 73 заяў аб пераводзе ў члены партыі — толькі 1.

У Сталінскім райкоме ЛКСМБ ужо больш шасці месяцаў ляжаць 2 заявы комсамольцаў з завода імя Варашылава, 4 заявы з фабрыкі «Комунарка» аб дачы рэкамендацый для ўступлення ў партыю, аднак райком комсомола ўсё яшчэ не «паспеў» іх разгледзець.

У ліпені бюро райкома КП(б)Б заслухала справыдачу пярвічных арганізацый завода імя Варашылава, «Чырвоны кар» «Богатшчык» аб рабоце са спачувальчымі, кандыдатамі партыі і беспартыйным актывам, аб рэалізацыі пастановы ЦК ВКП(б) аб ачышчэнні і прыёму ў рады партыі. Як выснілася, парткомы гэтых прадпрыемстваў і сам райком фактычна ігнаравалі дырэктывы аб прыёме ў партыю.

Работа са спачувальчымі ў пярвічных партарганізацыях Сталінскага раёна пастаўлена з рук вон дрэнна. На заводзе імя Варашылава яна зусім зкінута. Партыйны камітэт супакоіся на тым, што спачувальчыя лічацца ў партгуртку. Але гурток гэты замест 6 раз збіраўся 3 разы ў месяц, а за апошнія два месяцы заняткаў зусім не было. У гуртку за год змянілася больш 5 кіраўнікоў.

Спачувальчы тав. Стрэльцоў гаворыць: «Нам хочацца вучыцца, але ці винаваты мы ў тым, што кіраўнік некалі, што не зрываў заняткі нашага гуртка». Спачувальчыя Гучок, Белы і іншыя таварышы ніколі не чыталі мастацкай літаратуры, не выпісваюць газет. Саюздарт і члены парткома ні разу не пагутарылі са спачувальчымі аб тым, як трэба рыхтавацца да ўступлення ў партыю. За ўвесь час ні адзін спачувальчы не атрымаў партдачування. У гэтым годзе партком не знайшоў часу склікаць нараду з беспартыйным актывам, ударнікам, стаханавцамі. Лепшыя людзі заводу не ўцягнуты ў групу спачувальчых, у актыўную грамадскую работу. Заводскі камітэт, якому пе-

радаверана ўся работа з беспартыйным актывам, не толькі з ім не працуе, але нават не вядзе ўліку.

Больш чатырох месяцаў не склікаўся заводскі актыв для абмеркавання вынікаў лютэўска-сакавіцкага Пленума ЦК ВКП(б). Старшыня заўкома тав. Дубравіцкі заяўляе, што ён вельмі заняты выбарамі профорганаў і перабудовай профсаюзнай работы.

Аб адрыве заўкома і парткома ад беспартыйнага актыва, аб няведанні людзей сведчыць такі выпадак. У парадку падрыхтоўкі да выбараў профсаюзных органаў быў склікан пленум заводскага камітэта. Старшыня заўкома вельмі хваляваўся. Ён некалькі раз зваў у цэх і прасіў, каб на пленум прышоў член заўкома слесар Багданаў Сямен Данілавіч. Але дарэмны аказаліся пошукі. Багданава знайсці нідзе не ўдалося, бо мінула ўжо 5 месяцаў, як ён звольніўся з завода.

За апошнія паўтара гады зусім спыніўся рост групы спачываючых. Да гэтага часу ні адзін з 12 спачываючых не падаў заявы аб уступленні ў партыю.

У сувязі з увядзеннем новай Сталінскай Канстытуцыі кожная партыйная арганізацыя павінна яшчэ больш пашыраць і ўмацоўваць свае сувязі з беспартыйным актывам, з шырокімі масамі працоўных, дапамагаць ім авалодаваць большэвізмам, павышаць пільнасць, узбройваць супроць усялякіх промнікаў ворагаў народу, японца-германа-польскіх трацкісцкіх і правых бандытаў.

Кожная партыйная арганізацыя абавязана рашуча ўзмацніць работу са спачываючымі, стварыць ім умовы для павышэння палітычнага і тэхнічнага узроўню, сістэматычна інфармаваць аб важнейшых падзеях за мяжой, аб рашэннях нашай партыі і ўрада.

Сапраўдная палітычная агітацыя сярод спачываючых вядзецца не толькі шляхам залічэння іх у партшколы і гурткі. У кожнага спачываючага неабходна выхоўваць усведамленне адказнасці за выкананне даручэнняў і заданняў.

* * *

Пісьмо ЦК ВКП(б) аб аднаўленні прыёму ў партыю застала некаторыя партарганізацыі зусім ненадрыхтаванымі. Яны нечакана убачылі, што дрэнна ведаюць людзей, не правярылі іх асабістых якасцей. Кандыдаты партыі, якія па некалькі год працуюць на прадпрыемстве плеч з партыйцамі, не могуць дабіцца ад іх рэкамендацый.

Бяда ў тым, што пасля праверкі і абмену партдакументаў, работа з кандыдатамі зусім заглохла.

Партком завода імя Варашылава пакінуў кандыдатаў на саміх сябе, не арганізавав кантролю за выкананнем даручэнняў. Кандыдат партыі інжынер тав. Мінкоў нават забыўся аб тым, якое даручэнне павінен выканаць і нічога не зрабіў за чатыры месяцы.

На заводзе 26 кандыдатаў партыі, але толькі двое тры месяцы таму назад падалі заявы аб пераводзе ў члены партыі. Аднак партком не разгледзеў і гэтых заяў, да апошняга часу.

Партарганізацыя завода «Чырвоная зора» налічвае ў сябе 10 кандыдатаў. Большасць зусім не мае даручэнняў, нідзе не вучыцца, не чытае не толькі мастацкай літаратуры, але нават газет.

На заводзе «Большэвік» частка кандыдатаў партыі вучыцца ў станаўскай школе, у якой за апошнія паўтара гады адбылося ўсяго

5—6 заняткаў на бягучай палітыцы. Тт. Рагозін, Крэндзель, Дубровіч, Максімаў, Надточын і іншыя не чыталі яшчэ палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР, не наведваюць палітгурткі. Тав. Рагозін з 52 заняткаў наведваў толькі 27, тав. Азярыцкі з 40—толькі 22, тав. Крэндзель з 40—толькі 25. Тав. Белан у мінулым годзе не вучылася, а сёлета з 15 заняткаў прапусціла ўжо 5. Тав. Максімаў у мінулым годзе наведваў заняткі вячэрняй партшколы толькі 2 разы, а сёлета нідзе не вучыцца. Партком бездапаможна разводзіць рукамі. Так пастаўлена работа з кандыдагамі партыі і на МГЭС-2, і на Мясакамбінаце, і ў радзе іншых пярвічных партарганізацый.

З абыхавымі адносінамі да выхавання кандыдатаў партыі далей мірыцца нельга. Доўг кожнай партарганізацыі, кожнага большэвіка нястомна кланцацца аб палітычным выхаванні кандыдатаў, усебакова правяраць іх на практычнай рабоце для выяўлення магчымасці пераводу ў члены партыі.

Многія таварышы налічваюць ужо па 5—7 год кандыдацкага стажу. Такіх кандыдатаў нельга, вядома, без разбору пераводзіць у члены партыі, памятаючы, што не ўсе яны могуць быць дастойны звання члена большэвіцкай партыі, што, не гледзячы на вялікі стаж, не ўсе палітычна даспелі, не ўсе здольны на справе змагацца за генеральную лінію партыі.

Ганаровае званне большэвіка атрымае толькі той, хто на справе даказаў адданасць партыі, гатоўнасць весці непрымірную барацьбу за справу камунізма.

Усякаму самацёку трэба пакласці канец. У партыю можна прымаць толькі індывідуальна. Як зрэнку вока трэба, берагчы партыю ад пранікнення ў яе рады ворагаў і выпадковых людзей. Кандыдацкі стаж—школа большэвіцкай загартовкі, узбагачэння вопытам палітычнай барацьбы партыі. На практычнай творчай рабоце правяраюцца асабістыя якасці кожнага кандыдата партыі, яго рэвалюцыйная зоркасць і пільнасць, навыкі большэвіцкай арганізаванасці і дысцыпліны.

Комсамол—невывучаная крыніца папаўнення радоў нашай партыі. Самай ганаровай задачай партарганізацый і кожнага камуніста з'яўляецца ўцягненне лепшых комсамольцаў у рады ВКП(б).

Але пра гэты абавязак зусім забыліся на заводзе імя Варашылава. Партком і комсамольскі камітэт зусім закінулі выхаванне і падрыхтоўку комсамольцаў для перадачы ў партыю. Са 110 комсамольцаў толькі тт. Салавейчык і Эстэркін падалі заявы з просьбай рэкамендацыі. Аднак і гэтыя дзве заявы больш сямі месяцаў маруюцца ў комсамольскім камітэце і райкоме партыі. Такую небольшэвіцкую практыку трэба неадкладна выкараніць.

Адно з важнейшых пытанняў, якое паўстае зараз перад кожным камуністам—гэта пытанне аб рэкамендацыях. Частка камуністаў вядзе яўна непартыйную лінію, адліньваючы ад рэкамендацыі ў партыю лепшых, правяраных людзей. «Як-бы чаго не вышла»,—гавораць у такіх выпадках. Многія члены партыі баяцца ўзяць на сябе адказнасць, бо зараз патрабаванні вельмі строгія.

Такія вынадкі мелі месца на заводзе імя Варашылава, «Чырвоная зара» і інш. Гэта няправільная, шkodная лінія. Нельга ўхіляцца ад адказнасці за чалавека. Трэба дзесяць разоў яго правярыць, вывучыць як след, але не шукаць выхаду ў самастрахоўцы.

Сталінскі райком партыі і пераўтварэнныя арганізацыі павінны шырока расціскаць камуністам іх гонаровую задачу—дапамагчы лепшым людзям нашых заводаў і фабрык уступіць у рады ВКП(б). Прыем у партыю павінен стаць адным з цэнтральных пытанняў работы ўсіх партыйных арганізацый.

Пераўтварэнныя арганізацыі і райкомы партыі павінны памятаць, што няма больш гонаровай задачы, як з дня ў дзень рыхтаваць новых байцоў для папаўнення радоў нашай вялікай камуністычнай партыі большэвікоў.

У ДАПАМОГУ ПРАПАГАНДЫСТУ

*Аддзел партыйнай прапаганды
і агітацыі ЦК ВКП(б)*

Праграма па гісторыі ВКП(б) для партыйных гурткоў

Тэма I

Барацьба за стварэнне марксісцкай, соцыял-дэмакратычнай партыі ў Расіі.

*(Ад утварэння Плеханаўскай „Групы вызвалення працы“ — 1883 г.
да з'яўлення першых нумароў „Искры“ — 1900—1901 гг.)*

Эканамічны лад дэрэволюцыйнай Расіі. Адсталасць капіталістычнага развіцця Расіі ў параўнанні з перадавымі капіталістычнымі краінамі Еўропы і Амерыкі. Наяўнасць у дэрэволюцыйнай Расіі як новых, сучасных з пункту погляду капіталізма, класаў, так і старых, дакапіталістычных класаў. Памешчыцкае землеўладанне і астаткі прыгоніцтва на вёсцы. Дробнабуржуазны характар краіны, перавага на вёсцы дробнай сялянскай гаспадаркі.

Развіццё ў 80—90-х гадах капіталізма ў Расіі. Уступленне сусветнага капіталізма ў імперыялістычную стадыю. Прыток у Расію замежнага капітала, будаўніцтва буйнейшых капіталістычных прадпрыемстваў. Расійскія пачаткі сунярэчнасці імперыялізма. Перамяшчэнне цэнтра сусветнага рэвалюцыйнага руху ў Расію. Рост рабочага класа, яго канцэнтрацыя, рознароднасць яго складу. Распаўненне сялянства, выдзяленне беднаты і кулацтва на вёсцы.

Палітычны лад царскай Расіі. Царскае самацарства диктатура прыгоннікаў памешчыкаў — злейшы вораг народу. Палітычны беспраце, вярхерская эксплуатацыя рабочых і сялян у царскай Расіі. Нацыянальны гнёт: царская Расія — турма народаў.

Дробнабуржуазная інтэлігенцыя, рэвалюцыйнае ў яе асяроддзі народніцкіх тэорыяў. Ліберальнае народніцтва 90-х гадоў (Михайловскі) і яго пошук сярод марксізму і рэакцыянасць народніцкіх тэорыяў і народніцкай тактыкі індыўідуальнага тэрору, выключаючай арганізацыю масавай партыі. Народніцтва — злейшы вораг марксізма.

Утварэнне плеханаўскай «Групы вызвалення працы» (Жэнева, 1883 год). Прапаганда «Групай вызвалення працы» ідэй марксізма ў Расіі. Барацьба «Групы вызвалення працы» супроць народніцтва. Праграмы «Групы вызвалення працы» (1884 і 1887 гады) і іх недахопы.

«Група вызвалення працы» «толькі тэарэтычна асновала соцыял-дэмакратыю і зрабіла першы крок насустрач рабочаму руху» (Ленін).

Палітычная рэакцыя ў Расіі ў 80-х гадах. Рабочы рух. Стачкі рабочых і характар гэтых стачак. Стачка 1885 года ў Орэхава-Зуеве і яе значэнне.

Марксісцкія гурткі 80—90-х гадоў (Благоева, Бруснева, Федасеева і інш.) Пачатак рэволюцыйнай дзейнасці Леніна (1887—1893 гады—Казань, Самара).

Прамысловы ўздым у другой палове 90-х гадоў. Эканамічныя стачкі рабочых.

Прыезд Леніна ў 1893 годзе ў Пецярбург і яго барацьба за рэволюцыйны марксізм, за гегемонію пролетарыята, за стварэнне марксісцкай партыі рабочага класа ў Расіі.

Барацьба Леніна супроць народніцтва. Выкрыццё Леніным рэакцыйнасці народніцкай тэорыі, сродкаў і метадаў палітычнай барацьбы народнікаў. Значэнне работы Леніна «Што такое «прыяцелі народу» і як яны ваююць супроць соцыял-дэмакратыяў?» (1894 год). Ідэйны разгром народніцтва, перамога марксізма.

З'яўленне ў Расіі «легальнага марксізма» (Струве, Туган-Барановскі). «Легальны марксізм»—спроба ліберальнай буржуазіі падпарадкаваць рабочы рух інтарэсам буржуазіі. Барацьба Леніна супроць «легальнага марксізма».

Ідэйны разгром народніцтва і «легальнага марксізма» як неабходная ўмова для перамогі рэволюцыйнага марксізма і стварэння рэволюцыйнай пролетарскай партыі новага тыпу.

Барацьба Леніна за пераход ад вузкай гурткавай прапаганды да масавай агітацыі сярод рабочых. Пецярбургскі «Саюз барацьбы за вызваленне рабочага класа», створаны Леніным (1895 год), зачатая рэволюцыйнай партыі рабочага класа.

Дзейнасць «Саюза барацьбы» сярод рабочых Пецярбурга. Стачачны рух пад кіраўніцтвам «Саюза барацьбы» (1895—1897 гады). Мясцовыя «Саюзы барацьбы» (Масква, Кіеў і інш.) і іх работа.

Арышт (1895 год) і ссылка (1897 год) Леніна. Кіраўніцтва Леніна рабочым рухам у час турэмнага зняволення і ссылкі.

Пачатак рэволюцыйнай дзейнасці Сталіна. Барацьба Сталіна ў 90-х гадах у Закаўказзі супроць «легальных марксістаў» і нацыяналістаў за рэволюцыйны марксізм. Арганізацыйная і прапагандысцкая работа Сталіна ў рабочых гуртках. Утварэнне Сталіным, Цулукидзе, Кецховелі першых рэволюцыйных соцыял-дэмакратычных груп ў Закаўказзі.

Узнікненне нацыянальных соцыял-дэмакратычных арганізацый (Польскай, Латышкай, Бунда).

Распаўсюджванне эканамізма. Прычыны праяўлення эканамізма: уплыў міжнароднага апартунізма (бернштэйнінства), уплыў дробнабуржуазных інтэлігенцкіх элементаў, пранікнення ў рабочы рух, наяўнасць дробнабуржуазных элементаў у самым рабочым класе (адсталыя слаі рабочага класа, рабочая арыстакратыя).

Ленін—ініцыятар барацьбы з эканамізмам. «Крэдо» эканамістаў і ленінскі «Пратэст рускіх соцыял-дэмакратаў» (1899 год).

I з'езд РСДРП (Менск, 1898 год). Маніфест I з'езда. Значэнне I з'езда як этапу к стварэнню партыі.

Зварот Леніна з ссылкі і ад'езд яго за граніцу (1900 год) для кіраўніцтва справай арганізацыі партыі рабочага класа.

Тэма II

Утварэнне Расійскай соцыял-дэмакратычнай рабочай партыі і з'яўленне ўнутры партыі фракцый большэвікоў і меншэвікоў (1901—1904 гг.)

Прамысловы крызіс у пачатку 900-х гадоў і ўздым рабочага руху. Пераход рабочага руху ад эканамічных стачак да палітычнай барацьбы з самадзяржаўем. Харкаўская маеўка 1900 года. Обухаўская абарона (май 1901 года). Стачкі ў Тбілісі. Палітычная дэманстрацыя батумскіх рабочых, кіруемая Сталіным (сакавік 1902 года). Растоўская стачка (лістапад 1902 года). Усеагульная стачка на Пудзі Расіі (1903 год). Уплыў пролетарскай барацьбы на ўздым дэмакратычнага руху ў іншых сляях насельніцтва. Студэнцкія хваляванні. Сялянскія хваляванні на Украіне (1902 год). Рост нацыянальнага руху ў Закаўказзі, у Польшчы, на Украіне. Барацьба царызма з рэвалюцыйным рухам. «Паліцэйскі соцыялізм» (зубатаўшчына, гапонаўшчына).

Становішча соцыял-дэмакратычных арганізацый у Расіі. адсутнасць адзінага цэнтру і адзінай лініі, праграмы і статута партыі. Гурткоўшчына, разброд, хістанні.

Газета «Іскра» (старая «Іскра» — 1900—1903 гады). Роля Леніна як стваральніка агульнарускай палітычнай газеты «Іскра».

Барацьба «Іскры» за стварэнне ў Расіі рэвалюцыйнай партыі рабочага класа новага тыпу. Арганізацыйны план «Іскры». Значэнне кнігі Леніна «Што рабіць?» (1902 год).

Барацьба Леніна і «Іскры» супроць эканамізму. Ленін аб значэнні палітычнай барацьбы рабочага класа. Барацьба Леніна і «Іскры» супроць хвасцёскай тактыкі эканамістаў і супроць іх саматужніцтва ў арганізацыйных пытаннях. Выкрыццё Леніным эканамізму як буржуазнай агентуры ў рабочым руху, як рускай рознавіднасці міжнароднага апартунізму (бериштэйнства). Міжнароднае значэнне барацьбы Леніна супроць эканамізму.

Узнікненне партыі соцыялістаў-рэвалюцыянераў (1902 год). Барацьба Леніна і «Іскры» супроць эсэраўска-народніцкага тэрарызму і гэты перыяд. Узнікненне палітычнай арганізацыі ліберальнай буржуазіі групы «Вызваленне» (1902 год) і выкрыццё «Іскрой» яе антырэвалюцыйнай сутнасці.

Утварэнне іскраўскіх арганізацый у Расіі і заgrаницай. Агенты «Іскры» — прафесіянальныя рэвалюцыянеры. Бабушкін, Бауман, Літвінаў.

Сталін — праваднік і абаронца лініі ленінскай «Іскры» ў Закаўказзі. Барацьба Сталіна ў Закаўказзі за ленінскі план арганізацыі партыі. Сталін — асновапаложнік першых соцыял-дэмакратычных арганізацый ленінска-іскраўскага напрамку ў Закаўказзі.

Падрыхтоўка «Іскрой» II з'езда партыі. Рознагалосці ўнутры рэдакцыі «Іскры» па праграмных і тактычных пытаннях.

II з'езд РСДРП (Брусель—Лондан, 1903 год). Склад з'езда. Групіроўкі на з'ездзе. Задачы з'езда.

Барацьба Леніна за праграму партыі супроць эканамістаў (Акімаў, Мартынаў), супроць Троцкага і інш.

Барацьба Леніна за рэзервы пролетарыята (пытанні нацыянальнае і сялянскае). Пытанні тактыкі (аб адносінах да ліберальнай буржуазіі, эсэраў).

Барацьба Леніна супроць Мартава і Троцкага па пытанню аб фармулёўцы § 1 статута партыі. Гістарычнае значэнне барацьбы Леніна за § 1 статута. Пазіцыя Плеханава на з'ездзе.

Выбары цэнтральных органаў партыі і раскол на II з'ездзе. З'яўленне ўнутры партыі фракцый большэвікоў і меншэвікоў.

Барацьба большэвікаў з меншэвікамі і прымірэнцамі за рашэнні II зезда РСДРП у 1903—1904 гадах. Падтрыманне большасцю мясцовых партыйных арганізацый рашэнняў II зезда і пазіцыі большэвікоў. Выступленне меншэвікоў супроць цэнтральных устаноў партыі і рашэнняў II зезда. Пераход Плеханава на бок меншэвікоў. Выхад Леніна з рэдакцыі «Іскры» і пераход «Іскры» у рукі меншэвікоў.

Прымірэнства часткі членаў ЦК большэвікоў (Красін, Глебаў, Ласкоў). Нарада 22 большэвікоў (1904 год). Утварэнне Бюро камітэта РСДРП большасці.

Значэнне II зезда ва ўтварэнні РСДРП. Міжнароднае значэнне расколу партыі на II з'ездзе і з'яўлення ўнутры партыі фракцый большэвікоў і меншэвікоў.

Адносіны II інтэрнацыянала да расколу у РСДРП. VI Амстэрдамскі кангрэс II інтэрнацыянала (1904 год). Самастойная дэлегацыя большэвікоў на VI кангрэсе II інтэрнацыянала.

Тэма III

Меншэвікі і большэвікі ў перыяд руска-японскай вайны і першай рускай рэвалюцыі (1904-1907 гг.)

Становішча рабочых і сялян у Расіі напярэдадні рэвалюцыі 1905 года. Нарасцанне рабочага руху. Забастоўка ў Баку ў 1904 годзе, кіруемая Сталіным і яе уплыў на развіццё стачачнага руху ў краіне. Выступленні сялян супроць памешчыкаў. Нацыянальна-вызваленчы рух на акраінах.

Барацьба імперыялістычных дзяржаў за панаванне на Ціхім акіяне, за раздзел Кітая. Захватніцкая палітыка рускага царызма, сутычка царызма з японскім імперыялізмам на Далёкім Усходзе. Руска-японская вайна (1904-1905 гады). Ленін аб рэвалюцыйным паражэнстве ў сувязі з руска-японскай вайной.

Паражэнне царызма ў вайне. Уплыў руска-японскай вайны на абвастранне класавых супярэчнасцей у Расіі. Рост рэвалюцыйнага і запэўніваўшага руху ў краіне. «Земская кампанія». Адносіны да яе большэвікоў і меншэвікоў.

9 студзеня 1905 года — пачатак рэвалюцыі ў Расіі. Становішча ў краіне пасля 9 студзеня: вясеннія стачкі, першамаіскія дэманстрацыі, сялянскія хваляванні на вёсцы.

Расстаноўка класавых сіл у рэвалюцыі 1905 года. Своеасаблівасць рускай рэвалюцыі — першай рэвалюцыі ва умовах імперыялізма. Пролетарыят — галоўная рухаючая сіла рэвалюцыі, яе кіраўнік. Сялянства саюзнік рабочага класа ў барацьбе супроць самадзяржаўя. Клас памешчыкаў — аснова самадзяржаўна-памешчыцкага ладу. Хістанні ліберальнай буржуазіі ў пачатку рэвалюцыі. Стварэнне канстытуцыйна-манархічнай партыі «канстытуцыйных дэмакратаў» (кадэты) партыі

ліберальній буржуазії. Барацьба більшовікоў за ізаляцыю ліберальнай буржуазіі.

Барацьба Леніна і Сталіна за скліканне III з'езда партыі. Барацьба Сталіна за ленінскую, більшовіцкую лінію ў партыйных арганізацыях Закаўказзя супроць меншавікоў і прымірэнцаў. Роля Бюро камітэтаў большасці ў падрыхтоўцы III з'езда.

III з'езд партыі (Лондан, красавік—май 1905 года). Більшовіцкі склад з'езда. Рашэнні III з'езда: аб узброеным паўстанні, аб часовым рэвалюцыйным урадзе, аб адносінах да сялянскага руху, аб адносінах да іншых партыі і т. д. Арганізацыйныя пытанні на III з'ездзе. Прыняцце ленінскай фармуліроўкі § 1 статута.

Ленінскі план перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў сацыялістычную. Лоўшнік Більшовікоў «Рэвалюцыяна-дэмакратычная дыктатура пролетарыята і сялянства» ў святле ленінскага плана перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэвалюцыі ў сацыялістычную.

Жэнеўская канферэнцыя меншавікоў. Меншавіцкая тактыка ў рэвалюцыі: пільне з ліберальнай буржуазіяй, падпарадкаванне пролетарыята палітычнаму кіраванству буржуазіі, адмаўленне рэвалюцыйнай ролі сялянства. Тэорыя «перманентнай рэвалюцыі» Троцкага рознавіднасць меншавізму. Тактыка меншавікоў—тактыка поўбуржуазных элементаў пролетарыята, рамесных рабочых і сялянскіх поўпролетарыяў. Барацьба більшовікоў супроць меншавіцкай лініі ў рэвалюцыі.

Фактычна самастойнае існаванне більшовіцкай партыі ў 1905 годзе.

Барацьба більшовікоў супроць астатніх дробнабуржуазных партыяў у рэвалюцыі 1905—1907 гадоў (бундаўцы, эсэры, працоўная група, народныя сацыялісты, анархісты).

Значэнне работы Леніна «Дзве тактыкі сацыял-дэмакратыі ў дэмакратычнай рэвалюцыі» (1905 год). Работа Сталіна «Ускользь аб партыйных рознагалоссях» (1905 год).

Развіццё рэвалюцыйнага руху летам і ўвосень 1905 года. Пранікненне рэвалюцыйнага руху ў армію. Паўстанне на броненосцы «Поцёмкін» (чэрвень 1905 года). Булыгінская дума і яе байкот більшовікамі.

Усеагульная кастрычніцкая палітычная стачка (кастрычнік 1905 года). Узнікненне першых саветаў рабочых дэпутатаў ў Пецярбургу і Маскве і адносіны да іх більшовікоў і меншавікоў. Узнікненне баявых дружын.

Маніфест 17 кастрычніка 1905 года. Пераход буржуазіі на бок контррэвалюцыі. Выкрыццё більшовікамі маніфеста 17 кастрычніка як **манеўра самадзяржаўя ў барацьбе з рэвалюцыяй**.

Прыезд Леніна ў Расію з-за граніцы (лістапад 1905 года). Барацьба рабочых і сялян Закаўказзя над кіраванствам Сталіна супроць самадзяржаўя.

Більшовікі—арганізатары ўзброенага паўстання. Снежаньскае ўзброенае паўстанне ў Маскве. Паўстанні ў правінцыі (Растоў-на-Дану, Донбас, Новарасійск, Урал, Сібір, Каўказ). Більшовіцкая і меншавіцкая **вцэнкі ўрокаў** узброенага паўстання.

Рэвалюцыйная абстаноўка ў 1906 годзе. Працяг рэвалюцыйнай барацьбы рабочых і разгортванне сялянскага руху. Сялянскія паўстанні супроць памешчыкаў летам 1906 года. Паўстанні **маракі** у **Свеабаргу** і **Кранштаце** (ліпень 1906 года).

Арганізацыйнае будаўніцтва і баявая работа большэвікоў. Тамерфорская канферэнцыя ў снежні 1905 года. Рашэнне канферэнцыі аб фармальным аб'яднанні з меншавікамі.

Выбары ў I думу (сакавік 1906 года). Тактыка большэвікоў (байкот) і меншавікоў (удзел у выбарах) у адносінах да I дзяржаўнай думы.

IV (Аб'яднаўчы) з'езд партыі (Стокгольм, красавік—май 1906 год) і яго асноўныя рашэнні. Барацьба Леніна і Сталіна на з'ездзе за большэвіцкую лінію ў рэвалюцыі, супроць меншавікоў. Выступленні Сталіна на IV з'ездзе.

Разгон I думы (ліпень 1906 года) і выбары ў II думу (люты 1907 года). Раскол у Пецярбургскай арганізацыі па пытанню аб выбарчай тактыцы пры выбарах у II думу (студзень 1907 года). Удзел большэвікоў у выбарах у II думу. Большэвіцкая тактыка левага блока супроць меншавіцкай тактыкі пагаднення з кадэтамі.

Уступленне меншавікоў у адкрыты блок з кадэтамі і барацьба большэвікоў за скліканне V з'езда партыі. V з'езд партыі (Лондан, май 1907 года). Асноўныя рашэнні з'езда і яго значэнне. Сталін аб лонданскім з'ездзе РСДРП—«Заметкі дэлегата». Перамога большэвікоў на з'ездзе—прыняцце большэвіцкіх прапаноў.

Разгон II думы і дзяржаўны пераварот 3 чэрвеня 1907 года.

Паражэнне рэвалюцыі. Часовая перамога самадзяржаўя. Наступленне паласы чорнай рэакцыі. Карныя экспедыцыі, чорнасоценныя пагромы супроць рабочых і сялян. Другая эміграцыя Леніна.

Прычыны паражэння рэвалюцыі 1905—1907 гадоў. Міжнароднае значэнне рэвалюцыі 1905—1907 гадоў. Рэвалюцыя 1905—1907 гадоў—генеральная рэпетыцыя Вялікай пролетарскай рэвалюцыі 1917 года.

Тэма IV

Меншавікі і большэвікі ў перыяд Сталыпінскай рэакцыі і афармленне большэвікоў у самастойную соцыял-дэмакратычную рабочую партыю (1908—1912 гг.)

Сусветны эканамічны крызіс (1907—1909 гады). Прамысловая дэпрэсія ў Расіі.

Сталыпіншчына—палітыка блока царызма з буржуазіяй. Сталыпінская аграрная рэформа—спроба самадзяржаўя абанерціся ў вясцы на кулацтва. Тэрор царскага ўрада супроць рабочых і сялян. Адыход ад рэвалюцыі няўстойлівых, дробнабуржуазных элементаў. Росквіт у дробнабуржуазна-інтэлігенцкіх колах упадніцкіх, рэлігійных настрояў і вучэнняў. Развал і разброд у дробнабуржуазных партыях меншавікоў, эсэраў і інш.

Партыя большэвікоў у падполлі. Барацьба Леніна і Сталіна за захаванне і ўмацаванне нелегальных партыйных арганізацыяў большэвікоў у Расіі і скарыстанне большэвікамі легальных магчымасцей. Работа большэвікоў у профсаюзах, больнічных касах, кааперацыйных і іншых легальных і поўлегальных рабочых арганізацыях. Выбары ў III думу (кастрычнік 1907 года). Выкрыцце большэвікамі антыпартыйнай пазіцыі байкоту Дзяржаўнай думы (Каменеў і Багданаў).

Снежаньская агульнаруская канферэнцыя РСДРП (Парыж, 1908 год). Ацэнка большэвікамі бягучага моманту і перспектывы рэвалюцыі. Барацьба большэвікоў за «няўрэзаныя лозінгі»: дэмакратычная

рэспубліка, васьмігадзінны рабочы дзень, канфіскацыя памешчыцкай зямлі («тры кіты»).

Барацьба большэвікоў супроць ліквідатарства і ліквідатарскіх спроб знішчыць нелегальную партыю, прыпасовіцца да самадзяржаўя, стварыць «сталыпінскую рабочую партыю». «Ліквідатары, гэта — дробнабуржуазныя інтэлігенты, пасланыя буржуазіяй несці ліберальную распушту ў рабочае асяроддзе». (Ленін). Ліквідатарства — далейшы этап развіцця меншавізма.

Барацьба Леніна і Сталіна супроць трацкізма як рознавіднасці цэнтрызма на ліквідатарскай аснове.

Барацьба супроць адзавістаў — «ліквідатараў навыварат». Рашэнне пашыранай рэдакцыі «Пролетарія» (1909 год) аб выключэнні адзавістаў з партыі. Барацьба большэвікоў супроць антыбольшэвіцкай адзавіскай групы «Вперед» (Багданаў, Луначарскі, Пакроўскі).

Барацьба супроць прымірэнства Зіноўева, Каменева, Рыкава і Томскага да ліквідатарства і трацкізма. Студзеньскі Пленум ЦК 1910 года.

Блок большэвікоў з меншавікамі-партыіцамі (Плеханаў) супроць ліквідатарства і цэнтрызма.

Барацьба Сталіна за захаванне і ўмацаванне нелегальнай большэвіцкай партыі ў Закаўказзі, супроць ліквідатараў і адзавістаў. Бакінская арганізацыя большэвікоў на чале са Сталіным — апора закаўказскіх арганізацый, несакрушальная крэпасць ленинскай партыі. Ссылкі Сталіна і яго пабегі з ссылак для ўдзелу ў партыйнай рабоце.

Пачатак прамысловага ўздыху (восень 1910 года) і ажыўлення рабочага руху.

Кіраўніцтва Сталіным партыйнай работай у Расіі. Падрыхтоўка Леніным і Сталіным склікання Усерасійскай партыйнай канферэнцыі. Утварэнне Расійскай арганізацыйнай камісіі на чале з тав. Орджанікідзе.

Пражская канферэнцыя (студзень 1912 года), яе рашэнні і яе значэнне. Выключэнне з партыі ўсіх апартуністычных груп і фракцый. Афармленне большэвікоў у асобную, самастойную соцыял-дэмакратычную рабочую партыю (большэвікоў) Абранне ЦК на чале з Леніным. Завочнае абранне Сталіна ў склад ЦК партыі. Утварэнне бюро ЦК на чале са Сталіным для кіраўніцтва партыйнай работай у Расіі.

Лінія большэвікоў на раскол, разрыў з апартунізмам і цэнтрызмам у II інтэрнацыянале. Падтрыманне большэвікамі левых (Р. Люксембург) пры адначасовай крытыцы іх памылак.

Тэма V

Партыя большэвікоў у гады ўздыху рабочага руху перад першай імперыялістычнай вайной (1912—1914 гг.)

Шалёная падрыхтоўка імперыялістычных дзяржаў да вайны. Прамысловы ўздых у краіне. Развіццё капіталістычных манополь і роля банкаў. Узмацненне прыток замежных капіталаў. Развіццё стачачнага руху. Уздых рэвалюцыйнага руху сярод сялянства. Ленскія надзеі (красавік 1912 года). Першамайская забастоўка 1912 года. Палітычны характар стачачнага руху.

Узнікненне газеты «Правда» (красавік 1912 года). Роля Леніна і Сталіна ў стварэнні газеты «Правда». Работа тав. Молатава ў

«Правде». Роля «Правды» у барацьбе за згуртаванне мас вакол большэвіцкай партыі.

Тактыка большэвіцкай партыі ў гады ўздыму. Большэвіцкія «няўрэзаныя лозунгі» («гры кігі») і барацьба за частковыя патрабаванні

Кіраўніцтва большэвікоў стачачнай барацьбой. Страхова кампанія барацьба за прафесіянальныя арганізацыі. Барацьба з ліквідатарамі і кіраўніцтва рабочым класам. Супрацоўніцтва ліквідатараў і лідэраў «Троцкага» ў барацьбе супроць большэвіцкай партыі. Барацьба большэвікоў супроць трацкіска-ліквідатарскага «жнівеньскага блока» — «блока буржуазнай інтэлігенцыі супроць рабочых» (Ленін).

Выбарчая кампанія ў IV Дзяржаўную думу (верасень—кастрычнік 1912 года). Сталінскі «Аляксандровіч» рабочых сваім рабочым дэпутатам. Перамога большэвікоў на выбарах рабочых дэпутатаў у IV думу. Партыі і групіроўкі ў IV думе. Большэвіцкая фракцыя Дзяржаўнай думы. Кіраўніцтва Леніна і Сталіна работай фракцыі IV думы.

Базельскі кангрэс II інтэрнацыянала (1912 год) і яго рашэнні аб вайне.

Барацьба Леніна і Сталіна за большэвіцкую праграму ў нацыянальным пытанні. Работа Сталіна «Марксізм і нацыянальнае пытанне».

Работа бюро ЦК у Расіі (Сталін, Спандар'ян, Орджанікідзе, Свердлов) Лютаўская нарада ЦК з партработнікамі (Кракаў, 1913 год). Удзел Сталіна ў нарадзе.

Арышт і ссылка Сталіна.

Рэвалюцыйны ўздым у Расіі і ў Еўропе напярэдадні сусветнай вайны. Забастоўкі, дэманстрацыі ў Пецярбургу, Баку і іншых прамсловых цэнтрах Расіі летам 1914 года. Барыкадная барацьба ў Пецярбургу (ліпень 1914 года). Большэвікі на чале рэвалюцыйнага ўздыму мас.

Тэма VI

Партыя большэвікоў у перыяд імперыялістычнай вайны і другой рускай лютаўскай рэвалюцыі (1914—сакавік 1917 гг.)

Пачатак вайны (жнівень 1914 года). Прычыны ўзнікнення вайны 1914 года, яе імперыялістычны характар. Залежнасць рускага царызма і рускага капіталізма ад заходне-еўрапейскага капіталізма. Імперыялістычныя інтарэсы рускага царызма і рускіх капіталістаў у вайне.

Абстаноўка ў краіне ў пачатку імперыялістычнай вайны. Разгук шавінізма. Узмацненне тэрору самадзяржаўя супроць рабочага руху. Партыя кадэтаў—партыя імперыялістычнай буржуазіі, якая адкрыта падтрымлівае драпежніцкую знешнюю палітыку самадзяржаўя.

Крах II інтэрнацыянала. Пераход большасці партый II інтэрнацыянала на пазіцыі абароны імперыялістычнай бацькаўшчыны (соцыял-шавінізм). Абарончая пазіцыя расійскіх меншэвікоў (Ілеханаў) і бундаўцаў. Цэнтрызм Каўцкага. Трацкізм—расійская рознавіднасць цэнтрызма. Абарончая пазіцыя эсэраўскіх групіровак (Керэнскі, Чэрнуш).

Маніфест ЦК партыі большэвікоў (лістапад 1914 года). Тактыка большэвікоў у гады імперыялістычнай вайны. Лозунг ператварэння імперыялістычнай вайны ў вайну грамадзянскую, лозунг паражэння «свайго» ўрада ў імперыялістычнай вайне, разрыв з соцыял-шавіністамі і цэнтрыстамі. Работа Леніна «Імперыялізм, як вышэйшая стадыя капіталізма». Ленінская тэорыя магчымасці перамогі соцыялізма ў адвой, асобна ўзятай краіне (1915 год). Барацьба Леніна супроць

трагічної «гори» перемоги соціалізму у адной краіне

Арышт большавіцкай фракцыі Дзяржаўнай думы (лістапад 1914 года). Суд над ёю (люты 1915 года). Здрадніцкая роля Каменева

Парыжскіх перамогах рускай арміі на фронце. Стварэнне розных буржуазных партый і фракцый у вядзенні вайны (Усерасійскі саюз, Маскоўскі саюз, Саюз гаспадароў, вясняна-прамысловыя камітэты). Падтрымка гэтых буржуазных арганізацый меншавікамі.

Роль большавікоў у гады вайны ў Расіі. Аднаўленне і ўмацаванне партыйнай дысцыпліны большавікоў. Утварэнне рускага бюро ЦК (1915 год). Лінія Сталіна аб левінскую лінію у пытанні аб імперыялістычнай вайне. Пісьмы Сталіна з туруханскіх ссылак.

Большавіцкія арганізацыі ў арміі і ва флоте і іх прапагандысцкая і агітацыйная работа. Работа сярод ваеннапалонных. Скарыстанне большавікамі легальных магчымасцей (профсаюзы, страхавыя таварыствы, кааперацыя, друк).

Рост стачачнага руху. Нарастанне рэвалюцыйных настрояў сярод сялян. Рэвалюцыйнае бражэнне і выступленні супроць царызма прыгнетых дробнагай прамысловасцю на акрыях. Паўстанне ў Сыр-Дар'іі Азіі (1916 год). Большавікі на чале мас у барацьбе супроць царызма. Роля тав. Молатава ў кіраўніцтве большавіцкай работай у Расіі ў гэты перыяд.

Барацьба Леніна супроць антыбольшавіцкіх выступленняў Бухарына, Пятакова, Радэка і прымірэнства да апартунізму Каменева і Зіноўева ў перыяд імперыялістычнай вайны.

Барацьба большавікоў за стварэнне III Інтэрнацыянала. Цымервальдская (1915 год) і Кіральская (1916 год) канферэнцыі. Барацьба большавікоў за правядзенне сваёй лініі на гэтых канферэнцыях. Развал прамысловасці і транспарту. Заняпад сельскай гаспадаркі. Затрудненні са снабжэннем. Нарастанне незадаволенасці мас. Дзве змовы супроць нарастаючай рэвалюцыі.

Падрыхтоўка большавікамі ўзброенага паўстання супроць царызма. Работа Петраградскага камітэта большавікоў сярод рабочых і салдат. Арганізацыя большавікамі дэманстрацыі ў дзень работніц 23 лютага (8 сакавіка). Стачка 25 лютага. Выпуск большавіцкага маніфеста 26 лютага з заклікам да ўзброенага звяржэння самадзяржаўя. Пераростанне стачкі ў паўстанне.

Пермога рэвалюцыі. Пераход войск на бок паўстаўшага пролетарыята. Звяржэнне самадзяржаўя рабочымі і адзетымі у салдацкія шынелі сялянамі (27 лютага).

Утварэнне Савета рабочых і салдацкіх дэпутатаў у Петраградзе (27 лютага) і саветаў у правінцыі. Саветы—органы рэвалюцыйна-дэмакратычнай дыктатуры рабочых і сялян. Утварэнне Часовага ўрада органа дыктатуры імперыялістычнай буржуазіі (2 сакавіка). Двоеўладства як самая характэрная асаблівасць лютаўскай рэвалюцыі. Прычыны двоеўладства. Ленін аб «добрасумленным абаронцтвам».

Партыя большавікоў у першыя дні другой рускай лютаўскай рэвалюцыі. Ленінскія дырэктывы у Расію—«Пісьмы здалеку» Леніна. Прыезд Сталіна з ссылак у Петраград (12 сакавіка). Выхад партыі большавікоў з падполля і ўмацаванне мясцовых большавіцкіх арганізацый. Барацьба большавікоў за спыненне імперыялістычнай вайны.

Барацьба большэвікоў за далейшае развіццё рэволюцыі. Барацьба большэвікоў за ўзбраенне пролетарыята і стварэнне рабочай міліцыі. Барацьба большэвікоў пад кіраўніцтвам Сталіна супроць здрадніцкай палітыкі меншавікоў і эсэраў і супроць апартунізма Каменева.

Лютаская рэволюцыя—пачатак ператварэння імперыялістычнай вайны ў грамадзянскую.

Тэма VII

Партыя большэвікоў у перыяд падрыхтоўкі і правядзення Кастрычніцкай сацыялістычнай рэволюцыі (красавік 1917—1918 гг.)

Расстаноўка класавых сіл пасля перамогі другой рускай лютаскай рэволюцыі. Працяг Часовым урадам імперыялістычнай палітыкі царызма. Працяг імперыялістычнай вайны і далейшая разруха народнай гаспадаркі. Барацьба Часовага ўрада супроць далейшага развіцця рэволюцыі (супроць рабочага руху, сялянскіх выступленняў, нацыянальнага руху). Кадэты—партыя імперыялістычнай буржуазіі. Меншавікі і эсэры—левая фракцыя імперыялістычнай буржуазіі, дзе дробнабуржуазнае крыло буржуазнай дэмакратыі, якое станць за захаванне і «паліпшэнне» капіталізма. Падтрыманне меншавікамі і эсэрамі Часовага ўрада.

Прыезд Леніна з-за граніцы (3 красавіка). Красавіцкія тэзісы Леніна, іх сутнасць і сусветнагістарычнае значэнне. Барацьба партыі большэвікоў за перарастанне буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі ў сацыялістычную. Лозунгі большэвіцкай партыі. «Уся улада Соведам», «Ніякага падтрымання Часоваму ўраду», «Рабочы кантроль над вытворчасцю», «Зямля сялянам». Барацьба большэвікоў за спыненне імперыялістычнай вайны.

Дэманстрацыя 20—21 красавіка 1917 года і першы крызіс улады Часовага ўрада. Выкрыцце «лева»-апартуністычнай авантурысцкай лініі Багдацьева. Утварэнне кааліцыйнага ўрада—адкрыты саюз меншавікоў і эсэраў з буржуазіяй.

VII (красавіцкая) канферэнцыя большэвікоў (Пэтраград, 24—29 красавіка 1917 года) і яе гістарычнае значэнне. Даклад Леніна аб бягучым моманце. Пацверджанне канферэнцыяй ленінскага плана перарастання буржуазна-дэмакратычнай рэволюцыі ў сацыялістычную. Барацьба Леніна і Сталіна на канферэнцыі з выступіўшымі супроць сацыялістычнай рэволюцыі правымі (Каменев, Рыкаў). Даклад Сталіна па нацыянальнаму пытанню, выкрыцце пазіцыі Пятакова і інш.

Барацьба большэвікоў за непадзельны ўплыў у масавых арганізацыях. Галоўная задача дня пазбавіць згодніцкія партыі (меншавікоў і эсэраў) усякага уплыву на масы. Работа большэвікоў у арміі. Роля большэвіцкіх газет («Правда», «Солдатская правда», «Окопная правда»). Бурны рост партыі і вырошчванне новых партыйных кадраў.

I Усерасійскі з'езд саветаў. Дэманстрацыя 18 чэрвеня 1917 года. Чэрвеньскае наступленне на фронце і яго паражэнне.

Дэманстрацыя 3—5 ліпеня. Роля большэвікоў у ліпенскай дэманстрацыі. Расстрэл ліпенскай дэманстрацыі Часовым урадам пры прамым удзеле меншавікоў і эсэраў. Адкрыты пераход меншавікоў і эсэраў на бок контррэволюцыі. Тэрор супроць большэвікоў. Ленін у падполлі.

. Канец двоеўладства. Змяненне тактыкі партыі. Часовае зняццё лозунга «Уся ўлада Советам».

VI з'езд партыі большэвікоў (Петраград, 26 ліпеня 3 жніўня 1917 года) і курс на непасрэдную падрыхтоўку ўзброенага паўстання. Ленінскія дырэктывы з'езду. Сталін непасрэдным кіраўнік з'езда. Доклады Сталіна на з'ездзе. Выступленне Сталіна на з'ездзе ў абарону ленінскай тэорыі аб магчымасці пабудовы сацыялізма ў нашай, асобна ўзятай краіне. Барацьба Сталіна на з'ездзе супроць апартуністаў (Ногін, Прэображэнскі, Бухарын). Арганізацыйныя пытанні на з'ездзе. Прыняццё ў партыю міжраёнцаў (Троцкі і інш.).

Мабілізацыя сіл рэвалюцыі і контррэвалюцыі. Дзяржаўная нарада ў Маскве. Усеагульная забастоўка маскоўскіх рабочых. Карнілаўшчына і разгром яе. Кіруючая роля большэвікоў у барацьбе з карнілаўшчынай. Выкрыццё большэвікамі контррэвалюцыйнай ролі керэнішчыны.

Узбраенне рабочых, умацаванне Чырвонай гвардыі. Пераход рабочых мас на бок большэвікоў. Заявы і паводзіны большэвікамі большасці ў саветах і іншых масавых арганізацыях. Рост уплыву большэвікоў у арміі. Аднаўленне лозунга «Уся ўлада саветам» і яго значэнне ў гэты перыяд.

Дэмакратычная нарада (12 верасня 1917 года) і «Прадпарламент». Байкот большэвікамі «Прадпарламента». Меншавіцкая пазіцыя Каменева, Рыкава ў адносінах да «Прадпарламента».

Рэвалюцыйны крызіс у краіне. Ізаляцыя меншавікоў і эсэраў ад мас, развал дробнабуржуазных партый.

Дырэктывы Леніна аб падрыхтоўцы ўзброенага паўстання. Рашэнні ЦК партыі аб узброеным паўстанні (10 і 16 кастрычніка 1917 года). Утварэнне цэнтра па кіраванні паўстаннем («пяцёрка» на чале са Сталіным). Здрада Зіноўева і Каменева, выступленне іх супроць сацыялістычнай рэвалюцыі, здрадніцкае выступленне ў буржуазным друку супроць рашэнняў партыі аб паўстанні. Барацьба Леніна і Сталіна супроць штрэйкбрэхераў—Каменева, Зіноўева і супроць Троцкага напярэдадні паўстання.

Кастрычніцкае ўзброенае паўстанне 25 кастрычніка (7 лістапада) 1917 года ў Петраградзе, звяржэнне Часовага ўрада і пераход усей улады ў рукі саветаў. Перамога Вялікай пролетарскай сацыялістычнай рэвалюцыі. Рухаючыя сілы Вялікай пролетарскай рэвалюцыі: пролетарыят і бяднейшае сялянства. Падтрыманне пролетарскай рэвалюцыі працоўным сялянствам.

Ленін і Сталін—непасрэдныя кіраўнікі паўстання.

II Усерасійскі з'езд саветаў (7—8 лістапада 1917 года). Пастанова з'езда аб пераходзе усей улады к саветам. Дэкрэты аб міры і зямлі. Утварэнне Савета народных камісараў на чале з Леніным. Узброенае паўстанне ў Маскве і іншых гарадах.

Барацьба з сабатажам контррэвалюцыйных элементаў. Меншавікі і эсэры—арганізатары сабатажу. Разгром першых ачагоў контррэвалюцыі (Духонін, Красноў, Каледзін). Арганізацыя ВЧК на чале з Дзержынскім (снежань 1917 года).

Барацьба партыі большэвікоў супроць прыхільнасці і штрэйкбрэхераў (Зіноўев, Каменев, Рыкаў). Перагаворы прыхільнасці з меншавікамі і эсэрамі аб звароце к ладу буржуазнай дэмакратыі. Дэзерцірства прыхільнасці з адказных пастоў. Выкрыццё прыхільнасці і зняццё іх з пастоў.

Трыумфальнае шэсце савецкай улады. Разрушэнне буржуазна-памешчыцкага дзяржаўнага апарата і арганізацыя савецкай улады ў цэнтры і на месцах.

Нацыяналізацыя банкаў, чыгунак, увядзенне манополі энэргіяга гандлю. Увядзенне рабочага кантролю над вытворчасцю і размеркаваннем і пачатак нацыяналізацыі прамысловасці. Ліквідацыя нацыянальнага прыгнечання. «Дэкларацыя праў народаў» (лістапад 1917 года).

Расгон Устаноўчага сходу. III з'езд саветаў (студзень 1918 года). «Дэкларацыя праў працоўнага і эксплуатаемага народу».

Барачьба большавіцкай партыі за спыненне імперыялістычнай вайны. Брэсцкія мірныя перагаворы. Барачьба Леніна і Сталіна супроць дробнабуржуазных груп «левых» камуністаў у перыяд Брэста (Бухарын, Пятакоў і інш.). «Левы» камунізм як адлюстраванне дробнабуржуазнай стыхіі. Ленін аб Бухарыне і «левых» камуністах як аб апазаваных дробных буржуа. Барачьба Леніна і Сталіна супроць Троцкага. Здрадніцкая роля Троцкага ў час брэсцкіх мірных перагавораў, парушэнне Троцкім указанняў Леніна і Сталіна аб заключэнні міру і наступленне германскіх імперыялістаў.

Пермога ленінскай лініі ў пытанні аб міры. Заключэнне брэсцкага міру і пачатак перадышкі. VII з'езд партыі (Пятраград, сакавік 1918 года) і пацверджанне ім ленінскай лініі ў пытанні аб міры. Перайменаванне РСДРП(б) у РКП(б).

Ленінскі план сацыялістычнага будаўніцтва (вясень 1918 года). Барачьба за ўчот і кантроль, за павышэнне дысцыпліны, за ўдзел працоўных у працы. Дробнабуржуазная платформа «левых» камуністаў у пытанні аб сацыялістычным будаўніцтве і барацьба Леніна і Сталіна супроць яе. Ленінская работа «Аб «левым» рабстве і аб дробнабуржуазнасці». Ленін аб грамадска-эканамічных умовах у эканоміцы краіны і аб перавазе дробнатаварнага ўкладу, аб дробнабуржуазнай стыхіі ў краіне.

Стварэнне камбедлаў, барацьба з кулацтвам і разгортванне сацыялістычнай рэвалюцыі на вёсцы.

V Усерасійскі з'езд саветаў (ліпень 1918 года). Прыняцце Канстытуцыі РСФСР.

Значэнне Вялікай пролетарскай сацыялістычнай рэвалюцыі. Пачатак пераходнага перыяда паміж капіталізмам і сацыялізмам у СССР. Касерычынская сацыялістычная рэвалюцыя як пачатак і пачатак пасылка сусветнай пролетарскай рэвалюцыі.

Тэма VIII

Партыя большавікоў у перыяд грамадзянскай вайны (1918—1920 гг.)

Роля міжнароднага імперыялізма ў арганізацыі контррэвалюцыйнай вайны і інтэрвенцыі супроць Савецкай рэспублікі.

Паўстанне чэхаславакаў, высадка англійскага десанта ў Мурманску, японскага — ва Владзіўстоку. Заваёўніцкія немцы ў Украіне.

Эсэры і меншавікі на службе у інтэрвентаў. Каліцкая чырвоная контррэвалюцыйная паўстанні летам 1918 года. Брыў перадышкі. Пачатак грамадзянскай вайны.

Мяцеж левых эсэраў у Маскве. Белагвардзейска-эсэраўскі тэрор супроць большэвікоў. Замах эсэраў на Леніна.

Барацьба рабочых і сялян супроць рускай і міжнароднай Белагвардзейшчыны. Партыя большэвікоў на чале абароны пролетарскай дзяржавы. Арганізацыя рэгулярнай Чырвонай арміі (люты 1918 года). Увядзенне інстытута ваенных камісараў.

Сталін на чале харчовай справы на поўдні Расіі. Абарона Царыцына і роля ў сьці Сталіна і Варашылава. Утварэньне Савета абароны на чале з Леніным для кіраўніцтва ўсёй работай па арганізацыі абароны на фронце і ў тылу.

Барацьба з контррэвалюцыяй у тылу. Масавы чырвоны тэрор.

Рэвалюцыі ў Германіі і Аўстра-Венгрыі. Разрыў брэсцкага мірнага дагавору. Вызваленне Украіны і Беларусі. Утварэньне камуністычных партый (большэвікоў) Украіны і Беларусі.

Англійская інтэрвенцыя ў Сярэдняй Азіі і Закаўказзі. Расстрэл англійскімі інтэрвентамі 26 бакинскіх камісараў. Антантэўская інтэрвенцыя на Украіне. Пачатак калчакоўшчыны (восень 1918 года).

I кангрэс Комінтэрна (сакавік 1919 года).

Харчовы крызіс у краіне. Выданне дэкрэта аб увядзенні харчовай развёрсткі (студзень 1919 года). Нацыяналізацыя прамысловасці і мабілізацыя яе на патрэбы вайны.

VIII з'езд партыі (Масква, 18—23 сакавіка 1919 года). Прыняцце новай праграмы і барацьба Леніна супроць Бухарына і Пятакова па пытанню аб праграме партыі. Ваенна-палітычны саюз рабочых і сялян у грамадзянскай вайне. Рашэнне VIII зезда аб пераходзе ад палітыкі нейтралізацыі сярэдняка к моцнаму саюзу з л. Ваеннае пытанне на VIII з'ездзе.

Першы паход Антанты на Савецкую Расію (вясna 1919 года).

Арганізацыя партыяй большэвікоў перамогі над Калчаком. Разгром калчакоўшчыны (другая палова 1919 года). Роля Сталіна ў разгроме калчакоўшчыны.

Другі паход Антанты (восень 1919 года). Захоп палаямі Беларусі. Наступленне Дзенікіна і Юдзеніна. Барацьба супроць дэнікіншчыны. Адхіленне плана Троцкага, адхіленне Дзекавым Троцкага ад кіраўніцтва аперацыямі Чырвонай арміі. Даручэнне Сталіну кіраўніцтва аперацыямі супроць Дзенікіна. Сталінскі план разгрому Дзенікіна і яго ажыццяўленне Чырвонай арміяй. Барацьба за Петраград і роля Сталіна ў разгроме Юдзеніна.

Ваенны камунізм—эканамічная палітыка партыі ў гады грамадзянскай вайны.

Партыйная работа ў гады грамадзянскай вайны. «Партыйны плацдзень». Суботнікі. Падпольная работа большэвікоў у рэспубліках, галіцкіх Калчаком і Дзенікіным. Арганізацыя партызанскага руху ў тылу ў белых.

Часовая перадышка пасля разгрому дзенікіншчыны (пачатак 1920 года). Барацьба з гаспадарчай разрухай.

IX з'езд партыі (29 сакавіка—5 красавіка 1920 года). Рашэнне IX зезда па гаспадарчых пытаннях і аб задамах партызанскай барацьбы партыі з антыпартыйнай групай «дэмакратычнага цэнтралізма» (Сапронаў).

Рост міжнароднага рабочага і рэволюцыйнага руху ў гэты перыяд II кангрэс Комінтэрна (ліпень 1920 года). Работа Леніна «Дзіцячая хвароба «левізны» ў кунунізме».

Трэці паход Антанты супроць пролетарскай дзяржавы: белалаякі і Врангель (1920 г.). Наступленне палякаў і захоп імі часткі Украіны. Контрнаступленне Чырвонай арміі, разгром польскіх армій. Заключэнне міру з Польшчай. Разгром Врангеля.

Пераможнае заканчэнне грамадзянскай вайны. Распад і разлажэнне дробнабуржуазных партый (меншавікоў, Бунда, эсэраў, нацыяналістычных партый на Украіне, у Беларусі).

VIII з'езд саветаў (снежань 1920 года) і прыняцце ленінскага плана электрыфікацыі краіны.

Варахшылаў, Фрунзе, Кіраў, Куйбышаў, Орджаникідзе. Кагановіч на фронтах грамадзянскай вайны. Героі грамадзянскай вайны: Будзены, Чапаеў, Шчорс, Лазо і інш.

Партыя большэвікоў—правадыр і арганізатар перамогі пролетарскай дыктатуры у грамадзянскай вайне. Роля Леніна і Сталіна ў кіраўніцтве Чырвонай арміяй і ў арганізацыі перамогі савецкай улады ў грамадзянскай вайне.

Міжнародная салідарнасць і дапамога пролетарыяў усяго свету Савецкай рэспубліцы ў яе барацьбе супроць міжнароднай і рускай контррэвалюцыі.

Тэма IX

Партыя большэвікоў у перыяд пераходу на мірную работу на аднаўленню народнай гаспадаркі (1921-1925 гг.)

Эканамічнае і палітычнае становішча Савецкай рэспублікі пасля заканчэння грамадзянскай вайны. Заняпад прамысловасці і сельскай гаспадаркі. Становішча і склад рабочага класа. Нездаволенасць сялянства сістэмай продразвёрсткі. Узмацненне дробнабуржуазнай стыхіі. Ажыўленне эсэраўска-меншавіцкай контррэвалюцыйнай дзеянасці. Антонаўшчына і Махноўшчына. Кранштацкі мяцеж.

Труднасці пераходу да мірнага гаспадарчага будаўніцтва.

Дыскусія аб профсаюзах і крызіс у партыі. Ленін і Сталін аб профсаюзах як апоры дыктатуры пролетарыята і школе кунунізма. Барацьба Леніна і Сталіна супроць трацкісцкай платформы па профсаюзнаму пытанню («огосударствление профсоюзов»). Блок Бухарына з Троцкім супроць ленінскай лініі. Пазіцыя Троцкага і Бухарына ў выражэнні іх нявер'я ў перамогу сацыялізма. «Рабочая апазіцыя» (Шляпнікаў, Калантай)—выражэнне анарха-сіндыкалісцкага ўхілу. Меншавіцка-эсэраўская платформа групы «дэмакратычнага цэнтралізма» (сапропаўнічына). Пазіцыя антыленінскіх групіровак у профсаюзнай дыскусіі як адлюстраванне іску дробнабуржуазнай стыхіі. Значэнне дыскусіі аб профсаюзах пры пераходзе ад грамадзянскай вайны і сістэмы ваеннага кунунізма да новай эканамічнай палітыкі.

X з'езд партыі большэвікоў (8—16 сакавіка 1921 года).

Замена продразвёрсткі продналогам. Пераход да новай эканамічнай палітыкі. Работа Леніна «Аб харчовым налогу» (май 1921 года). Ленін і Сталін аб новай эканамічнай палітыцы, як адзіна правільнай

палітыцы пролетарыята ў пераходны перыяд ад капіталізма к' сацыялізму. Барацьба Леніна і Сталіна супроць скажэння прыроды нэпа трацкістамі і Бухарыным.

Прыняцце X з'ездам ленінска-сталінскай лініі ў пытанні аб профсаюзах.

Рашэнне X з'езда аб адзінстве партыі і забароне фракцый і групіровак. Рашэнне з'езда аб анарха-сіндыкалісцкім ухіле і несумяшчальнасці прапаганды поглядаў «рабочай апазіцыі» з прыналежнасцю да партыі. Абранне ЦКК.

Даклад Сталіна па нацыянальнаму пытанню. X з'езд партыі аб барацьбе з вялікадзяржаўным шавінізмам як галоўнай небяспекай і з мясцовым нацыяналізмам.

Мабілізацыя дэлегатаў X з'езда для падаўлення кранштацкага мяцежу.

Міжнародная абстаноўка ў 1921 годзе. III кангрэс Комінтэрна (чэрвень—ліпень 1921 года).

Вынікі першага года нэпа. Барацьба за аднаўленне прамысловасці. Уздым сельскай гаспадаркі. Класавая барацьба ў краіне і спробы ажыўлення контррэвалюцыйнай дэсінасці меншавікоў і эсэраў. Працэс эсэраў. Ліквідацыя контррэвалюцыйных асколкаў «рабочай апазіцыі», «рабочай групы» і «рабочай праўды».

Партыйнае будаўніцтва пасля пераходу к' нэпу. Чыстка партыі.

XI з'езд партыі (27 сакавіка—2 красавіка 1922 года). Даклад Леніна. Ленін аб сканчэнні адступлення і аб пераходзе ў наступленне на аснове нэпа. Ленінская пастаноўка пытання «хто каго?». Лозунг «Вучыцеся гандляваць». Ленін аб падборы людзей, праверцы выканання. Рашэнні з'езда аб ролі профсаюзаў ва ўмовах нэпа. Выключэнне з партыі некаторых членаў «рабочай апазіцыі».

Выбранне Сталіна генеральным сакратаром ЦК партыі (1922 год).

I усесаюзны з'езд саветаў СССР (снежань 1922 года). Даклад Сталіна аб стварэнні брацкага саюза сацыялістычных рэспублік на пачатках добраахвотнасці і поўнага роўнапраўя ўсіх народаў Савецкага саюза. Утварэнне СССР. Значэнне утварэння СССР для гаспадарчага і культурнага росту нацыянальных рэспублік. Роля Сталіна ва ўтварэнні СССР.

Апошнія артыкулы Леніна («Аб кааперацыі», «Старонкі з дзенніка» і інш.).

XII з'езд партыі (7—25 красавіка 1923 года). Рашэнні з'езда аб шляхах аднаўлення прамысловасці. Барацьба партыі са спробамі аслабіць ролю партыі ў кіраўніцтве дзяржаўным і гаспадарчым апаратам (Троцкі). Аб'яднанне ЦКК і РСІ.

Даклад Сталіна па нацыянальнаму пытанню на з'ездзе. XII з'езд аб барацьбе на два фронты і галоўнай небяспецы ў нацыянальным пытанні.

Разыходжанне цэн на прадукты сельскай гаспадаркі і прамысловасці («ножніцы»). Мерапрыемствы партыі па ўмацаванню змычкі горада і вёскі. Палітыка зніжэння цэн. Грашовая рэформа. Барацьба за палепшэнне работы дзяржаўнага апарата.

Абвастрэнне класавай барацьбы ў краіне. Спроба заходніх імперыялістаў арганізаваць вайну супроць Савецкай рэспублікі. Ультыматум Керзона, забойства Вароўскага ў Лазанне (май 1923 года).

Транжыткая паканна на дачу бальшавікаў і партыі. Курс трацкістаў на згортванне цяжкай індустрыі пад выглядам яе нявыгаднасці, лінія

на разрыў саюза з серадняком (пытанне аб цэнах на промтавары), барацьба за свабоду фракцый, супроць адзінства партыі.

Дыскусія 1923 года. Рашэнне ЦК партыі ад 5 снежня 1923 года аб унутрыпартыйнай дэмакратыі. Пераможная барацьба партыі большэвікоў пад кіраўніцтвам Сталіна супроць трацкізма, за ленінскую лінію, за адзінства партыі.

XIII партыйная канферэнцыя (16—18 студзеня 1924 года). Даклад Сталіна на XIII партканферэнцыі. XIII партканферэнцыя аб трацкізме як дробнабуржуазным ухіле.

Смерць Леніна (21 студзеня 1924 года). Ленінскі заклік ў партыю. Клятва таварыша Сталіна над труной Леніна. II з'езд саветаў СССР. Зацвярджэнне Канстытуцыі СССР.

VIII з'езд партыі (23—31 мая 1924 года) аб арганізацыйнай рабоце партыі ў новых умовах. Лозунгі XIII з'езда аб умацаванні, змычкі рабочых і сялян. XIII з'езд партыі і V кангрэс Комінтэрна аб трацкізме (чэрвень 1924 года).

Барацьба партыі большэвікоў супроць трацкісцкай спробы скажэння гісторыі большэвізма і падмены ленінізма трацкізмам («Урокі Окцябры» Троцкага). Ідэйны разгром трацкізма. Значэнне работы Сталіна «Аб асновах ленінізма» (1924 г.).

Міжнароднае становішча Савецкага саюза на зыходзе адзіўлення перыяда (1924—1925 гады): Частковая, адносная стабілізацыя ў капіталістычных краінах. Прызнанне СССР замежнымі дзяржавамі.

XIV партканферэнцыя (27—29 красавіка 1925 года). Даклад Дзержынскага аб металапрамысловасці. Партканферэнцыя аб шляхах далейшага развіцця прамысловасці, умацавання змычкі рабочых і сялян і ўздому сельскай гаспадаркі.

Развіццё Сталіным ленінскага вучэння аб магчымасці перамогі соцыялізма ў адной краіне. XIV партыйная канферэнцыя аб магчымасці пабудовы соцыялізма ў адной краіне.

Гаспадарчыя затrudненні ўвосень 1925 года. Абвастрэнне класавай барацьбы ў краіне. Стварэнне Зіноўевым і Каменевым антыленінскай «ленінградскай апазіцыі» («новай апазіцыі») на платформе рэстаўратарскай «тэорыі» трацкізма аб немагчымасці перамогі соцыялізма ў нашай краіне. Барацьба Зіноўева і Каменева супроць партыі большэвікоў і ленінскага ЦК партыі напярэдадні XIV з'езда.

XIV з'езд партыі (18—31 снежня 1925 года)—з'езд індустрыялізацыі. Сталін аб соцыялістычнай індустрыялізацыі краіны як адзіна правільнай генеральнай лініі партыі ў барацьбе за пабудову соцыялізма. Цяжкая прамысловасць—аснова соцыялістычнай індустрыялізацыі. Задача ператварэння СССР з краіны аграрнай у краіну індустрыяльную. Развіццё знешняга гандлю і барацьба за эканамічную незалежнасць СССР.

Выкрыццё Сталіным меншавіцка-трацкісцкай сутнасці «новай апазіцыі». Выкрыццё рэстаўратарскай платформы Сакольнікава. Паражэнне зіноўеўскай «новай апазіцыі» на XIV з'ездзе партыі.

XIV з'езд партыі аб барацьбе на два фронты супроць ворагаў большэвіцкай партыі. Выкрыццё бухарынскага лозунга «узбагачайцеся». Галоўны ўдар—супроць трацкісцка-зіноўеўскага. Перайменаванне РКП(б) у ВКП(б).

Роля Кірава, кіраўніка ленінградскіх большэвікоў, у барацьбе супроць трацкісцка-зіноўеўскай апазіцыі.

Тэма X

Партыя большэвікоў у барацьбе за соцыялістычную індустрыялізацыю краіны (1926—1929 гг.)

Частковая стабілізацыя капіталізма ў капіталістычных краінах і поспехі соцыялістычнага будаўніцтва ў СССР, абвастрэньне супярэчнасцей паміж капіталістычнымі краінамі і СССР. Узмацненьне пагрозы вайны супроць Савецкага саюза. Падрыўная работа (забойствы, узрывы, падпалы) спецыяльна прысланых замежных дыверсантаў і шпёнаў. Барацьба СССР за мір і раззбраеньне.

Цяжкасці соцыялістычнага будаўніцтва ва ўмовах адсталай дробна-сялянскай краіны.

Барацьба партыі за правядзеньне соцыялістычнай індустрыялізацыі краіны. Паспяховае вырашэньне праблемы соцыялістычнага назапашваньня для капітальнага будаўніцтва. Барацьба партыі за правільнае скарыстаньне назапашваньня, за рэжым эканоміі. Рост капітальных укладаньняў у прамысловасьць. Паскарэньне тэмпаў разьвіцьця вытворчасьці сродкаў вытворчасьці ў мэтах паскарэньня разьвіцьця гаспадаркі ў цэлым. Пачатак будаўніцтва гігантаў буйнай прамысловасьці (Днепрабуд, Турксіб, Сталінградскі трактарны).

Далейшы рост сельскай гаспадаркі. Умацаваньне кааперацыі як асноўнай формы сувязі паміж прамысловасьцю і сялянскай гаспадаркай. Зьніжэньне цэн. Мерапрыемствы партыі і ўрада па ажыўленьню работы саветаў. Перавыбары саветаў. Барацьба партыі за захаваньне і ўмацаваньне саюза рабочых і сялян.

Узмацненьне мер абмежаваньня і выцясненьня капіталістычных элементаў. Палагавая палітыка. Узмацненьне супрацьдзейнасьці капіталістычных элементаў.

Утварэньне трацкіска-зіноўеўскага блока на платформе трацкізму. Барацьба трацкістаў і зіноўеўцаў супроць будаўніцтва соцыялізму, супроць ленинскай палітыкі індустрыялізацыі краіны. Уступленьне трацкістаў і зіноўеўцаў на шлях стварэньня падпольнай антысавецкай партыі. Беспрыцыйная дэмагогія і двурожьства, спробы утварэньня падпольных фракцыйных арганізацыяў—мегады барацьбы трацкіска-зіноўеўскага блоку супроць партыі.

XV партканфэрэнцыя (26 кастрычніка—3 лістапада 1926 года) і VII пленум ВККІ (снежань 1926 года). Даклады Сталіна аб трацкіска-зіноўеўскім блоку, як соцыял-дэмакратычным ухіле ў партыі. Рахунак VII пленума ВККІ аб выключэньні Зіноўева са складу ВККІ. Пераход трацкіска-зіноўеўскай апазіцыі да адкрытай барацьбы супроць рэжыму пролетарскай дыктатуры. Выключэньне Троцкага і Зіноўева з партыі (лістападаўскі Пленум ЦК і ЦКК 1927 года).

XV з'езд (2—19 снежня 1927 года)—з'езд калектывізацыі. Даклад Сталіна. Сталін аб задачах калгаснага будаўніцтва ў вёсцы. Дырэктывы з'езда па складаньню пяцігадовага плана.

XV з'езд партыі аб несумяшчальнасьці прыналежнасьці да трацкіскай апазіцыі і прапаведзі яе поглядаў з прабываньнем у партыі. Выключэньне XV з'ездам з партыі актыўных дзеячоў трацкіска-зіноўеўскай апазіцыі і контррэвалюцыйнай групы Сапронова. Трацкізм—перадавы атрад контррэвалюцыйнай буржуазіі.

Разгортваньне індустрыялізацыі краіны і адставаньне разьвіцьця сельскай гаспадаркі ад разьвіцьця прамысловасьці. Зернавая праблема. Арганізацыя хлебнарыхтовак і нажым на кулацка-заможныя элементы.

Зверская барацьба кулацтва супроць калгаснага будаўніцтва на весцы, спробы зрыву хлебнарыхтовак. Надзвычайныя меры (1928 год). Дырэктыва ЦК (красавікі і ліпеньскі Пленумы 1928 года) аб узмацненні калгаснага руху і саугаснага будаўніцтва. Абвастрэнне класавай барацьбы ў краіне. Шкодніцтва з боку старых буржуазных спецыялістаў, адкрыта палітычна вяржых савецкай уладзе (шахцінская справа).

Рашэнне ЦК аб падрыхтоўцы кадраў спецыялістаў. Лінія партыі на сістэматычнае зніжэнне сабекошту, узмацненне працоўнай дысцыпліны і разгортванне сацыялістычнага спаборніцтва. Мабілізацыя мас на выкананне гаспадарчага плана 1928-1929 года першага года першай пяцігодкі.

Сталін арганізатар большэвіцкага наступлення. Барацьба за большэвіцкае перамаганне цяжасцей цяжасцей росту. Зварот ЦК партыі аб самакрытыцы (чэрвень 1928 года).

Выступленне правых супроць генеральнай лініі большэвіцкай партыі. Барацьба правых супроць будаўніцтва цяжкай індустрыі і супроць узятых партыяй тэмпаў індустрыялізацыі. Барацьба правых супроць будаўніцтва калгасаў. Апартуністычная «тэорыя» Бухарына аб затуханні класавай барацьбы і ўрастанні капіталізма (кулак, канцэсіійныя прадпрыемствы) у сацыялізм. Барацьба праваапартуністычных кіраўнікоў Маскоўскай арганізацыі (углаваўшчына) і профсаюзаў (Томскі) супроць партыі і яе ЦК. Фактычная абарона правымі рэстаўрацыйскай трацкісцкай «тэорыі» аб немагчымасці пабудовы сацыялізма ў адной краіне. Спробы зговару правых апартуністаў з трацкістамі (перагаворы Бухарына з Каменевым).

VI кангрэс Комінтэрна (ліпень 1928 года). Прыняцце праграмы Комінтэрна. Барацьба супроць правых у Комінтэрне.

Выкрыццё правых апартуністаў як кулацкай агентуры у радах партыі. Лістападаўскі Пленум ЦК (1928 год) аб барацьбе на два фронты: супроць правых і «левых» апартуністаў і супроць прымірэнства да апартунізма. Лістападаўскі Пленум ЦК аб правай небяспецы як галоўнай.

XVI партканферэнцыя (красавік 1929 года) аб першым пяцігадовым плане народнай гаспадаркі. Мерапрыемствы партыі па барацьбе з бюракратызмам і перабудове работы масавых арганізацый. Чыстка партыі (1929 год).

Правакацыя кітайскіх мілітарыстаў на Далёкім Усходзе (1929 год). Перамога Асобай Далёкаўсходняй Чырвонай арміі.

Высылка Троцкага за граніцу за контррэвалюцыйную дзейнасць (1929 год). Перагварэнне трацкізма ў беспринцыповую, безыдэйную банду заклятых ворагаў рабочага класа, дзеючых па найму разведвальных органаў замежных дзяржаў. Пастанова X пленума ВККІ (ліпень 1929 года) аб вывадзе Бухарына са складу ВККІ. Лістападаўскі Пленум ЦК 1929 года. Выключэнне Бухарына са складу Палітбюро ЦК ВКП(б). Пацягненне Рыкова і Томскаму. Рашэнне Пленума аб несумяшчальнасці пэўнага аглядаў працы апартунізма з пражываннем у партыі. Прэзідэнцтва і барацьбы правых апартуністаў супроць партыі.

Выкананне і перавыкананне плана першага года пяцігодкі. Радаючыя поспехі 1928-1929 гадоў на ўсіх фронтах сацыялістычнага будаўніцтва СССР. Уздым у рабочым класе. Паварот асноўных мас сялянства ад старога, капіталістычнага шляху развіцця на шлях сацыялізма. Масавы рост калгаснага руху: «У калгасы пашоў серадняк» (Сталін). 1929 год—год вялікага пералому.

Тэма XI

Партыя большэвікоў у барацьбе за калектывізацыю сельскай гаспадаркі (1930—1934 гг.)

Канец частковай стабілізацыі капіталізма. XII пленум ВККІ (верасень 1932 года) аб канцы частковай стабілізацыі капіталізма. Сусветны эканамічны крызіс і абвастрэнне супярэчнасцей у краінах капіталізма. Спробы зговару капіталістаў супроць СССР. Узмацненне небяспекі ваеннага нападу на Савецкі саюз. Правакацыя вайны з боку японскага імперыялізма. Вайна Японіі ў Манчжурый. Прыход да ўлады фашызма ў Германіі (1933 год).

Поспехі ў прамысловасці і ў сельскай гаспадарцы СССР. Арганізацыя машынатрактарных станцый (МТС). Магутны рост калгаснага руху. Лозунг суцэльнай калектывізацыі. Пераход ад палітыкі абмежавання і выцяснення капіталістычных элементаў вескі да палітыкі ліквідацыі кулацтва як класа на аснове суцэльнай калектывізацыі.

Рашэнне ЦК ВКП(б) ад 5 студзеня 1930 года аб тэмпах калектывізацыі. Барацьба партыі з правым апартунізмам і з лявацкімі перагібамі ў калгасным будаўніцтве. Значэнне артыкулаў Сталіна «Галавакружэнне ад поспехаў» і «Адказ таварышам калгаснікам» (1930 год).

XVI з'езд партыі (26 чэрвеня—13 ліпеня 1930 года)—з'езд разгорнутага сацыялістычнага наступлення па усяму фронту. Доклад Сталіна на з'ездзе. Уступленне СССР у перыяд сацыялізма. «Лес сельскай гаспадаркі і яго асноўных праблем будучы ад гэтага часу вызначаць не індывідуальныя сялянскія гаспадаркі, а калгасы і саўгасы» (Сталін). Калгаснае сялянства сапраўдная і моцная апора савецкай улады ў весцы. Барацьба за ажыццяўленне пяцігодкі ў чатыры гады. Рашэнне з'езда аб несумяшчальнасці поглядаў правага ўхілу з прыналежнасцю да ВКП(б). XVI з'езд аб барацьбе на два фронты і супроць прымірэнства да апартунізма. XVI з'езд аб правам небяспецы як галоўнай.

Выкрыццё і ліквідацыя контррэвалюцыйных арганізацый, звязаных з імперыялістычнымі дзяржавамі («промпартыя», Саюзнае бюро меншавікоў, кулацкая партыя Кандрацьева-Чаянава). Пераход трацкіска-зіноўеўскіх і права-рэстаўратарскіх бандытаў да падпольнай тэрарыстычнай, шкодніцка-шпіёнскай дзейнасці супроць партыі і савецкай дзяржавы. Выкрыццё контррэвалюцыйных трацкіска-зіноўеўскіх і бухарынскіх груп: выкрыццё двурушніцкага права-лявацкага блока Сырцова—Ламнадзе, раскрыццё контррэвалюцыйных груп Руціна—Слепкова, Эйсманта—Смірнова—Талмачова.

Поспехі калектывізацыі і барацьба партыі за ўмацаванне калгаснага будаўніцтва. Ачышчэнне калгасаў ад пралезшых у іх кулакоў. Умацаванне працоўнай дысцыпліны. Барацьба са здадзямі і раскрадачыкамі грамадскай уласнасці ў калгасах. Работа партыі па выхаванню большэвіцкіх кадраў у калгасах.

Прамова Сталіна «Аб задачах гаспадарнікаў» (люты 1931 года). Лозунг «Ауладаць тэхнікай». Сталін аб новай абстаноўцы і новых задачах сацыялістычнага будаўніцтва (чэрвень 1931 года). Шэсць умоў таварыша Сталіна.

Ісцьмо Сталіна «Аб некаторых пытаннях гісторыі большэвізма», выкрыццё трацкіскай кантрабанды ў пытаннях гісторыі большэвізма.

XVII партканферэнцыя (30 студзеня—4 лютага 1932 года) аб задачах чацвертага, завяршаючага года пяцігодкі. Рашэнні XVII партканферэнцыі па пытанню аб другой пяцігодцы.

Выкананне першай пяцігодкі ў чатыры гады. Студзеньскі Пленум ЦК і ЦКК (1933 год). Даклад таварыша Сталіна аб выніках першай пяцігодкі. Канчатковае рашэнне пытання «хто каго?» у карысць соцыялізма ў горадзе і вёсцы. Стварэнне цэлага раду новых галін прамысловасці (чорная металургія, станкабудаўніцтва, трактарная, аўтамабільная, авіяцыйная). Роля соцыялістычнай індустрыі ў справе ўтварэння тэхнічнай базы для соцыялістычнай перабудовы ўсёй народнай гаспадаркі. Ператварэнне СССР у краіну самага буйнага ў свеце соцыялістычнага земляробства. Міжнароднае значэнне перамогі першай пяцігодкі.

Студзеньскі Пленум ЦК і ЦКК (1933 год) аб задачах партыі ў першым годзе другой пяцігодкі. Сталін аб неабходнасці дапоўніць пафас будаўніцтва пафасам асваення. Сталін аб тэмпах развіцця прамысловасці ў другой пяцігодцы.

Поспехі будаўніцтва соцыялізма ў СССР, абвастрэнне класавай барацьбы з боку астаткаў капіталістычных класаў унутры краіны. Арганізацыя падпольных трацкісцкіх і зіноўеўскіх контррэвалюцыйных тэарэтычных, шпіёнскіх, шкодніцкіх цэнтраў, дзеючых па заданню фашысцкіх разведак. Кулацкі сабатаж на вёсцы.

Сталін аб недахопах работы вясковых партарганізацый і вясковых камуністаў. Стварэнне палітаддзелаў у сельскай гаспадарцы. І з'езд калгаснікаў-ударнікаў (люты 1933 года). Сталінскі лозунг «Зрабіць калгасы большэвіцкімі і ўсіх калгаснікаў заможнымі».

Разгром кулацкага сабатажу, карэнны пералом у рабоце калгасаў. Разгром контррэвалюцыйных нацыяналістычных групіровак на Украіне, у Беларусі. Барацьба за ўмацаванне радыу большэвіцкай партыі. Чыстка партыі 1933—1934 гадоў.

XVII з'езд партыі большэвікоў (26 студзеня—10 лютага 1934 года) з'езд пераможцаў. Поспехі соцыялістычнага будаўніцтва к XVII з'езду. Даклад Сталіна на XVII з'ездзе -большэвіцкая праграма работы партыі ў другой пяцігодцы. Доклады тт. Молатава і Куібышэва аб другой пяцігодцы. XVII з'езд аб асноўнай гаспадарчай і палітычнай задачы другой пяцігодкі.

Арганізацыйнае пытанне на XVII з'ездзе партыі. Даклад тав. Кагановіча. XVII з'езд аб неабходнасці «ўзняць арганізацыйнае кіраўніцтва да ўзроўню палітычнага кіраўніцтва». Стварэнне Камісіі партыйнага кантроля і Камісіі савецкага кантроля. Новы статут партыі. Сталін аб галоўнай небяспецы ў іаліне агульнай палітыкі і ў нацыянальным пытанні.

Магутны разварот соцыялістычнай прамысловасці. Барацьба партыі за паліпшэнне работы транспарту. Разгортванне савецкага гандлю. Разгортванне руху ударнікаў і выдатнікаў у прамысловасці і ў сельскай гаспадарцы. Паліпшэнне матар'яльнага становішча працоўных. Лістападаўскі Пленум ЦК 1934 года. Адмена картачнай сістэмы снабжэння. Рашэнне аб ператварэнні палітаддзелаў МТС у звычайныя парторганы.

Зладзейскае забойства фашысцкай трацкіска-зіноўеўскай бандай кіраўніка ленінградскіх рабочых, сакратара ЦК ВКП(б) С. М. Кірава.

Барацьба партыі за прывядзенне ў парадак партыйнай гаспадаркі. Праверка партыйных дакументаў і выгнанне з партыі дурнушкаў, трацкістаў і прысмактаўшыхся да партыі жулікаў—скрытых ворагаў партыі.

Барацьба партыі за павышэнне большэвіцкай пільнасці на ўсіх участках соцыялістычнага будаўніцтва.

Тэма XII

**Партыя большэвікоў у барацьбе за завяршэнне будаўніцтва
соцыялістычнага грамадства і правядзенне новай Канстытуцыі
(1935—1937 гг.)**

Дэпрэсія асобага роду ў гаспадарцы капіталістычных краін. Частковы выхад некаторых імперыялістычных краін (Англія, ЗША) з крызісу. Рэвалюцыя ў Іспаніі. Правакацыя новай імперыялістычнай вайны з боку германскага, італьянскага і японскага фашызма. Барацьба СССР за мір.

Магутны ўздым савецкай прамысловасці. Ліквідацыя адставання транспарту. Роля тав. Кагановіча ў барацьбе за уздым транспарту. Барацьба партыі за рэнгабельнасць цяжкай індустрыі. Умацаванне абароназдольнасці Савецкага саюза, умацаванне магутнасці Чырвонай арміі. Рост рабочага класа. Рост матэрыяльнага добрабыту працоўных. Барацьба партыі за большэвіцкія калгасы і за заможнае жыццё калгаснікаў. II Усесаюзны з'езд калгаснікаў-ударнікаў (люты 1935 года). Прыняцце Сталінскага статута калгаснага жыцця.

Пастанова Пленума ЦК ВКП(б) (люты 1935 года) аб унясенні ад імя ЦК ВКП(б) на з'езд саветаў СССР прапановы аб змене Канстытуцыі СССР. VII з'езд саветаў СССР. Утварэнне Канстытуцыйнай камісіі на чале з таварышом Сталіным.

Сталінскі лозунг «Кадры вырашаюць усе» (май 1935 года). Сталін аб узмацненні ўвагі да чалавека — працоўнага грамадзяніна Краіны саветаў.

VII кангрэс Комінтэрна (жнівень 1935 года) аб канчатковай і беспаваротнай перамозе соцыялізма ў СССР. Рашэнне VII кангрэса аб адзіным народным фронце і барацьбе супроць фашызма і вайны.

Барацьба большэвіцкай партыі за рэалізацыю указанняў Сталіна аб кадрах і аўладанні тэхнікай. Уздым творчай ініцыятывы мас. Стаханавскі рух — новы, вышэйшы этап соцыялістычнага спаборніцтва і барацьбы за высокую прадукцыю працы. I ўсесаюзная нарада рабочых і работніц стаханавцаў (лістапад 1935 года). Лозунг Сталіна аб уздыме культурна-тэхнічнага ўзроўню рабочага класа да ўзроўню работнікаў інжынерна-тэхнічнай працы.

Снежаньскі Пленум ЦК ВКП(б) 1935 года. Рашэнні Пленума па пытаннях стаханавскага руху. Даклад тав. Ежова аб выніках праверкі партыйных дакументаў.

Нарада камбайнераў і камбайнерак, трактарыстаў, ударнікаў і ударніц беражных палеў, работнікаў жывёлагадоўлі, ударнікаў і перадавых людзей нацыянальных рэспублік, савецкіх жанчын — сведчанне перамогі соцыялізма ў СССР, сведчанне згуртавання шырокіх мас працоўных вакол партыі большэвікоў і вялікага правадыра народаў СССР і працоўных усяго свету — таварыша Сталіна.

Перамога соцыялізма ў нацыянальных рэспубліках, росквіт нацыянальнай па форме і соцыялістычнай па зместу культуры ў нацыянальных рэспубліках.

Апублікаванне і ўсенароднае абмеркаванне праекта Сталінскай Канстытуцыі соцыялістычнай дзяржавы рабочых і сялян (чэрвень 1936 года).

Выкрыццё банды трацкістаў — германа-японскіх шпіёнаў, дыверсантаў, шкоднікаў, тэрарыстаў (суд над Каменевым і Зіноўевым у жніўні

1936 года, суд над удзельнікамі антысавецкага трацкісцкага цэнтра Пятаковым і інш.—у студзені 1937 года). Выкрыцце правых контр-рэволюцыянераў. Выключэнне з партыі Бухарына і Рыкава (люты 1937 года). Ліквідацыя шпенскай банды Тухачэўскага, Гамарніка і інш. (чэрвень 1937 года).

Далейшая барацьба большэвіцкай партыі за ўмацаванне сваіх радю, за павышэнне большэвіцкай пільнасці, за падаўленне і знішчэнне усіх ворагаў сацыялізма. Барацьба супроць трацкісцкіх агентаў фашызма ў рабочым руху капіталістычных краін.

Пастанова ЦК ВКП(б) ад 29 верасня 1936 года аб аднаўленні прыёму новых членаў у ВКП(б).

Надзвычайны VIII з'езд саветаў СССР (лістапад—снежань 1936 года). Даклад Сталіна аб праекце новай Канстытуцыі. Сталін аб перамозе сацыялізма ў СССР і аб канцы нэпа. Зацверджанне сацыялістычнай уласнасці ў яе двух формах — дзяржаўнай (усенародны набытак) і кааперацыйна-калгаснай — у якасці непахіснай асновы савецкага ладу. Знішчэнне эксплуатацыйных класаў і класаван эксплуатацыі. Росквіт у Савецкім саюзе самага поўнага і самага паслядоўнага ў свеце сацыялістычнага савецкага дэмакратызма. Умацаванне і расшырэнне базы дыктатуры рабочага класа СССР. Аднагалоснае зацверджанне і прыняцце Надзвычайным VIII з'ездам саветаў СССР Сталінскай Канстытуцыі сацыялістычнай дзяржавы рабочых і сялян.

Пленум ЦК ВКП(б) (люты 1937 года). Даклад Сталіна на Пленуме ЦК ВКП(б) «Аб недахопах партыйнай работы і мерах ліквідацыі трацкісцкіх і іншых двурушнікаў». Сталін аб значэнні абстаноўкі капіталістычнага акружэння для СССР. Патрабаванне ліквідацыі ротаеіства, благадушша, «ідыёцкай хваробы» бяспечнасці і палітычнай блізарукасці, якая з'яўляецца прычынай недахопаў нашай гаспадарчай і партыйнай работы. Разгортванне барацьбы за палітычнае выхаванне партыйных кадраў. Лозунг Сталіна аб аўладанні большэвізмам.

Даклад тав. Жданава «Падрыхтоўка партыйных арганізацый да выбараў у Вярхоўны Совет СССР па новай выбарчай сістэме і адпаведная перабудова партыйна-палітычнай работы». Разгортванне ўнутрыпартыйнай дэмакратыі і большэвіцкай самакрытыкі. Увядзенне закрытых (тайных) выбараў партыйных органаў.

Паспяховае выкананне другой пяцігодкі. Датэрміновае выкананне другога пяцігадовага плана прамысловасці і чыгуначнага транспарту.

Пленум ЦК ВКП(б) чэрвень 1937 года). Абмеркаванне пытанняў сельскай гаспадаркі. Разгляд праекта «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР».

Сусветна-гістарычнае значэнне вялікіх перамог партыі большэвікоў, партыі Леніна—Сталіна.

Прыкладны вучэбны план для гуртка па гісторыі ВКП(б)

№№ па па- радку	Т Э М ы	Коль- касць за- няткаў па кожную тэму.
I	Барацьба за стварэнне марксісцкай, соцыял-дэмакратычнай партыі ў Расіі. (Ад утварэння Плеханаўскай „Групы вызвалення працы“—1883 год да з’яўлення першых нумароў „Іскры“—(1900—1901 гады)	2
II	Утварэнне Расійскай соцыял-дэмакратычнай рабочай партыі і з’яўленне ўнутры партыі фракцый большэвікоў і меншэвікоў (1901—1904 гады)	2
III	Меншавікі і большэвікі ў перыяд руска-японскай вайны і першай рускай рэвалюцыі (1904—1907 гады)	4
IV	Меншавікі і большэвікі ў перыяд стаўінскай рэакцыі і афармленне большэвікоў у самастойную соцыял-дэмакратычную рабочую партыю (1908—1912 гады)	2
V	Партыя большэвікоў у гады ўздыму рабочага руху перад першай імперыялістычнай вайной (1912—1914 гады)	2
VI	Партыя большэвікоў у перыяд імперыялістычнай вайны і другой рускай лютаўскай рэвалюцыі (1914—сакавік 1917 года)	2
VII	Партыя большэвікоў у перыяд падрыхтоўкі і правядзення Кастрычніскай соцыялістычнай рэвалюцыі (красавік 1917—1918 гады)	6
VIII	Партыя большэвікоў у перыяд грамадзянскай вайны (1918—1920 гады)	4
IX	Партыя большэвікоў у перыяд пераходу на мірную работу па аднаўленню народнай гаспадаркі (1921—1925 гады)	6
X	Партыя большэвікоў у барацьбе за соцыялістычную індустрыялізацыю краіны (1926—1929 гады)	4
XI	Партыя большэвікоў у барацьбе за калектывізацыю сельскай гаспадаркі (1930—1934 гады)	4
XII	Партыя большэвікоў у барацьбе за завяршэнне будаўніцтва соцыялістычнага грамадства і правядзенне новай Канстытуцыі (1935—1937 гады)	6
Разам		44

Спіс літаратуры па гісторыі ВКП(б)

Рэкамендуемыя спісы літаратуры прызначаюцца для гурткоў павышанага тыпу па гісторыі ВКП(б) і для прапагандыстаў. Скаро-чаны спіс (№ 1) прызначан для гурткоў павышанага тыпу, а пашы-раны (№ 2) для прапагандыстаў і гурткоў гісторыі ВКП(б) партыи-нага актыва.

Указаная літаратура не ахоплівае ўсіх пытанняў, пастаўленых у праграме. Для вывучэння тэмы поўнасьцю неабходна прыцягнуць падручнік па гісторыі ВКП(б).

№ 1. СПІС ЛІТАРАТУРЫ ПА ГІСТОРЫІ ВКП(б) ДЛЯ СЛУХАЧОЎ ГУРТКОЎ, ПРАЦУЮЧЫХ ПА ПЕРШАКРЫНІЦАХ.

ДА I ТЭМЫ

Ленін. Аб стачках, т. II.

Ленін. Задачы рускіх соцыял-дэмакратаў, т. II ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Пратэст расійскіх соцыял-дэмакратаў, т. II ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Пяцідзесяцігоддзе падзення прыгоннага права, т. XV.

Ленін. Аб народніцтве, т. XVI.

Сталін. Аб асновах ленінізма. Гл. I—Гістарычныя карэнні ленинізма, «Пытанні ленінізма», 10-е выд., ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I, ці асобная брашура.

ДА II ТЭМЫ

Ленін. З чаго пачаць? т. IV.

Ленін. Чаму соцыял-дэмакратыя павінна аб'явіць рашучую і бязлітасную вайну соцыялістам-рэвалюцыянерам? т. V.

Ленін. Расказ аб II з'ездзе РСДРП, т. VI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Прадмова пры абмеркаванні статута партыі, т. VI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Кароткі нарыс расколу РСДРП, т. VII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Аб асновах ленінізма. Гл. III, § 2. Крытыка «тэорыі» стыхійнасці, ці аб ролі авангарда ў руху. «Пытанні ленінізма», 10-е выд.

ДА III ТЭМЫ

Ленін. Першае мая, т. VI.

Ленін. Тры канстытуцыі ці тры парадкі дзяржаўнага ўстройства, т. VII.

Ленін. Адносіны соцыял-дэмакратыі да сялянскага руху, т. VIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Урокі маскоўскага паўстання, т. X ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Урокі рэвалюцыі, т. XIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Даклад аб рэвалюцыі 1905 года, т. XIX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Ленін як арганізатар і правадыр РКП, зборнік «Ленін і Сталін», т. I ці брашура «Аб Леніне».

ДА IV ТЭМЫ

Ленін. Тэзісы даклада, прачытанага на Пецярбургскай агульна-гарадской канферэнцыі 21 (8) ліпеня, па пытанню аб адносінах соцыял-дэмакратычнай рабочай партыі да трэцяй Думы, т. XII.

Ленін. Новая аграрная палітыка, т. XII.

Ленін. Праект рэзалюцыі аб сучасным моманце і задачах партыі, т. XIV.

Ленін. На дарогу, т. XIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Ліквідацыя ліквідатарства, т. XIV.

Ленін. Аб дыпламатыі Троцкага і аб адной платформе партыйцаў, т. XV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Апошні клапан, т. XVI.

Ленін. Аб чырвані сораму ў ідушкі Троцкага, «Ленінскі зборнік», т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Пісьмо з Каўказа, зборнік «Ленін і Сталін», т. I ці зборнік «Пражская канферэнцыя РСДРП 1912 г.»

Сталін. Пісьмо Леніна з сольвычагодскай ссылок, зборнік «Ленін і Сталін», т. I ці зборнік «Пражская канферэнцыя РСДРП 1912 г.»

Рэзалюцыі шостаі («Пражскай») агульнапартыйнай канферэнцыі РСДРП, «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 1-ая.

ДА V ТЭМЫ

Ленін. Рэвалюцыйны ўздым, т. XV. ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Распад «жнівеньскага» блока, т. XVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Палітычныя партыі ў Расіі, т. XV.

Сталін. Да дзесяцігоддзя «Правды», зборнік «Ленін і Сталін», т. I
ці зборнік «Празская канферэнцыя РСДРП 1912 г.».

ДА VI ТЭМЫ

Ленін. Вайна і расійская соцыял-дэмакратыя, т. XVIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Становішча і задачы Соцыялістычнага Інтэрнацыянала, т. XVIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Аб лозунгу Злучаных Штатаў Еўропы, т. XVIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Што даказаў суд над РСДР фракцыяй? т. XVIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Аб нацыянальнай гордасці вялікаросаў, т. XVIII.

Ленін. Пісьмы здалёк. Пісьмо першае, т. XX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Пісьмо В. І. Леніну. «Пролетарская рэволюцыя» № 7, за 1936 год.

Сталін. Аб умовах перамогі рускай рэволюцыі зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

ДА VII ТЭМЫ

Ленін. Аб задачах пролетарыята ў данай рэволюцыі (тэзісы), т. XX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Аб двоеўладстве, т. XX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Даклад аб бягучым моманце на Ўсерасійскай красавіцкай канферэнцыі РСДРП, т. XX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Пісьмы аб тактыцы, т. XX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Палітычныя партыі ў Расіі і задачы пролетарыята, т. XX.

Ленін. Да лозунгаў, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. У Цэнтральны Камітэт РСДРП, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Пісьмо ў ЦК, МК, ПК і членам саветаў Піцера і Масквы большэвікам, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Парады старонняга, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Пісьмо да членаў партыі большэвікоў, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Другі Ўсерасійскі з'езд Саветаў Р. і С. Д. Даклад аб міры. Даклад аб зямлі. Пастанова аб утварэнні рабочага і сялянскага ўрада, т. XXII.

Ленін. Ад Цэнтральнага Камітэта Расійскай Соцыял-Дэмакратычнай Рабочай Партыі (большэвікоў), т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Даклад аб вайне і міры на VII з'ездзе РКП(б), т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Сталін. Прамовы на VII Усерасійскай канферэнцыі, РСДРП (большэвікоў), зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Палітычная справаздача ЦК на VI з'ездзе РСДРП (большэвікоў), зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Даклад і заключнае слова на VI з'ездзе РСДРП (б) аб палітычным становішчы, зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Прамова на паседжанні ЦК 29 (16) кастрычніка 1917 г., зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Міжнародны характар Кастрычніцкай рэвалюцыі, зборнік «Ленін і Сталін», т. I ці «Пытанні ленінізма».

Пасяджэнне ЦК РСДРП 23 (10) кастрычніка 1917 г. Пратакольны запіс. Паседжанне ЦК РСДРП 29 (16) кастрычніка 1917 г. Пратакольны запіс, зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

ДА VIII ТЭМЫ

Ленін. Размова В. І. Леніна з І. В. Сталіным па прамому проваду. Адказ Сталіна, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Наркому Сталіну, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Таварышы-рабочыя! Ідзем у апошні, рашаючы бой! т. XXIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Даклад аб рабоце ў вёсцы на VIII з'ездзе РКП(б), т. XXIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Усе на барацьбу з Дзенікіным, зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці асобная брашура.

Ленін. Пісьмо да рабочых і сялян па павату перамогі над Калчаком, т. XXIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. III Інтэрнацыянал і яго месца ў гісторыі, т. XXIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Даклад Цэнтральнага Камітэта IX з'езду РКП(б), т. XXV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Сталін. Да ваеннага становішча на поўдні, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Сталін. Новы паход Антанты на Расію, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Сталін. Тры гады пролетарскай дыктатуры, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Гутарка з таварышом Сталіным аб становішчы на фронце, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Варашылаў. Сталін і Чырвоная армія (выд. 1937 года).

ДА IX ТЭМЫ

Ленін. Крызіс партыі, т. XXVI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Аб адзінстве партыі і анарха-сіндыкалісцкім ухіле. Даклад і заключнае слова на X з'ездзе РКП(б), т. XXVI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Аб чыстцы партыі, т. XXVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Сталін. Нашы рознагалосці, зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Чарговыя задачы партыі ў нацыянальным пытанні. Даклад і заключнае слова на X з'ездзе РКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Марксізм і нацыянальна-каланіяльнае пытанне».

Сталін. Нацыянальныя моманты ў партыйным і дзяржаўным будаўніцтве. Даклад і заключнае слова на XII з'ездзе РКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Марксізм і нацыянальна-каланіяльнае пытанне».

Сталін. Аб чарговых задачах партбудаўніцтва. Даклад і заключнае слова на XIII канферэнцыі РКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Заключнае слова па арганізацыйнай справаздачы ЦК XIII з'езду РКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Да вынікаў работ XIV канферэнцыі РКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Даклад і заключнае слова па палітычнай справаздачы ЦК XIV з'езду ВКП(б), асобная брашура.

Рэзалюцыі X з'езда РКП(б): Аб сіндыкалісцкім і анархісцкім ухіле у нашай партыі. Аб адзінстве партыі. Аб замене разверсткі натуральным налогам. «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 1-я ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Рэзалюцыя XIII канферэнцыі РКП(б): Аб выніках дыскусіі і аб дробнабуржуазным ухіле ў партыі, «ВКП(б) у рэзалюцыях» ч. 1-я.

ДА X ТЭМЫ

Сталін. Палітычная справаздача Цэнтральнага Камітэта XV з'езду ВКП(б). Заключнае слова па палітсправаздачы ЦК, зборнік «Ленін і Сталін», т. III.

Сталін. Аб правым ухіле ў ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III.

Сталін. Год вялікага пералому, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма».

Рэзалюцыя XV канферэнцыі ВКП(б): аб апазіцыйным блоку ў ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 2-я.

3 рэзалюцыі XV з'езда ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III.

ДА XI ТЭМЫ

Сталін. Галавакружэнне ад поспехаў, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма».

Сталін. Палітычная справаздача Цэнтральнага Камітэта XVI з'езду ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма».

Сталін. Вынікі першай пяцігодкі, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма».

Сталін. Прамова на Першым усесаюзным з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма».

Сталін. Справаздачны даклад XVII з'езду партыі аб рабоце ЦК ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма».

Аб фракцыйнай рабоце Сырцова, Ламінадзе і інш. Пастанова ЦК і ЦКК ВКП(б) 1/XII 1930 года, зборнік «Ленін і Сталін», т. III.

ДА XII ТЭМЫ

Сталін. Прамова ў Крэмлёўскім палацы на выпуску акадэмікаў Чырвонай Арміі, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці асобная брашура.

Сталін. Прамова на Першай усесаюзнай нарадзе стаханаўцаў, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці асобная брашура.

Сталін. Прамова на нарадзе перадавых калгаснікаў і калгасніц Таджыкістана і Туркменістана з кіраўнікамі партыі і ўрада, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці зборнік «Нарада перадавых калгаснікаў і калгасніц».

Сталін. Аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР. Даклад на Надзвычайным VIII усесаюзным з'ездзе саветаў, асобная брашура.

Сталін. Аб недахопах партыйнай работы і мерах ліквідацыі трацкісцкіх і іншых двурушнікаў. Даклад і заключнае слова на Пленуме ЦК ВКП(б) 3—5 сакавіка 1937 г., асобная брашура.

Жданаў. Падрыхтоўка партыйных арганізацый да выбараў у Вярхоўны Сове́т СССР па новай выбарчай сістэме і адпаведная перабудова партыйна-палітычнай работы. Даклад на Пленуме ЦК ВКП(б) 26 лютага 1937 г., асобная брашура.

Канстытуцыя (Асноўны закон) Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік, асобная брашура.

Абвінаваўчае заключэнне па справе антысавецкага трацкісцкага цэнтра, «Правда» № 23 ад 24 студзеня 1937 года.

№ 2. СПІС ЛІТАРАТУРЫ ПА ГІСТОРЫІ ВКП(б) ДЛЯ ПРАПАГАНДЫСТАЎ І ГУРТКОЎ ПА ГІСТОРЫІ ВКП(б) ПАРТЫЙНАГА АКТЫВА

ДА I ТЭМЫ

Ленін. Пяцідзсяцігоддзе падзення прыгоннага права, т. XV.

Ленін. Тлумачэнне закона аб штрафах, узімаемых з рабочых на фабрыках і заводах, т. I.

Ленін. Аб стачках, т. II.

Ленін. Задачы рускіх соцыял-дэмакратаў, т. II ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Пратэст расійскіх соцыял-дэмакратаў, т. II ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Рабочая партыя і сялянства, т. IV. ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Аб народніцтве, т. XVI.

Ленін. З мінулага рабочага друку ў Расіі, т. XVII.

Ленін *). Эканамічны змест народніцтва і крытыка яго ў кнізе п. Струве, гл. II, т. I ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін *). Развіццё капіталізма ў Расіі, т. III, гл. II, стар. 124—137; гл. IV, стар. 230—243; гл. VI, стар. 298—299; гл. VII, стар. 423—431; гл. VIII, стар. 432—436, 462—465.

Ленін *). Што такое «Прыяцелі народу» і як яны ваююць супроць соцыял-дэмакратаў? т. I.

Сталін. Аб асновах ленінізма. Гл. I—Гістарычныя карэнні ленінізма, «Пытанні ленінізма», 10-е выд., ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I, ці асобная брашура.

Першы з'езд РСДРП, «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. I-я.

Праект праграмы рускіх соцыял-дэмакратаў, складзены «Грунай вызвалення працы»—1887 г. Дадатак да твораў Леніна, т. II, стар. 617.

ДА II ТЭМЫ

Ленін. З чаго пачаць? т. IV.

Ленін. Урокі крызіса, т. IV.

Ленін. Унутраны агляд, т. IV, гл. II.

Ленін. Па поведзе дзяржаўнай роспісі, т. IV.

Ленін. Праект заявы рэдакцыі «Іскры» і «Зарі», т. IV.

Ленін. Рэволюцыйны авантурызм, т. V. ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Чаму соцыял-дэмакратыя павінна аб'явіць рашучую і бязлітасную вайну соцыялістам-рэволюцыянерам? т. V.

Ленін. Да вясковай беднаты, т. V.

Ленін. Пісьмо да таварыша аб нашых арганізацыйных задачах, т. V.

Ленін. Заўвагі на другі праект праграмы Плеханава, т. V ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Да партыі, т. VI.

Ленін. Кароткі нарыс расколу ў Р. С.-Д. Р. П., т. VII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Іван Васільевіч Бабушкін, т. XIV.

*) За ўвага. Зорачкай абазначаны вялікія творы, якія вывучаюць толькі найбольш падрыхтаваныя прапагандысты.

Ленін*). Што рабіць? т. IV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Аб асновах ленінізма, гл. III, § 2—Крытыка «тэорыі» стыхійнасці, ці аб ролі авангарда ў руху, «Пытанні ленінізма» ці асобная брашура.

Сталін. Ленін як арганізатар і правадыр РКП, зборнік «Ленін і Сталін», т. I ці брашура «Аб Леніне».

Рэзалюцыі II з'езда РСДРП, «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 1-я.

ДА III ТЭМЫ

Ленін. Першае мая, т. VI.

Ленін. Земская кампанія і план «Искры», т. VII.

Ленін. Самадзяржаўе і пролетарыят, т. VII.

Ленін. Падзенне Порт-Артура, т. VII.

Ленін. Пецярбургская стачка, т. VII.

Ленін. Пачатак рэвалюцыі ў Расіі, т. VII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Ці павінны мы арганізаваць рэвалюцыю? т. VII.

Ленін. Пролетарыят і сялянства, т. VII.

Ленін. Рэвалюцыйная дэмакратычная дыктатура пролетарыята і сялянства, т. VII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. III з'езд РСДРП. Даклад і прамовы, т. VII.

Ленін. Тры канстытуцыі ці тры парадкі дзяржаўнага ўстроўства, т. VII.

Ленін. Рэвалюцыйная армія і рэвалюцыйны ўрад. Прамовы і даклады на з'ездзе, т. VII.

Ленін. Адносіны соцыял-дэмакратыі да сялянскага руху, т. VIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Земскі з'езд, т. VIII.

Ленін. Дробнабуржуазны і пролетарскі соцыялізм, т. VIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Соцыялізм і анархізм, т. VIII.

Ленін. Ці байкаціраваць дзяржаўную Думу? т. IX.

Ленін. Кадэты, трудавікі і рабочая партыя, т. IX.

Ленін. Урокі маскоўскага паўстання, т. X ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Крызіс меншавізма, т. X.

Ленін. Адносіны да буржуазных партый, т. XI.

Ленін. Урокі рэвалюцыі, т. XIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Даклад аб рэвалюцыі 1905 года, т. XIX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін*). Дзве тактыкі соцыял-дэмакратыі ў дэмакратычнай рэвалюцыі, т. VIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Прамова на IV (аб'яднаўчым) з'ездзе РСДРП. Пратаколы IV з'езда, стар. 234—235 ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Лонданскі з'езд Расійскай соцыял-дэмакратычнай рабочай партыі (Запіскі дэлегата). Пратаколы V з'езда РСДРП ці «Пролетарская рэволюцыя» № 6 за 1935 год.

Сталін. Аб асновах ленінізма, гл. III «Пытанні ленінізма» ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Рэзалюцыі III з'езда РСДРП, «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. I-я.

Рэзалюцыі IV і V з'езда РСДРП, «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. I-я.

ДА IV ТЭМЫ

Ленін. Тэзісы даклада, прачытанага на Пецярбургскай агульна-гарадской канферэнцыі 21 (8) ліпеня, па пытанню аб адносінах соцыял-дэмакратычнай рабочай партыі да трэцяй Думы, т. XII.

Ленін. Новая аграрная палітыка, т. XII.

Ленін. Праект рэзалюцыі аб сучасным моманце і задачах партыі, т. XIV.

Ленін. Трэцяя Дума, т. XII.

Ленін. Па торнай сцэжцы, т. XII.

Ленін. Аб ацэнцы бягучага моманту, т. XII.

Ленін. На дарогу, т. XIV ці зборнік «Ленін і Сталін» т. I.

Ленін. Як соцыялісты-рэволюцыянеры падводзяць вынікі рэволюцыі і як рэволюцыя падвяла вынікі соцыялістам-рэволюцыянерам, т. XIV.

Ленін. Нарада пашыранай рэдакцыі «Пролетарія», т. XIV.

Ленін. Аб фракцыі «упяродаўцаў», т. XIV.

Ленін. Пытанне аб кааперацыях на міжнародным соцыялістычным кангрэсе ў Копенгагене, т. XIV.

Ленін. Гістарычны сэнс унутрыпартыйнай барацьбы ў Расіі, т. XV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Сталыпін і рэволюцыя, т. XV.

Ленін. З лагера сталыпінскай «рабочай» партыі, т. XV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Аб новай фракцыі прымірэнцаў ці добрачынных, т. XV.

Ленін. Апошні клапан, т. XVI.

Ленін. Аб чырвані сораму у іудушкі Троцкага, «Ленінскі зборнік» XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Пісьмо з Каўказа, зборнік «Ленін і Сталін», т. I ці зборнік «Пражская канферэнцыя РСДРП 1912 г.»

Сталін. Пісьмо Леніну з сольвычагодскай ссылкі, зборнік «Ленін і Сталін», т. I ці зборнік «Пражская канферэнцыя» РСДРП 1912 г.

Сталін. Ленін і пытанне аб блоку ў партыі, зборнік «Аб апазіцыі» стар. 331—333, ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Рэзалюцыі VI («Пражскай») агульнапартыйнай канферэнцыі РСДРП, «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. I-я.

ДА V ТЭМЫ

Ленін. Рэволюцыйны уздым, т. XV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Палітычныя партыі ў Расіі, т. XV.

Ленін. Напярэдадні выбараў у IV Думу, т. XVI.

Ленін. Рэзалюцыя нарады Цэнтральнага Камітэта РСДРП з партыйнымі работнікамі, т. XVI.

Ленін. Тэзісы па нацыянальнаму пытанню, т. XVI.

Ленін. Аб парушэнні адзінства, прыкрываемым крыкамі аб адзінстве, т. XVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Іструкцыйныя ўказанні дэлегацыі ЦК на Брусельскай нарадзе, т. XVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Распад «жнівеньскага» блока, т. XVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Адкрытае пісьмо да ўсіх соцыял-дэмакратаў партыйцаў, «Ленінскі зборнік» XXI.

Сталін. Да дзесяцігоддзя «Правды», зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Першамайская лістоўка 1912 года, зборнік «Пражская канферэнцыя РСДРП 1912 г.»

Сталін. Наказ вецербургскіх рабочых свайму рабочаму дэпутату, зборнік «Пражская канферэнцыя РСДРП 1912 г.»

ДА VI ТЭМЫ

Ленін. Вайна і расійская соцыял-дэмакратыя, т. XVIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Становішча і задачы Соцыялістычнага Інтэрнацыянала, т. XVIII.

Ленін. Аб'ектыўныя даныя аб сіле розных плыней у рабочым руху, т. XVII.

Ленін. Крах II Інтэрнацыянала, т. XVIII.

Ленін. Аб барацьбе з соцыял-шавінізмам, т. XVIII.

Ленін. Аб паражэнні свайго ўрада ў імперыялістычнай вайне, т. XVIII.

Ленін. Аб нацыянальнай гордасці вялікаросаў, т. XVIII.

Ленін. Аб лозунгу Злучаных Штатаў Еўропы, т. XVIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Што даказаў суд над РСДР фракцыяй? т. XVIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Рэволюцыйныя марксісты на міжнароднай соцыялістычнай канферэнцыі, т. XVIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Некалькі тэзісаў, т. XVIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Рэволюцыйны пролетарыят і права нацый на самавызначэнне, т. XVIII.

Ленін. Ваенная праграма пролетарскай рэволюцыі, т. XIX.

Ленін. Інтэрнацыянал моладзі, т. XIX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Паражэнне Расіі і рэвалюцыйны крызіс, т. XXX.

Ленін. Пісьмы здалёк. Пісьмо першае, т. XX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Даклад аб задачах РСДРП у рускай рэвалюцыі, т. XX.

Ленін. Палітычныя партыі ў Расіі і задачы пролетарыята, т. XX.

Сталін. Пісьмо В. І. Леніну. «Пролетарская рэвалюцыя» № 7 за 1936 год.

Сталін. Пісьмо ў рэдакцыю журнала «Вопросы страхования», «Пролетарская рэвалюцыя» № 7 за 1936 год.

Сталін. Аб умовах перамогі рускай рэвалюцыі, зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Маніфест ЦК РСДРП аб імперыялістычнай вайне, «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. I-я

ДА VII ТЭМЫ

Ленін. Аб задачах пролетарыята ў данай рэвалюцыі (тэзісы), т. XX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Аб двоеўладстве, т. XX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Пісьмы аб тактыцы, т. XX ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Палітычныя партыі ў Расіі і задачы пролетарыята, т. XX.

Ленін. З'езд сялянскіх дэпутатаў, т. XX.

Ленін. Нота Часовага ўрада, т. XX.

Ленін. Урокі крызіса, т. XX.

Ленін. Даклад аб бягучым моманце на ўсерасійскай жнівеньскай канферэнцыі РСДРП, т. XX.

Ленін. Даклад па пытанню аб пераглядзе партыйнай праграмы, т. XX.

Ленін. Пераход контррэвалюцыі ў наступленне, т. XX.

Ленін. Куды прывялі рэвалюцыю эсэры і меншавікі, т. XX.

Ленін. Тры крызісы, т. XXI.

Ленін. Да лозунгаў, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Аб выступленні Каменева ў ЦВК па поваду Стокгольмскай канферэнцыі, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. У Цэнтральны Камітэт РСДРП, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Аб кампрамісах, т. XXI.

Ленін. Большэвікі павінны ўзяць уладу, т. XXI.

Ленін. Марксізм і паўстанне, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Ленін. Крызіс наспеў, т. XXI.

Ленін. Пісьмо Піцэрскай гарадской канферэнцыі, т. XXI.

Ленін. Пісьмо ў ЦК, МК, ПК і членам саветаў Піцера і Масквы большэвікам, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

- Ленін. Парады старонняга, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.
- Ленін. Пасяджэнне Цэнтральнага Камітэта РСДРП 23 (10) кастрычніка 1917 г. т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.
- Ленін. Пасяджэнне Цэнтральнага Камітэта РСДРП 29 (16) кастрычніка 1917 г., т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.
- Ленін. Пісьмо да таварышоў, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.
- Ленін. Пісьмо да членаў партыі большэвікоў, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.
- Ленін. Пісьмо ў Цэнтральны Камітэт РСДРП, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.
- Ленін. Пісьмо членам ЦК, т. XXI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. I.
- Ленін. II Усерасійскі з'езд Советаў Р. і С. Д. Даклад аб міры. Даклад аб зямлі. Пастанова аб утварэнні рабочага і сялянскага ўрада, т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. Праект палажэння аб рабочым кантролі, т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. Ультыматум большасці ЦК РСДРП(б) меншасці, т. XXII.
- Ленін. Ад Цэнтральнага Камітэта Расійскай Соцыял-Дэмакратычнай Рабочай Партыі (большэвікоў) да ўсіх членаў партыі і да ўсіх працоўных класаў Расіі, т. XXII, стар. 58—61.
- Ленін. Саюз рабочых з працоўнымі і эксплуатаемымі сялянамі, т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. Тэзісы аб Устаноўчым сходзе, т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. Прамова аб нацыяналізацыі банкаў на пасяджэнні ВЦВК 27 (14) снежня 1917 г., т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. Праект дэкларацыі праў працоўнага і эксплуатаемага народу, т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. Тэзісы па пытанню аб неадкладным заключэнні сепаратнага і анексіянісцкага міру, т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. III Усерасійскі з'езд Советаў. Даклад аб дзейнасці Совета народных камісараў, т. XXII.
- Ленін. Дзіўнае і жудаснае, т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. VII з'езд РКП(б). Даклад аб вайне і міры, т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. Размова В. І. Леніна з І. В. Сталіным па прамому проваду, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. Галоўная задача нашых дзён, т. XXII.
- Ленін. Тэзісы аб чарговых задачах Совецкай улады, т. XXII.
- Ленін. Аб «левым» дзяцінстве і аб дробнабуржуазнасці, т. XXII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.
- Ленін. V Усерасійскі з'езд Советаў рабочых, сялянскіх, салдацкіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў. Даклад Совета народных камісараў, т. XXIII.

Сталін. Прамовы на VII Усерасійскай канферэнцыі РСДРП(б). Прамова ў абарону рэзалюцыі тав. Леніна па пытанню аб бягучым моманце. Даклад і заключнае слова па нацыянальнаму пытанню, зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Яшчэ аб Стокгольме, зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Змыкайце рады, «Пролетарская рэволюцыя» № 7 за 1936 год.

Сталін. Палітычная справаздача ЦК на VI з'ездзе РСДРП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Даклад і заключнае слова на VI з'ездзе РСДРП(б) аб палітычным становішчы, зборнік «Ленін і Сталін», т. I ці пратаколы VI з'езда РСДРП(б).

Сталін. Адказ на пазачарговую заяву групы дэлегатаў па дакладу Сталіна на VI з'ездзе РСДРП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. I ці пратаколы VI з'езда РСДРП(б).

Сталін. Чаго хочуць капіталісты? Зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Прамова на пасяджэнні ЦК 29 (16) кастрычніка 1917 г., зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Кастрычніцкая рэволюцыя і тактыка рускіх куністаў, «Пытанні ленінізма».

Сталін. Міжнародны характар Кастрычніцкай рэволюцыі, зборнік «Ленін і Сталін», т. I.

Сталін. Кастрычніцкі пераварот і нацыянальнае пытанне, зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Марксізм і нацыянальна-каланіяльнае пытанне».

Сталін. Аб трох асноўных лозунгах партыі па сялянскаму пытанню, зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці «Пытанні ленінізма».

Рэзалюцыі VII («Красавіцкай») Усерасійскай канферэнцыі РСДРП(б). «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. I-я.

Рэзалюцыі VI з'езда РСДРП(б). «ВКП(б) у рэзалюцыях».

Рэзалюцыі VII з'езда РКП(б). «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. I-я.

ДА VIII ТЭМЫ

Ленін. Размова з І. В. Сталіным па прамому проваду. Адказ Сталіна, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Таварышы-рабочыя! Ідзем у апошні, рашучы бой! т. XXIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Аб голадзе, т. XXIII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Прамова на аб'яднаным пасяджэнні ВЦВК, Маскоўскага савета, фабрычна-заводскіх камітэтаў і прафесіянальных саюзаў Масквы 29 ліпеня 1918 г., т. XXIII.

Ленін. Сход партыйных работнікаў Масквы 27 лістапада 1918 г. Даклад аб дробнабуржуазных партыях, т. XXIII.

Ленін. Заваяванае і запісанае, т. XXIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Тэзісы ЦК РКП(б) у сувязі са становішчам Усходняга фронту, т. XXIV.

Ленін. VIII з'езд РКП(б). Прамовы і даклады на зездзе, т. XXIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. III Інтэрнацыянал і яго месца ў гісторыі, т. XXIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Вялікі пачын, т. XXIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Усе на барацьбу з Дзенікіным, зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці асобная брашура.

Ленін. Письмо да рабочых і сялян па поваду перамогі над Калчаком, т. XXIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін *). Эканоміка і палітыка ў эпоху дыктатуры пролетарыята, т. XXIV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Доклад і заключнае слова па дакладу ЦК IX з'езду РКП(б), т. XXV ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Аб адзіным гаспадарчым плане, т. XXVI.

Ленін. Наркому Сталіну, зборнік «Ленін і Сталін», т. II, стар. 137.

Сталін. Леніну, зборнік «Ленін і Сталін», т. II, стар. 138.

Сталін. Аб трох асноўных лозунгах партыі па сялянскаму пытанню, «Пытанні ленызма» ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Сталін. Аб поўдні Расіі, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Сталін. Украіна вызваляецца, зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Артыкулы і прамовы аб Украіне».

Сталін. Да ваеннага становішча на поўдні, зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Артыкулы і прамовы аб Украіне».

Сталін. Новы паход Антанты на Расію, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Гутарка з таварышом Сталіным аб становішчы на фронце, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Сталін. Письмо да Леніна (аб плане электрыфікацыі), зборнік «Ленін і Сталін», т. II, стар. 365.

Сталін. Тры гады пролетарскай дыктатуры, зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Варашылаў. Сталін і Чырвоная армія, асобная брашура, выд. 1937 г.

Рэзалюцыя VIII і IX з'ездаў РКП(б), «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 1-я.

ДА IX ТЭМЫ

Ленін. VIII Усерасійскі з'езд Советаў. Доклад аб дзейнасці Совета народных камісараў, т. XXVI.

Ленін. Крызіс партыі, т. XXVI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Яшчэ раз аб профсаюзах. Аб бягучым моманце і аб памылках Троцкага і Бухарына, т. XXVI.

Ленін. X з'езд РКП(б). Справаздача аб палітычнай дзейнасці ЦК РКП(б) і заключнае слова па справаздачы ЦК РКП(б). Доклад

аб натуральным падатку. Даклад аб адзінстве партыі і анарха-сінды-калісцкім ухіле, т. XXVI ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Аб кранштацкім паўстанні, т. XXVI.

Ленін. Аб харчовым падатку, т. XXVI.

Ленін. III кангрэс Комуністычнага Інтэрнацыянала, т. XXVI.

Ленін. Аб чыстцы партыі, т. XXVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Палітычная справаздача Цэнтральнага Камітэта РКП(б) на XI з'ездзе РКП(б), т. XXVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Аб кааперацыі, т. XXVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Аб нашай рэвалюцыі, т. XXVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Як нам рэарганізаваць Рабкрын, т. XXVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін. Лепш менш, ды лепш, т. XXVII ці зборнік «Ленін і Сталін», т. II.

Ленін *). Дзіцячая хвароба «левізны» ў камунізме, т. XXV.

Сталін. Нашы рознагалосці, зборнік «Ленін і Сталін», т. II, ці зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Чарговыя задачы партыі ў нацыянальным пытанні. Даклад і заключнае слова на X з'ездзе РКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. II, ці зборнік «Марксізм і нацыянальна-каланіяльнае пытанне», ці асобная брашура.

Сталін. Нацыянальныя моманты ў партыйным і дзяржаўным будаўніцтве. Даклад і заключнае слова на XII з'ездзе РКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Марксізм і нацыянальна-каланіяльнае пытанне».

Сталін. Аб чарговых задачах партбудаўніцтва. Даклад і заключнае слова на XIII канферэнцыі РКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Заключнае слова па арганізацыйнай справаздачы ЦК XIII з'езду РКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Аб апазіцыі. Вытрымка з прамовы «Аб выніках XIII з'езда РКП(б)», зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Трацкізм ці ленінізм? Зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Прамова на Пленуме ЦК і ЦКК 17 студзеня 1925 г., зборнік «Ленін і Сталін», т. II ці зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Да вынікаў работ XIV канферэнцыі РКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Даклад і заключнае слова па палітычнай справаздачы ЦК XIV з'езду ВКП(б) (асобная брашура).

Рэзалюцыі X з'езда РКП(б), «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 1-я.

Рэзалюцыя XII з'езда РКП(б) па нацыянальнаму пытанню. Рэзалюцыі XIII канферэнцыі РКП(б) аб выніках дыскусіі і аб дробнабур-

жуазным ухіле ў партыі. Аб чарговых задачах эканамічнай палітыкі. Рэзалюцыі XIII з'езда РКП(б): Аб чарговых задачах партыйнага будаўніцтва. Аб рабоце ў вёсцы. «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 1-я. Асобныя рэзалюцыі ў зборніку «Ленін і Сталін», т. II.

Рэзалюцыя Пленума ЦК РКП(б) 17 студзеня 1925 г. аб выступленні Троцкага, «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 1-я, выд. 1936 г.

Рэзалюцыя XIV канферэнцыі РКП(б) аб задачах Комінтэрна і РКП(б) у сувязі з пашыраным Пленумам ВККІ. Рэзалюцыя XIV з'езда ВКП(б) па справах Цэнтральнага Камітэта, «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 2-я. Асобныя рэзалюцыі ў зборніку «Ленін і Сталін», т. III.

ДА Х ТЭМЫ.

Сталін. Аб гаспадарчым становішчы Савецкага Саюза, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці асобная брашура.

Сталін. Аб соцыял-дэмакратычным ухіле ў нашай партыі. Даклад і заключнае слова на XV Усесаюзнай канферэнцыі ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III.

Сталін. Яшчэ раз аб соцыял-дэмакратычным ухіле ў нашай партыі. Даклад і заключнае слова на VII пашыраным Пленуме ВККІ, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці зборнік «Аб апазіцыі».

Сталін. Палітычная справаздача Цэнтральнага Камітэта XV з'езду ВКП(б) і заключнае слова па палітсправаздачы ЦК, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці стэнаграфічная справаздача XV з'езда ВКП(б).

Сталін. На хлебным фронце, зборнік «Ленін і Сталін», т. III, ці «Пытанні ленінізма», 10-е выд., ці асобная брашура.

Сталін. Ленін і пытанне аб саюзе з серадняком, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма», 10-е выд.

Сталін. Аб выніках ліпенскага Пленума ЦК ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III.

Сталін. Аб правай небяспецы ў ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма».

Сталін. Аб правым ухіле ў ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма».

Сталін. Год вялікага пералому, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма».

Рэзалюцыі XV канферэнцыі ВКП(б): Аб гаспадарчым становішчы краіны і задачы партыі. Аб апазіцыйным блоку ў ВКП(б). Рэзалюцыі XV з'езда ВКП(б): Па справах Цэнтральнага Камітэта. Аб дырэктывах па складанню пяцігадовага плана народнай гаспадаркі. Аб апазіцыі.

Рэзалюцыі аб'яднанага Пленума ЦК і ЦКК ВКП(б) (16—23 красавіка 1929 года), «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 2-я.

ДА ХІ ТЭМЫ

Сталін. Галавакружэнне ад поспехаў, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма», 10-е выд.

Сталін. Адказ таварышам калгаснікам, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма», 10-е выд.

Сталін. Палітычная справаздача Цэнтральнага Камітэта XVI з'езду ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма», 10-е выд.

Сталін. Аб задачах гаспадарнікаў, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма», 10-е выд.

Сталін. Новая абстаноўка—новыя задачы гаспадарчага будаўніцтва, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма», 10-е выд.

Сталін. Вынікі першага пяцігодкі, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма», 10-е выд.

Сталін. Аб рабоце ў вёсцы, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма», 10-е выд.

Сталін. Прамова на Першым усесаюзным з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма», 10-е выд.

Сталін. Справаздачны даклад XVII з'езду партыі аб рабоце ЦК ВКП(б), зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці «Пытанні ленінізма».

Кагановіч. Даклад на XVII з'ездзе ВКП(б). Арганізацыйныя пытанні (партыйнае і савецкае будаўніцтва), асобная брашура ці стэнаграфічная справаздача XVII з'езда ВКП(б).

Рэзалюцыя Пленума ЦК ВКП(б) 10—17 лістапада 1929 г. Аб групе Бухарына, «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 2-я.

Рэзалюцыя XVI з'езда ВКП(б) па справах Цэнтральнага Камітэта ВКП(б), «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 2-я.

Пастанова ЦК і ЦКК ВКП(б) ад 1/XII 1930 года аб фракцыйнай рабоце Сырцова, Ламінадзе і інш., зборнік «Ленін і Сталін», т. III.

Рэзалюцыя XVII канферэнцыі ВКП(б): Дырэктывы да складання другога пяцігадовага плана народнай гаспадаркі СССР (1933—1937 гг.), «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 2-я.

Рэзалюцыі аб'яднанага Пленума ЦК і ЦКК ВКП(б) 7—12 студзеня 1933 года, асобная брашура.

Рэзалюцыі XVII з'езда ВКП(б). Рэзалюцыі Пленума ЦК ВКП(б) 25—28 лістапада 1934 г., «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 2-я.

Абвінаваўчае заключэнне па справе падпольнай контррэвалюцыйнай групы зіноўеўцаў, брашура, Партвыдат, 1935.

ДА ХІІ ТЭМЫ

Сталін. Прамова ў Крэмлёўскім палацы на выпуску акадэмікаў Чырвонай Арміі, 4 мая 1935 г., зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці асобная брашура.

Сталін. Прамова на прыёме калгасніц-ударніц бурачных палёў кіраўнікамі партыі і ўрада, зборнік «Ленін і Сталін», т. III.

Сталін. Прамова на Першай усесаюзнай нарадзе стаханаўцаў, зборнік «Ленін і Сталін», т. III ці асобная брашура.

Сталін. Прамова на нарадзе перадавых камбайнераў і камбайнерак, зборнік «Ленін і Сталін», т. III.

Сталін. Прамова на нарадзе перадавых калгаснікаў і калгасніц Таджыкістана і Туркменістана з кіраўнікамі партыі і ўрада, зборнік «Ленін і Сталін», т. III.

Сталін. Аб праекце Канстытуцыі Саюза ССР. Даклад на Надзвычайным VIII усесаюзным з'ездзе советаў (асобная брашура).

Сталін. Аб недахопах партыйнай работы і мерах ліквідацыі трацкісцкіх і іншых двурушнікаў. Даклад і заключнае слова на Пленуме ЦК ВКП(б) 3—5 сакавіка 1937 г. (асобная брашура).

Молатаў. Справаздачны даклад аб рабоце ўрада VII з'езду советаў СССР (асобная брашура).

Молатаў. Аб зменах у Совецкай Канстытуцыі (асобная брашура).

Молатаў. Канстытуцыя соцыялізма. Прамова на Надзвычайным VIII усесаюзным з'ездзе советаў (асобная брашура).

Жданаў. Падрыхтоўка партыйных арганізацый да выбараў у Вярхоўны Совет СССР па новай выбарчай сістэме і адпаведная перабудова партыйна-палітычнай работы. Даклад на Пленуме ЦК ВКП(б) 26 лютага 1937 г. (асобная брашура).

Кагановіч. Па-большэвіцку змагацца за перавыкананне плана чыгуначным транспартам (асобная брашура).

Кагановіч. Пытанні чыгуначнага транспарту ў сувязі са стаханаўскім рухам. Даклад на Пленуме ЦК ВКП(б) 21—25/XII 1935 г. (асобная брашура).

Орджанікідзе. Справаздачны даклад Народнага камісарыята цяжкай прамысловасці VII з'езду Советаў (брашура).

Дзімітраў. Даклад і заключнае слова на VII Сусветным кангрэсе Комуністычнага Інтэрнацыянала (брашура).

Канстытуцыя (Асноўны закон) Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік (асобная брашура).

Рэзалюцыі снежаньскага Пленума ЦК ВКП(б), 1935 г., «ВКП(б) у рэзалюцыях», ч. 2-я.

Рэзалюцыі чэрвеньскага Пленума ЦК ВКП(б) 1936 г. (асобная брашура).

Рэзалюцыі лютаўскага Пленума ЦК ВКП(б) 1937 г. (асобная брашура).

Рэзалюцыі чэрвеньскага Пленума ЦК ВКП(б) 1937 г. («Правда» ад 30 чэрвеня 1937 года ці асобная брашура).

Рэзалюцыі VII кангрэса Комінтэрна.

Абвінаваўчае заключэнне па справе трацкісцка-зіноўеўскага тэрарыстычнага цэнтра («Правда» ад 20/VIII 1936 года).

Абвінаваўчае заключэнне па справе антысавецкага трацкісцкага цэнтра. Працэс антысавецкага трацкісцкага цэнтра (асобная брашура, Партвыдат, 1937).

Шпіёнам і здраднікам радзімы няма і не будзе літасці. Зборнік. Партвыдат ЦК ВКП(б). 1937.

Якаўлеў. Аб праекце «Палажэння аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР» (Даклад на 4-й Сесіі ЦВК СССР VII склікання 7/VII 1937 г.), «Правда» ад 8/VII 1937 года.

«Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Совет СССР», «Правда» ад 10/VII 1937 года.

* * *

У якасці асноўнай літаратуры, акрамя ўказанай, неабходна скарыстаць:

Сталін. Аб некаторых пытаннях гісторыі большэвізма. Пісьмо ў рэдакцыю журнала «Пролетарская революция», «Пытанні ленінізма».

Сталін. Аб падручніку гісторыі ВКП(б).

Пісьмо да складальнікаў падручніка гісторыі ВКП(б), «Большевик» № 9 за 1937 год.

Берыя. Да пытання аб гісторыі большэвіцкіх арганізацый у Закаўказзі

Берыя. Лядо Кецховелі, «Правда» 11 ліпеня 1937 г.

«Гісторыя грамадзянскай вайны ў СССР» (т. I).

Работы Леніна ўказаны па 2 і 6-му выданнях. Работы таварыша Сталіна—па 10-му выданню «Пытанняў ленінізма».

2

Цана 40 к.

871

8000000 1988888